

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu**

Podnikatelské prostředí v krajích NUTS II Severovýchod

Bc. Martina Strouhalová

**Diplomová práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martina STROUHALOVÁ**
Osobní číslo: **E10216**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Podnikatelské prostředí v krajích NUTS II Severovýchod**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Rešerše odborné literatury
2. Stanovení cílů práce a hypotézy, volba metod
3. Vývoj ekonomiky ČR a regionů na úrovni NUTS II
4. Posouzení vlivu vstupu ČR do EU na vývoj podnikatelského prostředí
5. Současný stav a trendy vývoje podnikatelského prostředí NUTS II Severovýchod
6. Formulace závěrů

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- HILL, Christopher, SMITH, Michael. International relations and the European Union. 1. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2005. 469 s. ISBN 0-19-927348-0
- KALÍNSKÁ, Emilie. Mezinárodní obchod v 21. století. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3396-8
- POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. Česká republika ? trendy, ohrožení, příležitosti. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1
- STIMSON, R. J., Regional economic development: analysis and planning strategy. 2. vydání. Berlin: Springer, 2006. 452 s. ISBN 3-540-34826-3
- TETŘEVOVÁ, Liběna. Veřejný a podnikatelský sektor. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2009. 190 s. ISBN 978-80-86946-90-0
- VEBER, Jaromír. Podnikání malé a střední firmy. 2. vydání. Praha: Grada, 2008. 311 s. ISBN 978-80-247-2409-6
- VITURKA, Milan. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. 1. vydání. Praha : Grada, 2010. 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: 22. června 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 30. června 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval/a samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2012

Bc. Martina Strouhalová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé práce, paní doc. Ing. Ivaně Kraftové, CSc., za její odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Práce se zabývá popisem podnikatelského prostředí prostřednictvím PESTLE analýzy a vývojem ekonomiky v České republice. Dále se zaměřuje na region soudržnosti NUTS II Severovýchod a jeho jednotlivé kraje, kde je po jejich krátké charakteristice zmapován ekonomický vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů za období 2000 – 2010 a je provedeno srovnání regionu NUTS II Severovýchod s ostatními regiony soudržnosti. Také se zaměřuje na vývoj podnikatelských subjektů v krajích regionu a na možnosti podpory rozvoje podnikatelského prostředí v krajích NUTS II Severovýchod prostřednictvím finančních prostředků z Evropské unie. Cílem práce je posoudit vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů a vývoj podnikatelských subjektů v krajích NUTS II Severovýchod a zjistit, zda příliv finančních prostředků ze zahraničí přispěl k většímu rozvoji podnikatelského prostředí.

KLÍČOVÁ SLOVA

Podnikatelské prostředí, PESTLE analýza, vývoj makroekonomických ukazatelů, NUTS II Severovýchod

TITLE

The entrepreneurial environment in regions NUTS II Northeast

ANNOTATION

This work deals with the description of the entrepreneurial environment through the PESTLE analysis and development of the economy in the Czech Republic. It then focuses on the region NUTS II Northeast and its particular regions, where, after their short characteristic mapping of the economic development of selected macroeconomic indicators for the period 2000 – 2010 and compares the region NUTS II Northeast with the other regions NUTS II. It also focuses on the development of businesses in the regions of the region NUTS II Northeast and the possibility of supporting the development of entrepreneurial environment in the NUTS II Northeast regions through the funds from the European Union. The goal is to assess the development of macroeconomic indicators and the development businesses in the NUTS II regions and determine whether inflow of the funds from abroad contributed to the greater development of the entrepreneurial environment.

KEYWORDS

Entrepreneurial environment, PESTLE analysis, development macroeconomic indicators, NUTS II Northeast

OBSAH

ÚVOD.....	10
1. PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE	12
1.1. POLITICKÁ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	15
1.2. EKONOMICKÁ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	16
1.3. SOCIÁLNÍ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	17
1.4. TECHNOLOGICKÁ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ	18
1.5. LEGISLATIVNÍ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	19
1.6. ETICKÁ STRÁNKA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	20
2. VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2000 - 2010	22
2.1. HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMIKY ČR.....	22
2.2. EKONOMICKÝ SYSTÉM V ČR.....	22
2.3. VÝVOJ MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ V ČR	23
3. VÝVOJ EKONOMIKY V REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS II SEVEROVÝCHOD A JEHO KRAJÍCH	35
3.1. CHARAKTERISTIKA REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS II SEVEROVÝCHOD.....	35
3.2. EKONOMICKÁ SITUACE V REGIONU NUTS II SEVEROVÝCHOD	37
3.3. CHARAKTERISTIKA KRAJŮ NUTS II SEVEROVÝCHOD	44
3.4. EKONOMICKÝ VÝVOJ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH NUTS II SEVEROVÝCHOD.....	49
4. PODNIKY A PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V REGIONU NUTS II SEVEROVÝCHOD A JEHO KRAJÍCH.....	60
4.1. VYUŽITÍ OPERAČNÍCH PROGRAMŮ KE ZKVALITNĚNÍ PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ.....	67
4.2. REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM NUTS II SEVEROVÝCHOD	68
ZÁVĚR.....	72
POUŽITÁ LITERATURA	74
SEZNAM PŘÍLOH.....	81

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Index vnímání korupce v České republice	21
Tabulka 2: Vývoj daňových sazeb v ČR	30
Tabulka 3: Data pro hypotézu 1	44
Tabulka 4: Struktura podniků podle právní formy v krajích NUTS II Severovýchod	61
Tabulka 5: Struktura podniků podle zaměření v krajích NUTS II Severovýchod	63
Tabulka 6: Struktura podniků dle počtu zaměstnanců v krajích NUTS II Severovýchod	65
Tabulka 7: Vznik a zánik ekonomických subjektů v krajích NUTS II Severovýchod.....	66
Tabulka 8: Data pro hypotézu 2	67

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: PESTLE analýza	15
Obrázek 3: Míra růstu HDP v České republice	25
Obrázek 2: HDP na 1 obyvatele v ČR v běžných cenách	25
Obrázek 4: Míra inflace v ČR.....	26
Obrázek 5: Míra nezaměstnanosti v ČR.....	28
Obrázek 6: Lafferova křivka.....	29
Obrázek 7: Státní dluh ČR.....	31
Obrázek 8: Schodek státního rozpočtu ČR.....	32
Obrázek 9: Příliv PZI do ČR	33
Obrázek 10: Objem vývozu a dovozu zboží a služeb České republiky.....	34
Obrázek 11: HDP na 1 obyvatele v běžných cenách v regionech soudržnosti.....	38
Obrázek 12: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v regionech soudržnosti.....	39
Obrázek 13: ČDDD na 1 obyvatele v regionech soudržnosti.....	40
Obrázek 14: Míra ekonomické aktivity v regionech soudržnosti.....	41
Obrázek 15: Průměrná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti	42
Obrázek 16: HDP na 1 obyvatele v běžných cenách v krajích NUTS II Severovýchod.....	50
Obrázek 17: Meziroční vývoj HDP v běžných cenách v krajích NUTS II Severovýchod	51
Obrázek 18: THFK na 1 obyvatele v krajích NUTS II Severovýchod.....	52
Obrázek 19: Hrubá přidaná hodnota v krajích NUTS II Severovýchod.....	53
Obrázek 20: Podíl zpracovatelského průmyslu na HPH v krajích NUTS II Severovýchod	54
Obrázek 21: ČDDD na 1 obyvatele v krajích NUTS II Severovýchod.....	55
Obrázek 22: Vývoz v krajích NUTS II Severovýchod.....	56
Obrázek 23: Přímé zahraniční investice do krajů NUTS II Severovýchod.....	57
Obrázek 24: Míra ekonomické aktivity v krajích NUTS II Severovýchod.....	58
Obrázek 25: Průměrná míra nezaměstnanosti v krajích NUTS II Severovýchod	59
Obrázek 26: Rozdělení finančních prostředků v rámci NUTS II Severovýchod	70

SEZNAM ZKRATEK

ČDDD	Čistý disponibilní důchod domácností
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
ILO	Mezinárodní organizace práce
IT	Informační technologie
NATO	Severoatlantická aliance
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
OP	Operační program
OSN	Organizace spojených národů
PO	Právnícká osoba
PZI	Přímé zahraniční investice
THFK	Tvorba hrubého fixního kapitálu

ÚVOD

Každý podnikatelský subjekt je ovlivňován mnoha různorodými faktory, které společně vytvářejí podnikatelské prostředí. Některé tyto faktory působí pozitivně, utváří příznivé podnikatelské prostředí a znamenají příležitosti pro další rozvoj podnikatelských subjektů. Najdou se ale i mnohé faktory, které mají negativní dopad a mohou znamenat určité hrozby pro jednotlivé podnikatelské subjekty. Proto by měl každý podnikatelský subjekt analyzovat a vyhodnocovat tyto faktory, identifikovat příležitosti a hrozby ovlivňující jeho podnikání a na základě toho přizpůsobit své aktivity měnícímu se podnikatelskému prostředí. Jen tak si udrží konkurenceschopnost a bude dál pozitivně přispívat k rozvoji celého podnikatelského prostředí a zlepšovat ekonomiku České republiky.

Podnikatelským prostředím se zabývá řada institucí, které publikují různé analýzy a indexy mapující podnikatelské prostředí. Světové ekonomické fórum prostřednictvím publikace Global Competitiveness Report mapuje podnikatelské prostředí na úrovni institucí, infrastruktury, makroekonomické stability, efektivity trhu, podnikatelského sektoru, na technologické úrovni a úrovni inovací a velikosti ekonomiky. Světová banka vydává publikaci Doing Business, která se zaměřuje na oblast regulace podnikání a ochrany vlastnických práv. Organizace Transparency International se zabývá korupcí a každoročně vydává Index vnímání korupce ve veřejném sektoru v jednotlivých zemích celého světa.

K rozvoji ekonomiky České republiky přispívá i její členství v Evropské unii. Evropská unie se snaží vybudovat stabilní seskupení zemí, jejichž ekonomiky budou stejně vyspělé, země budou vzájemně spolupracovat a podporovat se. Pro splnění cílů Evropské unie byla vytvořena strategie Evropa 2020, jejímž cílem je dosáhnout nového růstu. Snahou EU je vytvořit inteligentní a udržitelnou ekonomiku, která podporuje sociální začleňování. Strategie Evropa 2020 se zaměřuje na 5 základních cílů v oblastech: zaměstnanost, výzkum a vývoj, změna klimatu a energetika, vzdělávání, chudoba a sociální vyloučení. Na tuto strategii navázala i vláda České republiky, která si stanovila národní cíle ve spolupráci s Evropskou komisí s ohledem na hospodářskou a sociální situaci v České republice.

Práce se zabývá popisem podnikatelského prostředí prostřednictvím PESTLE analýzy a vývojem ekonomiky v České republice. Dále se zaměřuje na region soudržnosti NUTS II Severovýchod a jeho jednotlivé kraje, kde je po jejich krátké charakteristice zmapován ekonomický vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů za období 2000 – 2010 a je provedeno srovnání regionu NUTS II Severovýchod s ostatními regiony soudržnosti. Také se zaměřuje na vývoj podnikatelských subjektů v krajích regionu a na možnosti podpory rozvoje

podnikatelského prostředí v krajích NUTS II Severovýchod prostřednictvím finančních prostředků z Evropské unie.

Cílem práce je posoudit vývoj vybraných makroekonomických ukazatelů a vývoj podnikatelských subjektů v krajích NUTS II Severovýchod a zjistit, zda příliv finančních prostředků ze zahraničí přispěl k většímu rozvoji podnikatelského prostředí.

Pro naplnění cíle práce budou posouzeny makroekonomické ukazatele za Českou republiku, za region soudržnosti NUTS II Severovýchod v porovnání s ostatními regiony soudržnosti a za jednotlivé kraje NUTS II Severovýchod. Výběr makroekonomických ukazatelů vyobrazuje následující schéma.

Česká republika	NUTS II Severovýchod	Kraje NUTS II Severovýchod
HDP na 1 obyvatele	HDP na 1 obyvatele	HDP na 1 obyvatele
míra růstu HDP	THFK na 1 obyvatele	míra růstu HDP
míra inflace	ČDDD na 1 obyvatele	THFK na 1 obyvatele
míra nezaměstnanosti	míra ekonomické aktivity	hrubá přidaná hodnota
státní dluh	míra nezaměstnanosti	podíl zpracovatelského průmyslu na HPH
schodek SR		ČDDD na 1 obyvatele
PZI do ČR		vývoz
vývozy a dovozy		PZI do krajů
		míra ekonomické aktivity
		míra nezaměstnanosti

V práci budou ověřeny dvě hypotézy:

1. Hodnoty hodnocených makroekonomických ukazatelů regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod jsou po většinu sledovaného období vyšší než průměrné hodnoty České republiky bez hlavního města Prahy.
2. Hrubá přidaná hodnota na jeden podnik v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod se vyvíjí stejně jako meziroční míra růstu HDP.

Při zpracování diplomové práce budou v práci využity metody typu deskripce, komparace a matematicko-statistické metody.

1. PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Podnikatelské prostředí lze charakterizovat jako souhrn podstatných vlivů působících na podnikatele, podnik a podnikání. Podnikatelské prostředí představuje prostředí života podnikatelských subjektů a vztahů s ostatními subjekty. Zároveň je součástí životního prostředí a nedílnou součástí života každého člověka¹.

V pojetí některých institucí se za podnikatelské prostředí považuje široký souhrn externích vlivů, které ovlivňují růst, výkonnost a konkurenceschopnost podnikatelských subjektů. Global Competitiveness Report, vydávaný každoročně Světovým ekonomickým fórem, mapuje charakter podnikatelského prostředí ve sledovaných zemích na úrovni institucí, infrastruktury, makroekonomické stability, zdraví populace a zdravotní péče, vzdělávání a školení, efektivity trhu se zbožím a trhu práce, technologické úrovni, úrovni inovací, rozvinutosti finančních trhů, efektivity podnikatelského sektoru a velikosti ekonomiky. Publikace Doing Business, vydávaná Světovou bankou, se zaměřuje na oblast regulace podnikání a ochrany vlastnických práv, které hodnotí prostřednictvím kvantitativních ukazatelů. Zkoumá oblasti pracovního práva, náročnosti získání stavebního povolení, administrativy nutné k založení a ukončení podnikání, dostupnosti úvěrů, ochrany investorů a daňového zatížení. Dále se zabývá vymahatelností práva, náklady spojenými s uskutečňováním zahraničního obchodu a také nabýváním vlastnických práv k nemovitému majetku.²

Současné podnikatelské prostředí České republiky je charakteristické vysokou mírou otevřenosti ekonomiky, harmonizací většiny národních předpisů s legislativou Evropské unie, omezeným kapitálovým trhem, zlepšujícími se možnostmi vymahatelnosti práva a vytvořením struktur pro čerpání prostředků z evropských fondů. Dochází i k přílivu zahraničních investic a zahraniční poptávky po subdodavatelích. Na druhou stranu je stále nedostatečná infrastruktura přenosu výsledků výzkumu a vývoje do komerčního využití. Na vytváření podnikatelského prostředí v ČR se významně podílejí státní orgány, státem zřízené instituce a agentury, soudy, orgány veřejné samosprávy, vzdělávací zařízení, výzkumná a vývojová pracoviště, banky, pojišťovny, leasingové společnosti, poradenské organizace a další. Také i tržní subjekty, a to jak konkurence, tak partneři každého podnikatelského subjektu.³

---

¹ LUDVÍK, Ladislav. *Regionální aspekty podnikání*. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2005, 78 s. ISBN 80-867-6436-2

² KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

³ GUINN, Alan, Oldřich KRATOCHVÍL a Iveta MATUŠÍKOVÁ. *Podnikatelské prostředí v ČR*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009, 296 s. ISBN 978-80-7314-176-0

Podnikatelské prostředí každé země je představováno veřejným a soukromým sektorem. Veřejný sektor je reprezentován státem a obcemi, soukromý domácnostmi a firmami. Jádrem veřejného sektoru je veřejná správa, kterou tvoří soustava úřadů s centrální nebo územní působností. Dále ji tvoří organizace, jako například školy, armáda, policie nebo soudnictví, poskytující veřejné služby a financované z veřejných prostředků. Veřejný sektor není založen za účelem dosahování zisku.⁴ V České republice je veřejný sektor rozdělen do třech základních úrovní z důvodu odlišnosti v poskytování veřejných služeb a způsobu financování. Centrální úroveň tvoří vláda a stát, a zahrnuje státní rozpočet, státní a majetkové fondy, fondy zdravotních pojišťoven a vládní agentury. Územní úrovní jsou kraje a obce a tvoří ji rozpočty a fondy krajů i obcí. Poslední úroveň je tvořena státními podniky. Veřejný sektor je financován z přímých a nepřímých daní, státního pojištění a poplatků vybraných od domácností a firem.⁵ Soukromý sektor tvoří domácnosti a firmy a může se vyskytovat jak v ziskové, tak v neziskové části národního hospodářství. Neziskový sektor představují neziskové organizace, které vykonávají veřejně prospěšné činnosti. Patří sem rozpočtové organizace, příspěvkové organizace, občanská sdružení a nadace.⁶ Ziskový sektor zaujímá klíčové postavení v rámci národního hospodářství. Tvoří ho souhrn podnikatelských subjektů, proto je někdy označován jako podnikatelský sektor. Jeho hlavním cílem je dosahování zisku. Podnikatelský sektor je významně ovlivňován působením veřejného sektoru, zejména v důsledku stabilizační a legislativní činnosti. Podnikatelský sektor zpětně pak působí na veřejný sektor výší výnosu z přímých a nepřímých daní, odvodů na zdravotním pojištění a sociálním zabezpečení. Také vlivem vývozu a dovozu ovlivňuje rovnováhu platební bilance. Podnikatelský sektor významně působí i na soukromý sektor domácností. Prostřednictvím tvorby pracovních míst ovlivňuje míru nezaměstnanosti a výši příjmu obyvatel.⁷

Podnikatelské prostředí je do značné míry ovlivněno tím, jaké ekonomické, technologické, politické, sociálně-kulturní, právní, přírodní a globální faktory na něj působí. Firmy, které systematicky analyzují a diagnostikují tyto faktory podnikatelského prostředí, jsou pak úspěšnější než ty, které faktory neanalyzují. Analýza se zabývá studiem různých faktorů, které ovlivňují podnikání. Je to proces, ve kterém organizace monitorují své příslušné

---

⁴ *ManagementMania.com* [online]. 2011 [cit. 2012-03-16]. Veřejný sektor. Dostupné na WWW: <<http://managementmania.com/verejny-sektor>>

⁵ *euroekonom.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. 19. Lekce – Veřejný sektor, byrokracie, daně. Dostupné na WWW: <<http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce19>>

⁶ SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2007, 452 s. ISBN 978-80-247-1992-4

⁷ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 1. vydání. Praha: Professional Publishing, 2009. 190 s. ISBN 978-80-86946-90-0

prostředí a identifikují příležitosti a hrozby, které ovlivňují jejich podnikání.⁸ Je proto stále potřeba, aby organizace sledovaly změny v podnikatelském prostředí. Ve snaze najít smysl podnikatelského prostředí potřebují podniky přístup k širokému spektru informací, z nichž většina je k dispozici v publikovaných materiálech především státních institucí.⁹

Následující podkapitoly se budou zabývat PESTLE analýzou, která má významný vliv na utváření podnikatelského prostředí. PESTLE analýza slouží k identifikaci klíčových trendů a vlivů na podnikatelské prostředí, a zkoumá, jaké vnější vlivy budou na podnikatelské prostředí působit.¹⁰ Zkratka PESTLE vychází z anglického překladu jednotlivých faktorů, působících na podnikatelské prostředí. P jako Political – politické faktory, E jako Economic – ekonomické faktory, S jako Social – sociální faktory, T jako Technological – technologické faktory, L jako Legal – legislativní faktory a E jako Ethical – etické faktory.¹¹ Výhodou PESTLE analýzy je snížení složitosti vlivu okolí díky rozdělení faktorů do jednotlivých oblastí, které lze vidět na obrázku 1. Okolní vlivy působí na utváření podnikatelského prostředí, a proto by jim měla každá instituce věnovat pozornost z dlouhodobého hlediska. Dále se PESTLE analýza využívá pro odhad budoucího vývoje a plánování možných scénářů.¹² A pokud se podaří včas identifikovat změny v okolí a využít nové příležitosti, dá se dosáhnout dnes tak důležité konkurenční výhody každé instituce.

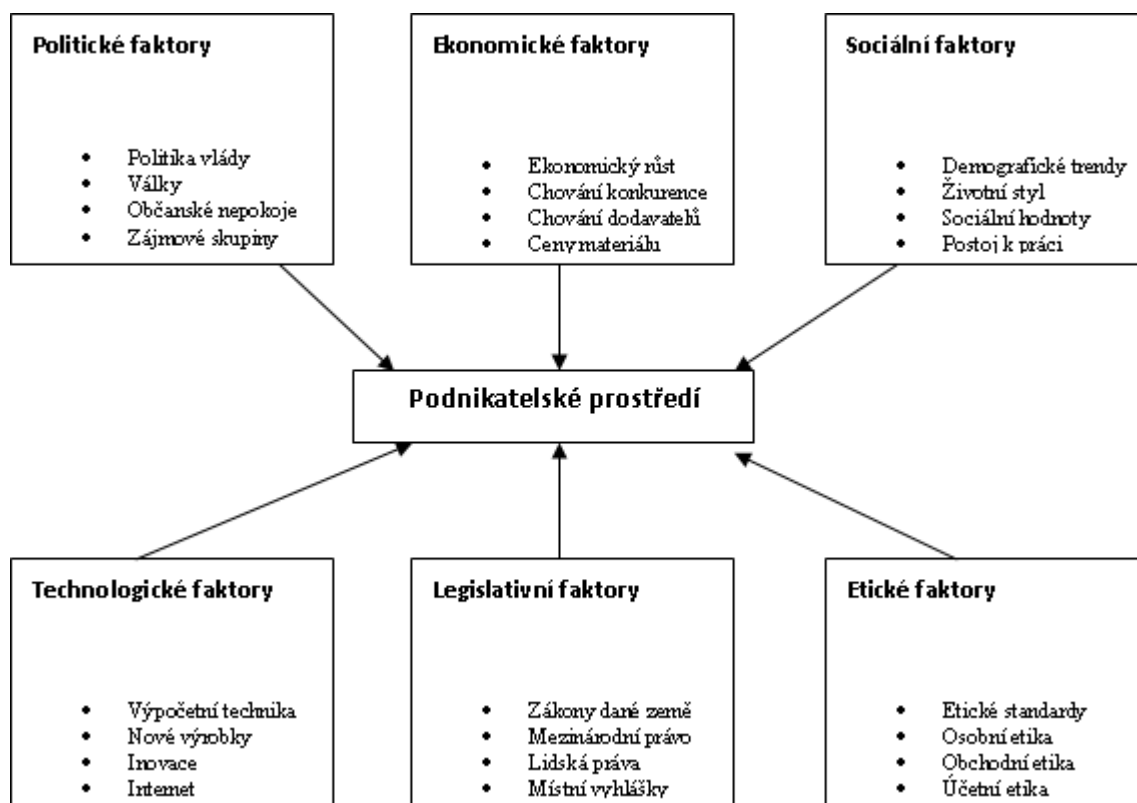
⁸ JAIN, T. R., Ranju THERAN a Mukesh THERAN. *Business Environment*. Delhi: B.B.N. Printers, 2009. ISBN 978-81-89611-88-0

⁹ WORTHINGTON, Ian a Chris BRITTON. *The business environment*. 6th ed. New York: FT Prentice Hall, 2009, 518 s. ISBN 02-737-1675-1

¹⁰ MALLYA, Thaddeus. *Základy strategického řízení a rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 246 s. ISBN 978-80-247-1911-5

¹¹ CHEVERTON, Peter. *Key account management in financial services: tools and techniques for building strong relationships with major clients*. Sterling, VA: Kogan Page, 2004, 329 s. ISBN 07-494-4187-9

¹² DĚDINA, Jiří. *Management a moderní organizování firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 324 s. ISBN 978-80-247-2149-1

Obrázek 1: PESTLE analýza

Zdroj: Vlastní zpracování podle zdroje¹³

1.1. Politická stránka podnikatelského prostředí

Politický systém lze označit za souhrn politických institucí v dané společnosti a vzájemný vztah mezi nimi. Vzhledem ke stále silnějším a intenzivnějším vnějším vlivům působícím na vnitropolitické struktury je nutné zahrnout do vládnutí v daném státě i mezinárodní legislativní úpravy. To platí zejména v případě členství státu v mezinárodní či nadnárodní organizaci. Do politického systému však patří i řada faktorů, které nelze jednoznačně vymezit a identifikovat. Patří mezi ně například politická kultura, volební chování a jednání, důvěra obyvatel v politiku a personální vztahy mezi jednotlivými politiky.¹⁴

Česká republika je parlamentní demokracií, s dvoukomorovým parlamentem, kde hlavou státu je prezident a v čele vlády stojí premiér. V očích veřejnosti je však důvěryhodnost politiků na nízké úrovni. Je to dáno relativně vysokou mírou korupce v ČR, která komplikuje podnikatelské prostředí a vede ke zvyšování nákladů firem. Významný vliv na orientaci politické složky podnikatelského prostředí České republiky má vláda a politické orgány krajů.

¹³ DĚDINA, Jiří. *Management a moderní organizování firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 324 s. ISBN 978-80-247-2149-1

¹⁴ POTUČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1

Politické prostředí ČR významně ovlivňují i odbory, které jsou významným partnerem vlády i podnikatelských struktur. Významným úkolem odborů je ochrana práv zaměstnanců.¹⁵

Při utváření příznivého podnikatelského prostředí je důležitá stabilita vlády a vlastně i celého politického systému se zaměřením na investiční pobídky. Pokud je v čele státu taková vláda, která vytváří příhodné podmínky pro podnikání, podnikatelské subjekty se nebojí investovat například do rozšíření výroby či vstupu na nové trhy, a tím napomáhají k rozvoji podnikatelského prostředí. Důležitou roli hraje i výše zdanění. Vyšší daně sice znamenají vyšší příjem do státního rozpočtu, ale pro podniky znamenají vyšší náklady. Pokud si podniky chtějí zachovat alespoň stávající výši zisku, musí zvýšit výnosy a tím pádem ceny svých výrobků nebo služeb. To může snížit spotřebu domácností, což negativně působí na podnikatelské prostředí. Mnoho politických faktorů nelze jednoznačně identifikovat, ale jejich působení lze zjistit především dotazníkovým šetřením, které provádí například Centrum pro výzkum veřejného mínění¹⁶ či Středisko empirického výzkumu¹⁷. Na základě zjištěných výsledků lze zhodnotit, jaký mají dané politické faktory vliv na podnikatelské prostředí. Příkladem je spokojenost obyvatel s politickou situací. Na základě dotazníkového šetření, které pravidelně provádí Centrum pro výzkum veřejného mínění, bylo zjištěno, že za posledních deset let se spokojenost s politickou situací snížila o devatenáct procent na současných 12 % lidí, kteří jsou spokojeni se současnou politickou situací. Podle Střediska empirického výzkumu byl zaznamenán pokles o šestnáct procent na současných 11 % spokojených lidí. Vždy bylo dotázáno přes 1 200 respondentů starších osmnácti let. Z dotazníkových šetření vyplývá, že je stále méně lidí, kteří důvěřují politikům České republiky. Tato zjištěná skutečnost má spíše negativní dopad na podnikatelské prostředí.

1.2. Ekonomická stránka podnikatelského prostředí

Ekonomické prostředí představuje pro každou organizaci komplet trendů znamenajících podnikatelské možnosti. Současně zahrnuje vlivy, které ovlivňují kupní sílu a spotřební chování jednotlivých subjektů na trhu a určuje celkové využívání zdrojů.¹⁸ Ekonomické faktory vyplývají z ekonomické podstaty a směrů ekonomického rozvoje a jsou charakterizovány stavem ekonomiky. Makroekonomické okolí významně ovlivňuje plnění základních cílů každého subjektu v podnikatelském prostředí. Mezi základní indikátory patří

---

¹⁵ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

¹⁶ CVVM [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0>>

¹⁷ STEM [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.stem.cz/>>

¹⁸ KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 277 s. ISBN 80-247-0966-X

míra ekonomického růstu, úroková míra, míra inflace, daňová politika a směnný kurz. Ekonomické faktory mají vliv i na výrobní náklady a zákazníkovo vnímání hodnoty a ceny produktu.¹⁹ V rámci ekonomického prostředí se posuzuje vývoj struktury ekonomických subjektů a již zmíněných základních makroekonomických veličin, vypovídajících o hospodářském cyklu, cenovém vývoji, fiskální rovnováze a zahraničním obchodě.²⁰

Pro vytváření příznivého podnikatelského prostředí je důležitý ekonomický růst. Ten vede ke zvyšování spotřeby a vytváření příležitostí na trhu. Také úroveň úrokové míry určuje cenu kapitálu a působí na výnosnost podnikatelských subjektů. Pokud budou úrokové míry nízké, podnikatelské subjekty budou více využívat cizí kapitál a tím pádem více investovat, a to bude příznivě působit na rozvoj podnikatelského prostředí. Dalším vlivem na podnikatelské prostředí je míra inflace. Pokud by byla míra inflace příliš vysoká, snižovala by se investiční činnost podnikatelských subjektů, a tím by se snižoval rozvoj podnikatelského prostředí. Také vývoj české koruny je pro podnikatelské prostředí důležitý, protože představuje konkurenceschopnost podnikatelských subjektů jak na zahraničních, tak i domácích trzích. Pokud koruna oslabuje, vývozy se stávají levnějšími a výrobky a služby podnikatelských subjektů mohou být na zahraničních trzích levnější. Naopak pokud koruna posiluje, stávají se dovážené výrobky a služby levnějšími, což může představovat pro české podnikatelské subjekty snížení konkurenceschopnosti na trhu.

1.3. Sociální stránka podnikatelského prostředí

Sociální prostředí sice souvisí s prostředím legislativním, ekonomickým a etickým, ale má svá specifika. Každý podnikatelský subjekt může svým chováním ovlivnit to, jak ho budou vnímat jednotlivé subjekty v jeho okolí. Do tohoto prostředí patří sociální postoje, víra a hodnoty, které jsou uplatňovány v podniku. Nejvýznamnějším faktorem rozvoje podnikatelského prostředí jsou lidské zdroje.²¹

Každá organizace má svoji strukturu, svá pravidla jednání a chování a svou kulturu. V rámci pracovní činnosti v pracovních skupinách je vykonávána kolektivní činnost, která vede k realizaci společných cílů organizace. Lidé v organizaci musí být někým vedeni, řízeni,

---

¹⁹ SEDLÁČKOVÁ, Helena. *Strategická analýza*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 121 s. ISBN 80-717-9367-1

²⁰ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

²¹ ŠMÍDA, Filip. *Zavádění a rozvoj procesního řízení ve firmě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 293 s. ISBN 978-80-247-1679-4

motivování a kontrolování. Tyto činnosti provádí vedoucí pracovníci – manažeři. Navíc je důležitá vzájemná komunikace.²²

V posledních letech roste počet cizinců pracujících v České republice, což ovlivňuje podnikatelské prostředí. Zapojení cizinců přináší nové výzvy pro podniky a následně i pro veřejnou správu. Také přibývá zahraničních investorů, takže některé české firmy přechází postupně do rukou zahraničního kapitálu. Imigrace cizinců vyžaduje přizpůsobení legislativy, která musí být harmonizována s požadavky práva EU.²³

Jak již bylo řečeno, nejvýznamnějším faktorem rozvoje podnikatelského prostředí po stránce sociální jsou lidské zdroje. Lidé v dnešním světě dbají na co nejvyšší kvalitu života, a tak spíše než materiální výhody, žádají od svých zaměstnavatelů např. pružnou pracovní dobu, delší dovolenou apod. Také vzhledem k tomu, že populace obecně stárne, ovlivňuje tento fakt významně podnikatelské prostředí. Každá sociální a věková skupina má svůj životní styl a skutečnost, že starších lidí přibývá a nadále přibývat bude, vytváří tato situace nové příležitosti pro rozvoj podnikatelského prostředí.

1.4. Technologická stránka podnikatelského prostředí

Technologickou stránku podnikatelského prostředí představují trendy ve výzkumu a vývoji, rychlost technologických změn, výrobní, dopravní, skladovací, komunikační a informační technologie apod. Zvláště důležité je zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím inovací.²⁴ Inovací se rozumí vyvrcholení celé série vědeckých, technologických, organizačních, finančních a obchodních činností. Inovacím předchází vynaložení určité tvůrčí aktivity, např. vynálezy, zlepšovací návrhy, projekty, průmyslové vzory apod. Za inovaci lze ale považovat pouze ty výsledky vědeckých, výzkumných a vývojových činností, které se dočkaly realizace.²⁵

Po vstupu do Evropské unie se Česká republika zapojila do realizace Lisabonské strategie, jejímž cílem je prostřednictvím inovací zvýšit konkurenceschopnost Evropské unie, vyvážit hospodářský rozvoj a omezit nebo úplně odstranit rozdíl mezi jednotlivými regiony. Zatím se ale Česká republika nachází pod úrovní evropského průměru. Zaostává především v intenzitě inovačních aktivit na úrovni podniků, v podnikových výdajích na výzkum, vývoj a inovace,

---

²² DUCHOŇ, Bedřich. *Management: integrace tvrdých a měkkých prvků řízení*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, 378 s. ISBN 978-80-7400-003-4

²³ POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1

²⁴ JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing: [strategie a trendy]*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 269 s. ISBN 978-80-247-2690-8

²⁵ SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2007, 452 s. ISBN 978-80-247-1992-4

v patentové aktivitě, ve spolupráci výzkumu s průmyslem, ve využití rizikového kapitálu a využívání lidských zdrojů. V České republice chybí systematická politika státu, která by směřovala k vytváření celkově proinovačního prostředí.²⁶

Na rozvoj podnikatelského prostředí také mají vliv technické a technologické změny. Každý podnikatelský subjekt musí tyto změny sledovat, předvídat a přizpůsobit se jim. Jen tak zůstane konkurenceschopný. Navíc v posledních letech se dbá na ochranu životního prostředí, takže je snahou vytvářet takové technologie, které by byly šetrné a nezatěžovaly životní prostředí. K rozvoji podnikatelského prostředí a zvyšování konkurenceschopnosti každého podnikatelského subjektu přispívají významnou měrou inovace. V posledních letech jsou sice podporovány podnikové inovace, které přispívají k rozvoji podnikatelského prostředí, ale inovační prostředí je stále ještě nedostatečné. Za největší překážku při zavádění inovací v podnicích je považován nedostatek finančních zdrojů, nízké povědomí o významu inovací a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Každý kraj má strategické dokumenty týkající se přímo rozvoje inovačního prostředí, jejichž cílem je posílení inovačního potenciálu uvnitř kraje, který povede k celkové ekonomické výkonnosti kraje a zvýšení konkurenceschopné ekonomiky. To by mohlo znamenat nové příležitosti pro další rozvoj podnikatelského prostředí.

1.5. Legislativní stránka podnikatelského prostředí

Legislativní složka podnikatelského prostředí je ovlivňována také právními úpravami a administrativní náročností, která je spojena se založením a likvidací podnikání, získáváním stavebních povolení a vymahatelností práva. Podmínky podnikání jsou upraveny obchodním zákoníkem, zákonem o živnostenském podnikání, ekologickými normami, zákonem o účetnictví, daňovými zákony a zákoníkem práce. Ten je velmi důležitý. Upravuje mimo jiné výši minimální mzdy, délku placené dovolené, počet pracovních hodin a možnosti propouštění pracovníků a výši odstupného.²⁷

Česká republika vstupem do Evropské unie prohloubila míru otevřenosti ekonomiky a harmonizovala předpisy s legislativou EU. Přesto jsou zásahy do ekonomiky ze strany představitelů státu příliš velké. Z hlediska ekonomiky je vláda kritizována také za neschopnost prosazovat a obhajovat zájmy českého podnikatelského sektoru v institucích EU.

---

²⁶ POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1

²⁷ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

Daňový systém ČR je v hlavních znacích podobný systémům většiny vyspělých zemí, ale vzhledem k častým změnám je méně přehledný.²⁸

Pokud je v zemi vysoká administrativní náročnost, znamená to pro podnikatelské subjekty vysoké náklady na administrativu, což pak brzdí rozvoj podnikatelského prostředí. Pro každý podnikatelský subjekt znamená vysoká administrativní náročnost vysoké náklady, které by v případě nižší administrativní náročnosti mohl podnik investovat do jiných aktivit, které by znamenaly rozvoj podniku a přispívaly rozvoji celého podnikatelského prostředí. S administrativní náročností souvisí i zdouhavá příprava větších investičních záměrů, např. pokud je potřeba získat stavební povolení. V posledních letech má vláda České republiky snahu o snížení administrativní náročnosti, například spuštěním státního projektu Czech POINT, nicméně i nadále vynakládají podnikatelské subjekty velký objem peněžních prostředků na zajištění administrativy v podnikání. Také častá změna nejen daňových zákonů brzdí rozvoji podnikatelského prostředí.

1.6. Etická stránka podnikatelského prostředí

Podnikatelská etika je souhrn norem a pravidel, vyjadřujících názory společnosti na chování a jednání podniků. Jedná se o nauku o mravnosti, o původu a podstatě morálního vědomí a jednání. Přitom morálka je soustava pravidel, hodnot a mravních citů lidského jednání. Smyslem podnikatelské etiky má být snížení nákladů na kontrolu, ochrana majetku, posílení loajality zaměstnanců a investorů, posilování image podniku a zlepšení spokojenosti zákazníků. Podnikatelská etika zlepšuje vnitropodnikovou kulturu firmy.²⁹

Podnikatelská etika je předpokladem úspěšného rozvoje organizace. Každá organizace se snaží při své každodenní činnosti usilovat o eliminaci neetických, nepřiměřených či nelegálních situací. Přesto se v podnikatelském prostředí vyskytuje řada problémů a konfliktních situací etické povahy. Mezi ně patří například uplácení při získávání informací a zakázek, nepoctivost, klamavá reklama, nedodržování kvality, nedodržování dohod či zákonů, vydírání a nepřiměřené poškozování životního prostředí. Dalším problémem může být nesoulad mezi tím, co firma prezentuje a skutečným uplatňováním etických principů.³⁰

Aby docházelo k rozvoji podnikatelského prostředí, je potřeba, aby se podnikatelské subjekty chovaly eticky. Protože chování každého podnikatelského subjektu ovlivňuje

---

²⁸ *Ipodnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-02-15]. Je Česká republika rájem pro podnikání nebo podnikatelům nepřeje? Dostupné na WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani-obecne/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje.html>>

²⁹ PUTNOVÁ, Anna. *Etické řízení ve firmě: nástroje a metody: etický a sociální audit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 166 s. ISBN 978-80-247-1621-3.

³⁰ KUNZ, Vilém. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, 208 s. ISBN 978-80-247-3983-0.

spotřebitele a jejich rozhodnutí, zda si jejich výrobek či službou koupí nebo nikoliv. Spotřebitel si radši vybere výrobek nebo službu od podnikatelů, kteří nejsou zapleteni do žádné korupční aféry, nepropagují klamavou reklamu, nezatěžují životní prostředí a kvalita jejich výrobků a služeb je na odpovídající úrovni. Předpokladem rozvoje každého podniku a celého podnikatelského prostředí je i podnikatelská etika. Každý podnikatelský subjekt by měl usilovat o eliminaci neetických situací. I přes tyto skutečnosti se v podnikatelském prostředí vyskytuje řada problémů, které jsou v konfliktu s etikou. Největším takovýmto problémem v České republice je korupce. Mapováním stavu korupce v ČR a přispíváním k jejímu omezování se zabývá organizace Transparency International – Česká republika. Každým rokem vydává tato organizace Index vnímání korupce, který se zaměřuje na korupci ve veřejném sektoru. Jedná se o zneužívání veřejné moci za účelem soukromého zisku. Příkladem je uplácení veřejných činitelů nebo provize při veřejných zakázkách. V žebříčku jsou seřazeny země podle stupně vnímání existence korupce mezi úředníky veřejné správy a politiky. Index vnímání korupce se hodnotí na stupnici od 10,0 – země bez korupce, do 0,0 – vysoký výskyt korupce.³¹ Vývoj hodnoty tohoto indexu a umístění České republiky lze vidět v tabulce 1. Česká republika se dlouhodobě pohybuje v první polovině žebříčku, přesto je korupce v zemi dosti vysoká. V prvních pěti letech se v ČR vnímání korupce zhoršovalo, pak podle tohoto indexu korupce ubývalo, jenže v posledních dvou letech sledovaného období opět korupce přibývá, což má negativní vliv na podnikatelské prostředí.

Tabulka 1: Index vnímání korupce v České republice

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Index korupce	4,3	3,9	3,7	3,9	4,2	4,3	4,8	5,2	5,2	4,9	4,6
Umístění ČR	42.	47.	52.	54.	51.	47.	46.	41.	45.	52.	53.
Počet hodnocených zemí	90	91	102	133	146	159	163	179	180	180	178

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze zdroje³²

³¹ *TRANSPARENCY INTERNATIONAL* [online]. 2010 [cit. 2012-04-03]. Indexy CPI a BPI. Dostupné na WWW: <<http://old.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=11>>

³² *TRANSPARENCY INTERNATIONAL* [online]. 2010 [cit. 2012-04-03]. Indexy CPI a BPI. Dostupné na WWW: <<http://old.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=11>>

2. VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2000 - 2010

Po stručném historickém vývoji ekonomiky České republiky bude charakterizován současný ekonomický systém a na základě vybraných makroekonomických ukazatelů zobrazen vývoj ekonomiky ČR v letech 2000 – 2010.

2.1. Historický vývoj ekonomiky ČR

Hospodářství českých zemí patří tradičně k nejrozvinutějším v Evropě. Po vzniku Československa (28. 10. 1918) se jeho ekonomika řadila mezi 10 nejvyspělejších ekonomik ve světě. Textilní, sklářský a obuvnický průmysl byly na špičkové světové úrovni. Po druhé světové válce došlo k významným změnám v československém hospodářství. Všechny průmyslové podniky byly zestátněny a vznikla jednotná zemědělská družstva. Ekonomika státu začala být řízena centrálně na základě celostátního hospodářského plánu. Průmysl se začal orientovat na východ a převažoval těžký průmysl. Po roce 1989 došlo k transformaci centrálně plánovaného hospodářství na tržní ekonomiku. Vlivem strukturálních změn v průmyslu došlo k významné změně v obchodním spojení se světem, a místo orientace na trhy bývalého Sovětského svazu začala země usilovat o získání obchodních partnerů ve vyspělých státech západní Evropy. 1. 1. 1993 vznikla samostatná Česká republika a došlo k privatizaci státního majetku. V rámci restitucí došlo k návratu podniků a půdy dřívějším majitelům a v kupónové privatizaci byla velká část státních podniků převedena do soukromého vlastnictví. Vstupem ČR do Evropské unie (1. 5. 2004) došlo ke zlepšení mezinárodního postavení České republiky, možnosti zvýšení výkonnosti české ekonomiky, zvýšení přílivu zahraničních investic a možnosti čerpání finančních prostředků z fondů EU.³³

2.2. Ekonomický systém v ČR

Česká republika je členem Evropské unie, Mezinárodního měnového fondu, OECD, OSN, NATO, Světové obchodní organizace a Světové banky. Členství v těchto organizacích ovlivňují podnikatelské prostředí České republiky, které musí respektovat mezinárodní smlouvy stanovující pravidla obchodní, měnové či bezpečnostní politiky. Dále posilují důvěryhodnost země a napomáhají ke stabilizaci ekonomiky. V případě členství v EU se

---

³³ *Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2012-04-12]. Vývoj České ekonomiky. Dostupné na WWW: <<http://www.czech.cz/cz/104938-vyvoj-ceske-ekonomiky>>

naskytuje možnost využívat finanční prostředky rozpočtu EU na odstraňování regionálních a strukturálních problémů, zejména na podporu podnikání.³⁴

V České republice je tržní ekonomický systém s řízenými zásahy státu. Řešení reálných problémů ekonomiky není vedeno pouze na národní úrovni, ale vzhledem k tomu, že dnešní svět je globalizovaný, jsou pro rozhodování významné vazby se světem. Vývoj každé ekonomiky je formován nejen prostorově, ale i časově. Cílová orientace ekonomiky, znamená nejen zvyšování HDP na osobu, ale i další účelové funkce typu zaměstnanosti a lidského rozvoje. O to se zapříčiňuje převážně podniková sféra. Malé tržní ekonomiky jsou pod vnějším tlakem, a pokud si chtějí udržet svoji vyspělost, musí země zůstat vůči vnějšímu světu aktivně otevřená. A to jak na straně trhů, tak u veřejné administrativy i kultury.³⁵

Každé rozhodování musí mít cíl. K cíli vedou různé prostředky a úroveň jejich efektivnosti je nutné měřit hodnotovými kritérii. Dominantní účelovou funkcí ekonomického rozvoje může být maximalizace prosperity měřená stavem HDP na osobu. Naopak vysoké daně oslabují motiv podnikání, a to i přesto že fiskální výdaje do oblasti veřejných statků mohou tuto nevýhodu kompenzovat. Rozhodující je, aby politiky ve svých dopadech na rozhodování nepoškozovaly jak kvalitu podnikatelského prostředí, tak ochotu vstoupit do podnikání.³⁶

2.3. Vývoj makroekonomických ukazatelů v ČR

Mezi vybrané makroekonomické faktory patří vývoj HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti resp. úroveň zaměstnanosti, sazba přímých a nepřímých daní, výše státního dluhu a deficitu státního rozpočtu, úroveň přímých zahraničních investic a zahraničního obchodu. Následující text se bude zabývat jednotlivými faktory. Po stručné charakteristice bude zobrazen vývoj jednotlivých faktorů od roku 2000 do roku 2010 a posouzení vývoje jednotlivých faktorů. Data jsou ovlivněna i světovou ekonomikou krizí, která nastala v roce 2008.

Hrubý domácí produkt

Nejsledovanějším makroekonomickým ukazatelem výkonnosti ekonomiky každé země je hrubý domácí produkt. HDP je součet peněžních hodnot finálních výrobků a služeb, které jsou vyprodukovány během jednoho roku výrobními faktory, umístěnými v dané zemi. Nezáleží tedy na tom, kdo tyto faktory vlastní. Hrubý domácí produkt lze zjistit třemi

---

³⁴ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

³⁵ POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1

³⁶ POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1

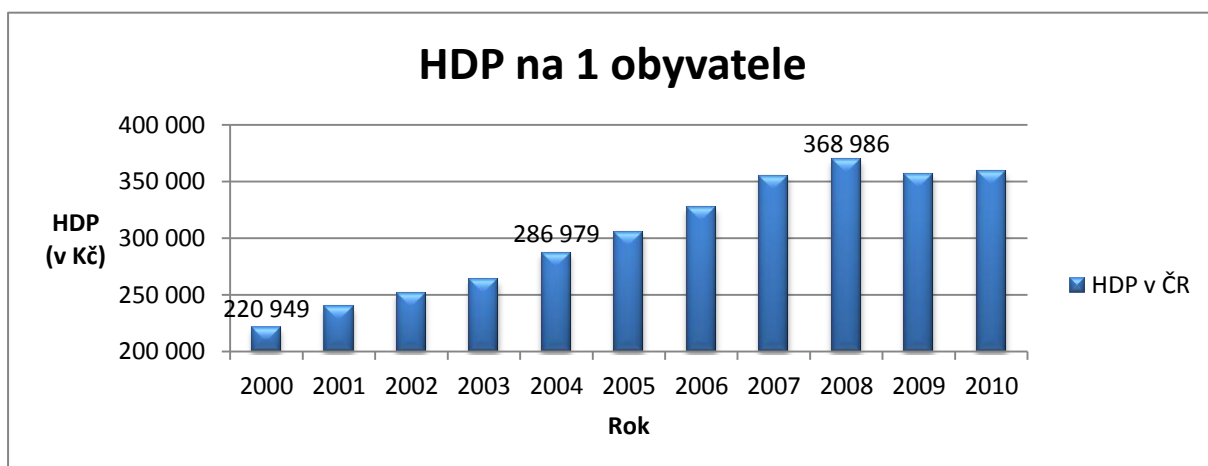
metodami – výdajovou, výrobní a důchodovou. Výdajovou metodou zjistíme HDP tak, že sečteme všechny výdaje vynaložené na finální statky a služby. Celkové výdaje zahrnují výdaje domácností na spotřebu, výdaje na investice, výdaje vlády na nákupy výrobků a služeb a čistý export. Pomocí výrobní metody se HDP vypočte součtem výdajů na finální statky a služby vyprodukovanými výrobci. Proto lze zjistit výši HDP součtem tzv. přidané hodnoty všech odvětví v ekonomice. Přidaná hodnota v ekonomice je zdrojem pro důchody výrobních faktorů, které jsou zapojeny do výroby statků a služeb. Velikost HDP důchodovou metodou se zjistí tím, že se sečtou mzdy, renty, úroky, zisky, znehodnocení kapitálu a nepřímé daně zmenšené o dotace. Ať je použita kterákoliv metoda výpočtu HDP, musí se dojít ke stejnému výsledku.³⁷

Na obrázku 2 lze vidět rostoucí trend HDP v ČR. Každý rok docházelo k meziročnímu růstu HDP v ČR. Výjimkou je rok 2009, kdy v důsledku globální krize došlo k jeho poklesu. Na začátku sledovaného období byla výše HDP 220 949 Kč na 1 obyvatele. Nadále jeho hodnota rostla a po vstupu ČR do EU dosahovala hodnota HDP 286 979 Kč na 1 obyvatele. Ve sledovaném období se hodnota HDP dostala na nejvyšší hodnotu v roce 2008, kdy dosahovala částky 368 986 Kč na 1 obyvatele. Obrázek 3 znázorňuje míru růstu reálného HDP v České republice. Na začátku období se růst reálného HDP zpomaloval, a to až do roku 2002. Poté měl příznivější vývoj a rostl rok od roku vyšší měrou. Maxima dosáhl v roce 2006, kdy meziroční růst HDP byl 7 %. Poté se opět začal růst reálného HDP zpomalovat, až v důsledku ekonomické krize v roce 2009 poklesl.

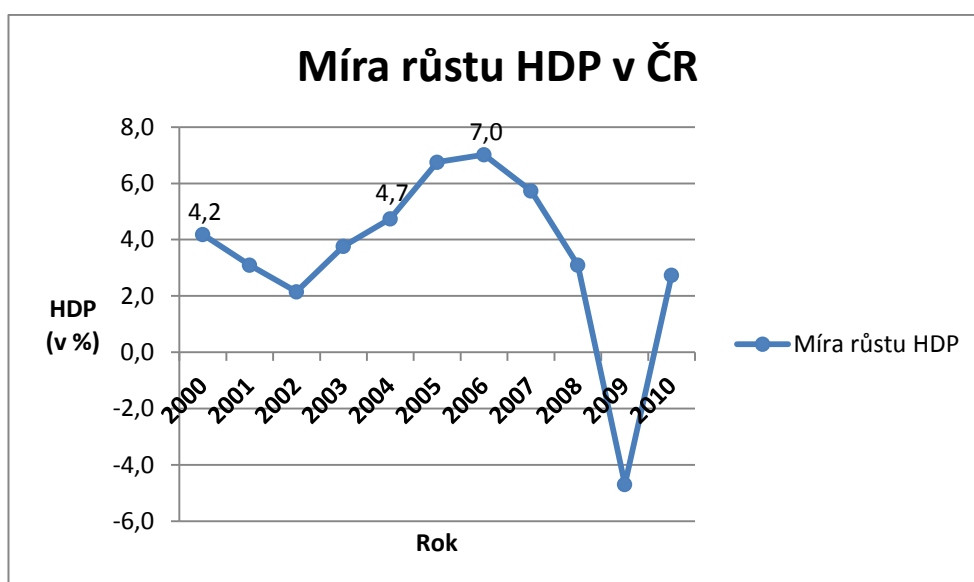
³⁷ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9

Obrázek 2: HDP na 1 obyvatele v ČR v běžných cenách

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ³⁸

Obrázek 3: Míra růstu HDP v České republice

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ³⁹

Inflace

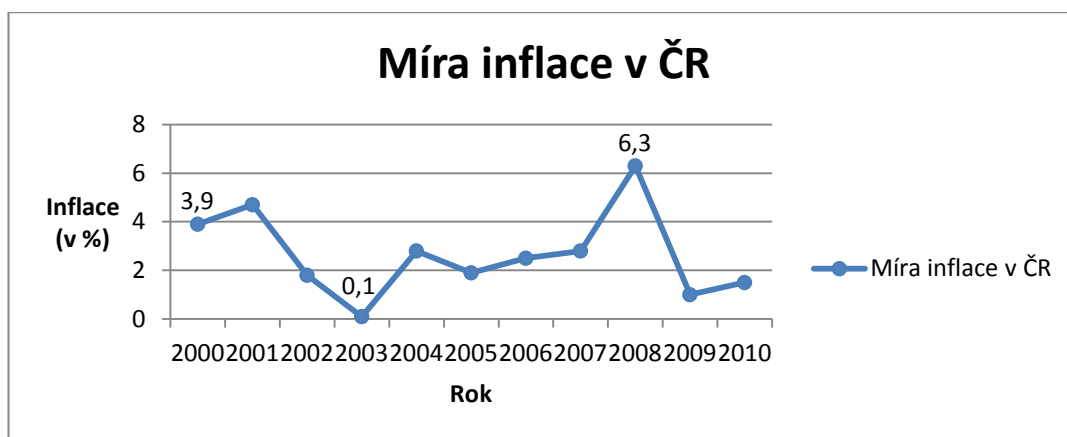
Dalším makroekonomickým ukazatelem je míra inflace. Inflaci lze definovat jako nepřetržitý růst všeobecné cenové hladiny. Všeobecná cenová hladina vyjadřuje průměrnou cenovou hladinu v ekonomice. Tzn., že i když některé ceny statků nebo služeb mohou stagnovat nebo dokonce klesat, v průměru ceny rostou. Všeobecnou cenovou hladinu lze zjistit

³⁸ ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2012-02-17]. HDP, národní účty. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty>

³⁹ ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2012-02-17]. HDP, národní účty. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty>

pomocí základních cenových indexů, jakými jsou index spotřebitelských cen, index cen výrobců a deflátor hrubého domácího produktu.⁴⁰

Obrázek 4 popisuje vývoj míry inflace za posledních deset let. Jeden extrém nastal v roce 2003, kdy míra inflace byla 0,1 %. Spotřebitelské ceny byly stabilní, proti cenovému růstu působil pokles cen potravin i dovozních cen a koruna na měnových trzích zpevňovala. Naopak v roce 2008 došlo k vysoké míře inflace, která dosáhla 6,3 % kvůli růstu cen energií a potravin. Z porovnání míry inflace v ČR s ostatními zeměmi EU plyne, že míra inflace v České republice je nízká. To znamená stabilní finanční a ekonomické prostředí a příznivé podmínky pro podnikatelské prostředí.

Obrázek 4: Míra inflace v ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁴¹

Nezaměstnanost

Dalším faktorem, který ovlivňuje podnikatelské prostředí, je nezaměstnanost. Ale ne každý člověk, co nepracuje, je nezaměstnaný. Obyvatelstvo se dá rozdělit na ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tedy lidi, kteří mohou pracovat, a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, tedy lidi, kteří z nějakého důvodu pracovat nemohou. Do této skupiny patří důchodci, studenti a lidé na rodičovské dovolené. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo se dělí na obyvatele, kteří jsou zaměstnaní a na nezaměstnané. ILO definuje nezaměstnané jako: „osoby, které jsou ve věku stanoveného pro měření ekonomicky aktivního obyvatelstva a v průběhu referenčního období byly: bez práce, tj. nebyly v placeném zaměstnání nebo nevykonávaly samostatnou výdělečnou činnost, v současné době jsou k dispozici pro práci, tj. byly k dispozici pro placené zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost v průběhu referenčního období, a

⁴⁰ MACH, Miloš. *Makroekonomie 2: pro inženýrské studium*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 1998, 215 s. ISBN 80-861-7504-9

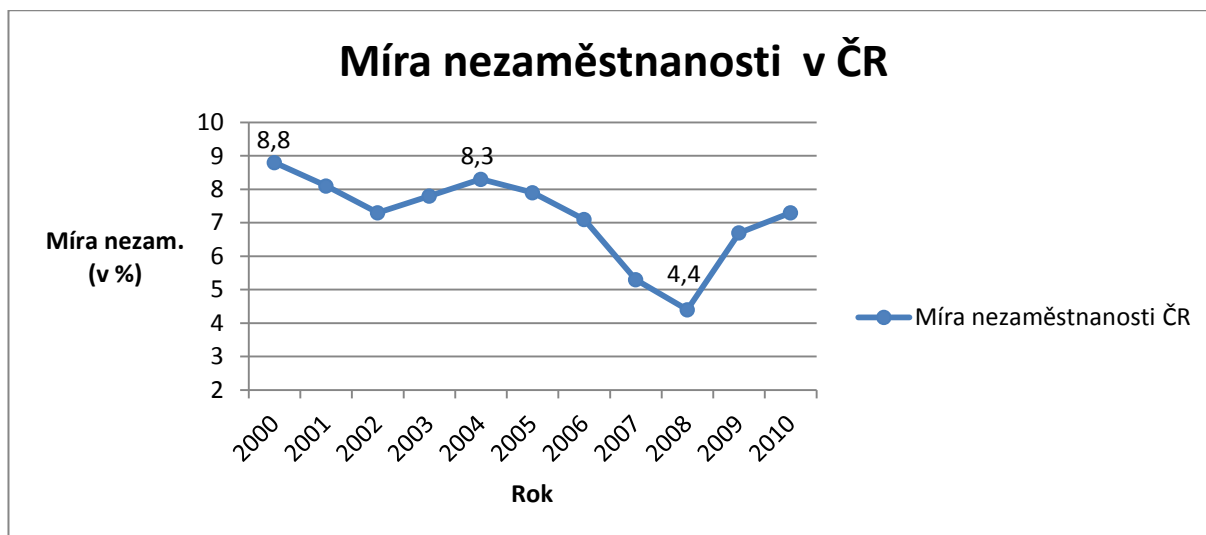
⁴¹ ČSÚ [online.] 2012 [cit. 2012-02-17]. Míra inflace. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>

*aktivně si práci hledají, tj. učinili specifické kroky v referenčním období k hledání zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti.*⁴² Vzhledem k tomu, že každý stát má různý počet obyvatel, porovnání nezaměstnaných v absolutních číslech je bezpředmětné. Proto se používá míra nezaměstnanosti, která vyjadřuje procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva dané země.

Na obrázku 5 je zpracován graf, který vyobrazuje vývoj průměrné míry nezaměstnanosti v ČR. Průměrná míra nezaměstnanosti se bere jako průměr za jeden rok vypočítaný ze čtvrtletních údajů míry nezaměstnanosti. Jsou zde započítány ekonomicky aktivní obyvatelé ve věku 15 – 64 let. Na začátku sledovaného období byla průměrná míra nezaměstnanosti v České republice poměrně vysoká, a to 8,8 %. V následujících dvou letech se míra nezaměstnanosti sice snížila, ale poté opět přibývalo lidí bez zaměstnání. Dá se říci, že v první polovině sledovaného období nedošlo k žádným výrazným změnám a míra nezaměstnanosti se pohybovala kolem 8 %. V druhé polovině sledovaného období se míra nezaměstnanosti postupně snižovala, až byla průměrná míra nezaměstnanosti v České republice na nízké úrovni. Nejnižší úroveň dosáhla za rok 2008, kdy bylo nezaměstnaných lidí v České republice pouze 4,4 %. Vlivem ekonomické krize začala míra nezaměstnanosti opět stoupat. Z celkového vývoje míry nezaměstnanosti v České republice plyne, že se míra nezaměstnanosti spíše snižovala. To mohlo být zapříčiněno snižujícím se počtem ekonomicky aktivních obyvatel v ČR nebo přibývajícím počtem podnikatelských subjektů působících v České republice, ve který se vytvářela nová pracovní místa a nové příležitosti pro nezaměstnané uplatnit se na pracovním trhu. Tento příznivý vývoj zastavila ekonomická krize, která znamenala útlum v podnikatelském prostředí, zánik mnoha podnikatelských subjektů a tím pádem růst nezaměstnanosti.

---

⁴² ILO [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. International training kompendium on labour statistics. Dostupné na WWW: <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/WCMS_172942/lang--en/index.htm>

Obrázek 5: Míra nezaměstnanosti v ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁴³

Daně

Na podnikatelské prostředí mají vliv také daně, které představují nejvýznamnější položku příjmů do státního rozpočtu. Daňový systém České republiky je podobný daňovým systémům vyspělých evropských zemí. V základním členění se dělí na daně přímé a nepřímé.⁴⁴ Přímé daně jsou bezprostředně vyměřeny poplatníkovi na základě jeho důchodu nebo majetku. Jejich výše jde na úkor důchodu poplatníka. Ten se jim nemůže vyhnout ani jejich část přenést na další ekonomické subjekty. Jejich výši si poplatník vypočítává sám ze své majetkové či důchodové situace, anebo alespoň zná jejich hodnotu, například z výplatního listku. Mezi přímé daně patří daně důchodové, tj. daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob, a daně majetkové, např. daň z převodu nemovitostí. Nepřímé daně jsou placeny a vybírány v cenách zboží a služeb. Rozhodujícím momentem zdanění je většinou samotný nákup či spotřeba příslušné komodity. U nepřímých daní nezáleží na důchodové ani majetkové situaci osoby, jsou vyměřeny ve stejné výši pro každou osobu. Nepřímé daně se dělí na všeobecné daně, např. DPH, a akcízy, tj. jednotková daň na vybrané komodity.⁴⁵

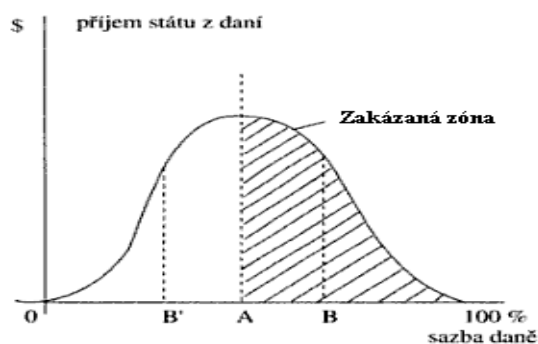
K zobrazení závislosti daňových výnosů na míře zdanění se využívá Lafferova křivka. Zobrazuje nelineární závislost daňového výnosu na míře zdanění. Zvýšení daňových sazeb má na daňové příjmy státu protichůdný účinek. Na jedné straně rostou daňové příjmy státu,

⁴³ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-02-17]. Zaměstnanost, nezaměstnanost – časové řady. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>

⁴⁴ Česká daňová správa [online]. 2011 [cit. 2012-03-18]. Daňový systém České republiky. Dostupné na WWW: <<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/284.html?year=0>>

⁴⁵ ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8

protože ekonomické subjekty platí vyšší daně, na druhé straně příjmy státu klesají, protože podnikatelské subjekty ztrácejí motivaci k podnikání. Lafferovu křivku lze vidět na obrázku 6. Křivka ukazuje, že s růstem daňových sazeb daňové příjmy státu zpočátku rostou, ale pokud se dosáhne sazby daně v bodě A, která maximalizuje daňové příjmy státu, začnou daňové příjmy státu klesat. Body B a B' zobrazují jednu nižší a jednu vyšší sazbu daně, které přinášejí stejné daňové příjmy státu. Z Lafferovy křivky plyne, že by se zdanění mělo pohybovat vlevo od bodu A.⁴⁶

Obrázek 6: Lafferova křivka

Zdroj:⁴⁷

V podnikatelském prostředí jsou důležité jak sazby přímých, tak nepřímých daní. Zvyšující se sazby přímých daní znamenají pro podnikatelské subjekty dodatečné výdaje spojené s majetkem a hospodářským výsledkem firmy. Pokud dojde k zvýšení sazeb nepřímých daní, znamená to zvýšení prodejní ceny zboží a služeb, které podnikatelské subjekty nabízí. Menší dopady na podnikatelské prostředí má zvyšování nepřímých daní. Nejenže se budou i nadále spotřebovávat nabízené výrobky a služby, i když v menší míře, ale u zvyšujících se sazeb přímých daní vzniká riziko daňových úniků a ztráty motivace k práci a spoření. Podnikatelské subjekty nejvíce zajímá vývoj sazeb u daně z příjmů právnických osob a daně z přidané hodnoty. Tabulka 2 ukazuje vývoj těchto sazeb za poslední desetiletí. Daň z příjmů právnických osob se během posledních deseti let snížila o 12 %. Tato skutečnost měla určitě pozitivní vliv na rozvoj podnikatelského prostředí. Základní sazba byla do vstupu České republiky do Evropské unie ve výši 22 %. Poté se snížila na 19 %, ale od roku 2010 je na 20 %. Výraznější rozdíl je vidět u nižší sazby DPH. Prvních sedm let sledovaného období se nižší sazba DPH udržovala na 5 %. Od roku 2008 se zvýšila na 9 % a na konci sledovaného období byla dvakrát vyšší než na začátku období. Jelikož vzrůstající tendenci za sledované

⁴⁶ HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 539 s. ISBN 80-717-9380-9

⁴⁷ HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 539 s. ISBN 80-717-9380-9

období zaznamenala pouze nižší sazba DPH, která se používá pro nezbytné komodity jako potraviny, léky, dodávky tepla apod., tudíž i při vzrůstající sazbě se tyto komodity dále spotřebovávají, lze říci, že vývoj daňových sazeb neměl negativní dopad na rozvoj podnikatelského prostředí. Daňová reforma v České republice přináší pro další roky změny. Nejprve by se měla zvýšit základní sazba DPH na 21 % a snížená sazba DPH na 15 %, a poté by se měla daň z přidané hodnoty sjednotit, tudíž by měla být jedna sazba daně, a to ve výši 17,5 %.⁴⁸

Tabulka 2: Vývoj daňových sazeb v ČR

Rok	2000-2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Daň z příjmů PO	31 %	28 %	26 %	24 %		21 %	20 %	19 %		
DPH základní sazba	22 %		19 %					20 %		
DPH nižší sazba	5 %					9 %		10 %		14 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ze zdroje⁴⁹

Státní dluh a deficit státního rozpočtu

Negativní vývoj v české ekonomice má státní dluh ČR a deficit státního rozpočtu. Opakované deficity státního rozpočtu, které nejsou vyrovnávány přebytky rozpočtu v jiných obdobích, vedou ke vzniku státního dluhu. Státní dluh jsou peníze, které dluží stát jak domácím, tak i zahraničním věřitelům. Vzniká půjčkami na krytí deficitů rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček. Ale na druhou stranu jsou i cizí státy, které mají vůči České republice nějaké dluhy.⁵⁰ Jestliže vláda hospodaří s deficitem, musí si půjčovat na krytí rozdílu mezi příjmy a výdaji. Tím se zvyšuje státní dluh. A čím se deficit prohlubuje, tím roste výše státního dluhu. Vláda pak provádí reformy, které mají přinést snížení státního dluhu. Reformy mají negativní vliv na podnikatelské prostředí, protože snížením výdajů do různých oblastí zhoršují podmínky pro rozvoj podnikatelského prostředí. Vláda má dvě možnosti, jak dluh financovat. Buď zvýší daně, ať už přímé nebo nepřímé, nebo si vypůjčí. Půjčky provádí prostřednictvím vydávání státních dluhopisů. Tyto dluhopisy mohou nakoupit jak soukromé subjekty nebo centrální banka daného státu, tak ekonomické subjekty ze

⁴⁸ *Informační centrum vlády* [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Daňová reforma. Dostupné na WWW: <<http://icv.vlada.cz/cz/danova-reforma/>>

⁴⁹ *euroekonom.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-03-18]. Daně a pojištění v ČR – daňové sazby. Dostupné na WWW: <<http://www.euroekonom.cz/dane-pojisteni-cesko.php>>

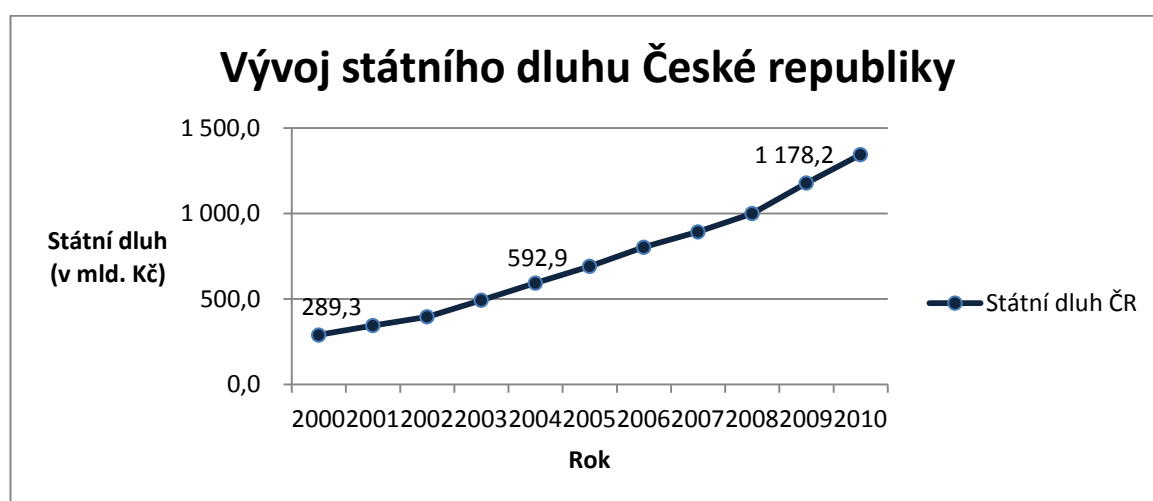
⁵⁰ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9

zahraničí. Státní dluhopisy jsou dlouhodobým financováním státního dluhu. Ke krátkodobému financování slouží krátkodobé pokladniční poukázky.⁵¹

Státní dluh a deficit státního rozpočtu jsou velmi sledovanými kritérii zemí Evropské unie. Jsou součástí pěti Konvergenčních kritérií, obsažených v Maastrichtské smlouvě, která musí být splněna každým členským státem předtím, než může vstoupit do třetí fáze hospodářské měnové unie, tedy přijetí společné měny. Deficit státního rozpočtu nesmí překročit 3 % HDP a celkové zadlužení 60 % HDP.⁵² Dle Českého statistického úřadu činil za rok 2011 deficit státního rozpočtu -3,9 % HDP a státní dluh byl ve výši 39,4 % HDP.

Jak lze vidět na obrázku 7, který zobrazuje graf vývoje státního dluhu, státní dluh má rostoucí charakter. Vstup České republiky do EU vývoj státního dluhu nijak neovlivnil, ale světová ekonomická krize měla na výši státního dluhu negativní dopad, protože v roce 2009 státní dluh rapidně stoupl.

To se projevilo i na výrazném rozdílu mezi plánovaným a skutečným schodkem státního rozpočtu, který je zobrazen na obrázku 8. Na obrázku 8 si lze dále všimnout skutečnosti, že se vláda České republiky snažila nepřekročit plánovaný schodek státního rozpočtu. A po většinu sledovaného období dokázala mít skutečný schodek státního rozpočtu nižší, než byl plánován.

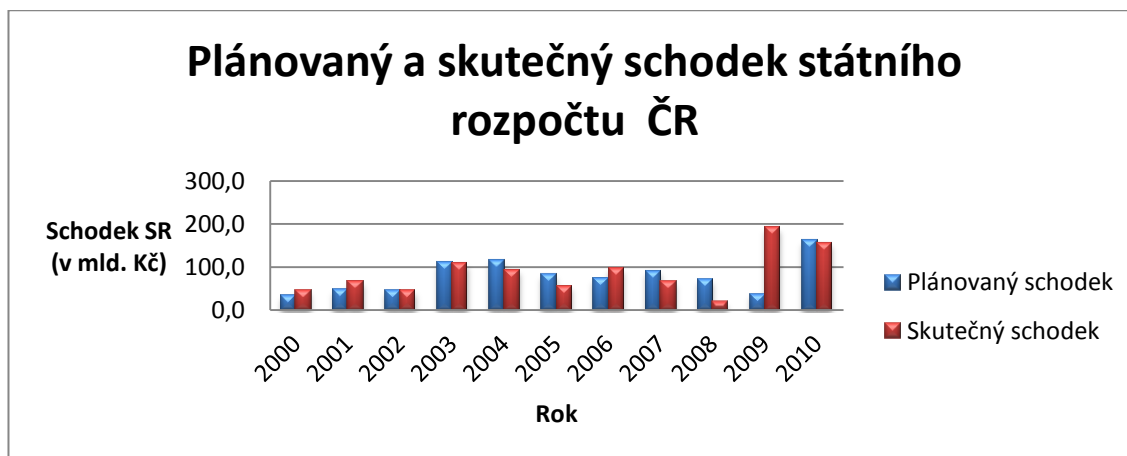
Obrázek 7: Státní dluh ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁵³

⁵¹ OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

⁵² *Evropská komise* [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Konvergenční kritéria. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_63_cs.htm>

⁵³ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-02-18]. Česká republika od roku 1989 v číslech. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>

Obrázek 8: Schodek státního rozpočtu ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁵⁴

Přímé zahraniční investice

Podnikatelské prostředí každé země významně ovlivňuje vývoj investiční činnosti v zemi a příliv přímých zahraničních investic do země. Pokud dochází k přílivu přímých zahraničních investic, znamená to, že hostitelská ekonomika je zdravá, udržitelná a důvěrná pro vnější ekonomické subjekty. Motivem přímých zahraničních investic je levná a kvalifikovaná pracovní síla, stabilní ekonomické a politické prostředí, výhodná geografická poloha a možnost proniknout současně na domácí i evropský trh.⁵⁵

Samozřejmě mají přímé zahraniční investice i svá negativa. Může dojít ke vzniku tzv. duální ekonomiky⁵⁶, což je situace, kdy domácí podniky zaostávají za podniky pod zahraniční kontrolou, a to především ve výrobě a produktivitě práce. Dalším negativem je riziko nadměrného prohloubení deficitu bilance výnosů běžného účtu platební bilance. Na trhu práce může docházet ke zvýšení nezaměstnanosti v důsledku restrukturalizace hospodářství.

Česká republika patří v mezinárodním srovnání mezi přední země střední a východní Evropy z hlediska přílivu i zásoby přímých zahraničních investic. Jejich každoroční příliv do ČR lze vidět na obrázku 9. Na základě statistik, které provedl Český statistický úřad, plynul největší objem investic do sektoru služeb, především v oblasti nemovitostí, pronájmu a finančního zprostředkování. Velký objem investic zaznamenal i zpracovatelský průmysl, především výroba dopravních prostředků a zařízení, rafinérské zpracování ropy, výroba chemických, plastových a pryžových výrobků a výroba a opravy strojů a zařízení. Mezi

⁵⁴ Ministerstvo financí České republiky [online]. 2005 [cit. 2012-02-18]. Archiv tiskových zpráv. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ministerstvo_6646.html>

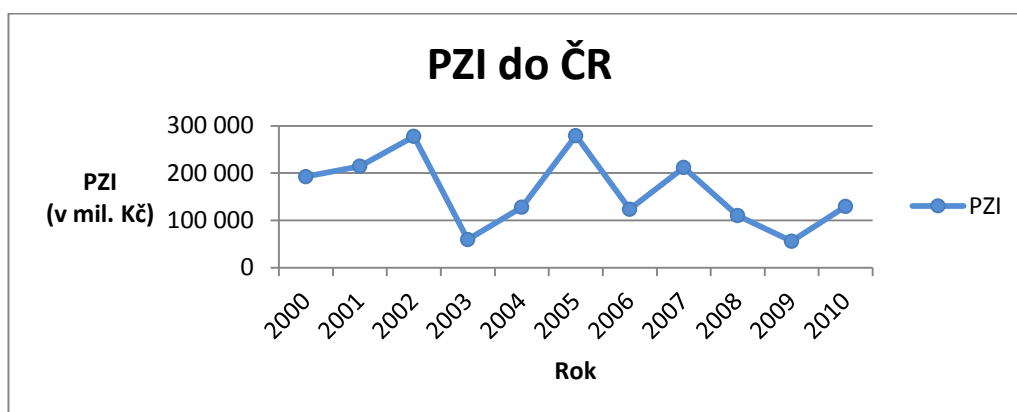
⁵⁵ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

⁵⁶ ACEMOGLU, Daron. *Introduction to modern economic growth*. Princeton: Princeton University Press, c2009, 990 s. ISBN 06-911-3292-5

nejvýznamnější zahraniční investory v České republice patří Nizozemsko, Německo a Rakousko.⁵⁷

V prvních letech sledovaného období lze vidět silný příliv přímých zahraničních investic do České republiky. V roce 2003 došlo k propadu objemu investic do České republiky. Bylo to zapříčiněno vysokým přílivem investic v předešlých letech. Vstupem České republiky do EU se objem investic do ČR opět zvýšil, ale od roku 2005 měl příliv zahraničních investic do České republiky snižující se charakter, který byl ovlivněn i světovou ekonomickou krizí. Zvyšování se přímých zahraničních investic má sice pozitivní vliv na podnikatelské prostředí, protože vznikají nové podnikatelské subjekty, které znamenají nová pracovní místa pro nezaměstnané, ale zároveň se přílivem investic stávají české podnikatelské subjekty mnohdy součástí nadnárodních korporací. Ryze české podnikatelské subjekty většinou nejsou těmto korporacím schopny konkurovat a to je může dostat do potíží. Dalším negativem pro podnikatelské prostředí je skutečnost, že pokud zahraniční investoři najdou příhodnější země pro své investice, přesunou své aktivity do těchto zemí a tím se zhorší podnikatelské prostředí v ČR.

Obrázek 9: Příliv PZI do ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁵⁸

Zahraníční obchod

Mezinárodní obchod souvisí s toky zboží, služeb, kapitálu i technologií. Lze ho provádět prostřednictvím dovozu a vývozu nebo zřízením dceřiné společnosti v některém státu, který je pro danou zemi významný. Tím vznikají nadnárodní společnosti a to jak v rozvojových, tak i rozvinutých zemích. Úspěch nadnárodních společností závisí na jeho přizpůsobivosti měnícímu se podnikatelskému prostředí v každé zemi. Domácí podnikatelské prostředí

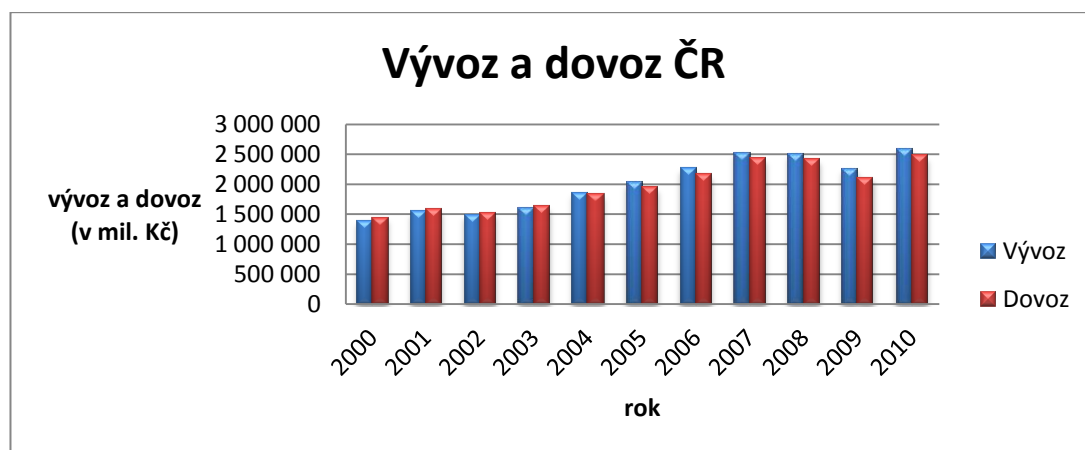
⁵⁷ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968

⁵⁸ Česká národní banka [online]. 2012 [cit. 2012-02-18]. Přímé zahraniční investice. Dostupné na WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/>

zahrnuje ekonomické, politické, právní, technologické a sociálně-kulturní prostředí země, ve které mezinárodní podnik působí. Mezinárodní podnik je pak také ovlivňován podnikatelským prostředím mateřské země a mezinárodním podnikatelským prostředím, které je ovlivňováno mezinárodními organizacemi, jako je Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Světová obchodní organizace a další. Různé aspekty mezinárodního podnikatelského prostředí mohou brzdit nebo usnadňovat mezinárodní obchod firem.⁵⁹

Od vzniku samostatné České republiky došlo k postupné orientaci vývozu České republiky na země západního světa, především na státy EU. Po vstupu ČR do EU se tato orientace ještě více umocnila. Nejvýznamnější zahraničněobchodní partner České republiky je Německo. A to jak ve vývozech, tak v dovozech. Díky němu jsme propojeni s globální ekonomikou. A vlivem sílící poptávky asijských zemí, zejména Číny a Indie, se naskytují nové možnosti vývozu do těchto zemí, což přináší růst ekonomiky.⁶⁰

Obrázek 10 zobrazuje objem vývozu a dovozu ČR v běžných cenách. Jak vývozy, tak dovozy mají rostoucí charakter. Lze říci, že vstupem ČR do Evropské unie se objem vývozu a dovozu ještě více zvýšil. Zároveň přestal převažovat dovoz zboží a služeb a začalo se více vyvážet. Na rozvoj podnikatelského prostředí mají větší vliv vývozy. Pokud najdou podnikatelské subjekty vhodného zahraničního partnera, dochází k novým příležitostem jako rozšíření výroby či vytváření nových pracovních míst.

Obrázek 10: Objem vývozu a dovozu zboží a služeb České republiky

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁶¹

⁵⁹ JAIN, T. R., Ranju THERAN a Mukesh THERAN. *Business Environment*. Delhi: B.B.N. Printers, 2009. ISBN 978-81-89611-88-0

⁶⁰ *CzechTrade* [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Pro média. Dostupné na WWW: <<http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/pro-media/>>

⁶¹ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-02-19]. Vývoz a dovoz zboží a služeb. Dostupné na WWW: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.presmsocas?jmeno_tabulka=M13&rokod=1995&rokdo=2010&mylang=CZ>

3. VÝVOJ EKONOMIKY V REGIONU SOUDRŽNOSTI NUTS II SEVEROVÝCHOD A JEHO KRAJÍCH

Regiony soudržnosti na úrovni NUTS II jsou v oblasti regionální politiky základními statistickými jednotkami pro výpočet HDP na 1 obyvatele, na základě kterého je přidělena podpora ze strukturálních fondů Evropské unie.⁶² V České republice existuje 7 regionů soudržnosti, a to NUTS II Střední Čechy, NUTS II Jihozápad, NUTS II Severozápad, NUTS II Severovýchod, NUTS II Jihovýchod, NUTS II Střední Morava a NUTS II Moravskoslezsko. Každý Region soudržnosti má svůj vlastní Regionální operační program, který je zaměřen na řešení problémů daného regionu.

Tato kapitola nejprve charakterizuje region soudržnosti NUTS II Severovýchod a jeho ekonomický vývoj v porovnání s ostatními regiony soudržnosti, a poté pojednává o charakteristice a ekonomickém vývoji krajů NUTS II Severovýchod, ke kterým patří Pardubický, Královéhradecký a Liberecký kraj.

3.1. Charakteristika regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod

Regionální rada NUTS II Severovýchod⁶³ charakterizuje region soudržnosti Severovýchod jako průmyslově-zemědělský region s velkým potenciálem rozvoje služeb. Fondy Evropské unie⁶⁴ charakterizují NUTS II Severovýchod jako průmyslově-zemědělský region s tím, že zde nejsou průmyslová odvětví ani podniky s výrazně dominantním vlivem na region z hlediska struktury výroby a zaměstnanosti.

V posledních letech roste přísun zahraničních investic do regionu, což je příznačné pro ekonomický rozvoj. Mezi nejrozvinutější odvětví patří výroba dopravních prostředků, výroba elektronických a optických přístrojů, kovozpracující průmysl, potravinářský průmysl, výroba strojů a zařízení a gumárenský a plastikářský průmysl. Vedle zavedených velkých firem se na trhu začíná uplatňovat stále větší počet malých a středních podniků. Díky nim se udržuje zdravé podnikatelské prostředí a stabilita ekonomického prostředí. Zmírňují důsledky strukturálních změn, vytváří podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií a rychleji se přizpůsobují změnám na trhu. Negativem pro malé a střední podniky je jejich malá

---

⁶² VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9

⁶³ *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/>>

⁶⁴ *Fondy evropské unie* [online]. 2008 [cit. 2012-03-18]. ROP NUTS II Severovýchod. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Severovychod/Dokumenty>>

ekonomická síla, obtížný přístup ke kapitálu, nižší dostupnost potřebných informací, konkurence obchodních řetězců a velkých a kapitálově silných firem.⁶⁵

Spolupráce podnikatelských subjektů je na nízké úrovni. Podniky spolupracují většinou jen na základě dodavatelsko-odběratelských vztahů. Nejvýznamnější formu spolupráce krajů NUTS II Severovýchod tvoří klastry v automobilovém průmyslu a při výrobě automobilových komponent. Dále firmy spolupracují v textilním, potravinářském a farmaceutickém průmyslu, ve zdravotnictví a výrobě elektroniky. V regionu soudržnosti Severovýchod chybí spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, spolupráce za účelem posílení pozic na trhu a dalších společných aktivitách. V posledních letech alespoň roste počet vědeckých a výzkumných institucí, které spolupracují s průmyslovými podniky a aplikují tak výstupy vědy a výzkumu ke zvýšení konkurenceschopnosti firem. Nemalý podíl spolupráce mají i vysoké školy. S tím souvisí i úroveň vzdělanosti, která se v regionu soudržnosti Severovýchod zvyšuje. Vzdělávání patří k významným faktorům podnikatelského prostředí, protože má vliv nejen na snižování nezaměstnanosti, ale i na ekonomický růst a konkurenceschopnost regionu.⁶⁶

Region NUTS II Severovýchod je nerovnoměrně rozvinutý. Na jedné straně existují aglomerace krajských měst s dobrou infrastrukturou, kvalifikovanou pracovní silou a početným zastoupením podnikatelských subjektů, na straně druhé lze najít venkovské oblasti, kde je špatné dopravní spojení, nedostatečná technická infrastruktura, horší možnosti vzdělávání a podprůměrná podnikatelská aktivita.

Mezi silné stránky regionu NUTS II Severovýchod patří dlouhodobá průmyslová tradice a stabilizovaná zemědělská výroba, kvalitní životní prostředí, atraktivní území v oblasti cestovního ruchu, vysoká úroveň zdravotnických zařízení, ekonomický potenciál s vazbami na evropský a světový automobilový průmysl, vysoký podíl malých a středních podniků a osob samostatně výdělečně činných, hustá silniční a železniční síť a existence mezinárodního letiště. Jako slabé stránky lze uvést vysoký počet starých nevyužitých průmyslových objektů, málo rozvinutá přeshraniční spolupráce se sousedními regiony, nízká úroveň silniční dopravní infrastruktury, průměrná měsíční mzda pod celostátním průměrem, absence koordinovaného marketingu pro umístění nových podnikatelských investic, nedostatečná dopravní obslužnost venkovských oblastí a nedostatečná spolupráce škol s trhem práce. Za příležitosti lze považovat pokračující zájem zahraničních investorů o rozvíjení průmyslu v regionu, modernizace technologií a snížení nákladovosti textilního průmyslu, využití geografické

---

⁶⁵ CEP [online]. 2008 [cit. 2012-03-20]. ROP NUT II SV. Dostupné na WWW: <www.cep-rra.cz/files/Doc/ROP_NUTS2_SV.pdf>

⁶⁶ Regionální rada NUTS II Severovýchod [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/>>

pozice kraje v napojení na dálniční systém EU a další rozvoj přeshraniční spolupráce s Polskem a Německem. Ohrožení v regionu NUTS II Severovýchod jsou přetrvávající velmi nízká dostupnost investičního i vlastního kapitálu pro další rozvoj podnikatelských aktivit, zanedbání oblasti rozvoje dopravní infrastruktury, nedostatečný růst produktivity práce a mezd v regionu, zánik velkých hospodářských subjektů a rostoucí jednostranné zaměření regionu na automobilový průmysl.⁶⁷

3.2. Ekonomická situace v regionu NUTS II Severovýchod

Ekonomická analýza regionu se zabývá postavením regionu NUTS II Severovýchod v rámci České republiky a porovnáním s ostatními kraji NUTS II Severovýchod. Analýza neobsahuje údaje za hlavní město Praha, protože se neřadí mezi regiony soudržnosti. Pro přehlednější ilustraci jsou uváděny pouze údaje za rok 2000, 2005 a 2010, tedy na začátku, v polovině a na konci sledovaného období. Tabulku s údaji za celé sledované období lze nalézt v příloze A. Obsahuje vybrané makroekonomické ukazatele, kterými jsou hrubý domácí produkt v běžných cenách, tvorba hrubého fixního kapitálu, čistý disponibilní důchod domácností, míra ekonomické aktivity a míra nezaměstnanosti.

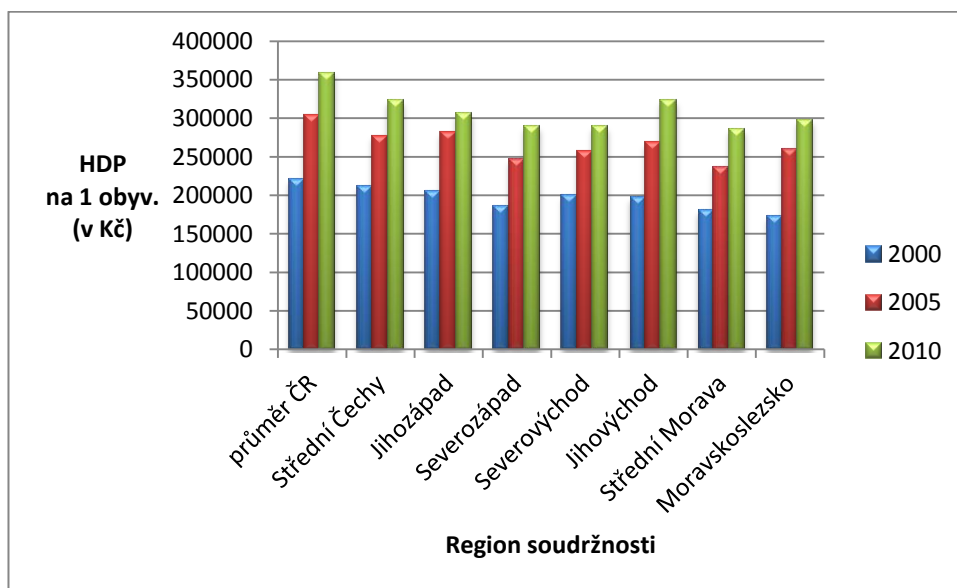
Hrubý domácí produkt

Prvním ukazatelem je HDP na jednoho obyvatele v běžných cenách. Jak lze vyčíst z obrázku 11, HDP na 1 obyvatele ani v jednom regionu soudržnosti nepatří k nadprůměrným v České republice. V roce 2000 byla nejvyšší hodnota hrubého domácího produktu na 1 obyvatele v regionu soudržnosti Střední Čechy, a to 211 562 Kč. Nejmenší v regionu soudržnosti Moravskoslezsko, kde HDP na 1 obyvatele činil 172 735 Kč. Region soudržnosti Severovýchod byl třetím nejlepším krajem a hodnota HDP na 1 obyvatele byla 200 136 Kč. V polovině sledovaného období dosahoval nejvyšších hodnoty HDP na 1 obyvatele NUTS II Jihozápad a nejnižší hodnoty NUTS II Střední Morava. Region soudržnosti Severovýchod se propadl ze třetího na páté místo, hodnota HDP na 1 obyvatele byla 256 226 Kč. V roce 2010 se region soudržnosti NUTS II Severovýchod ještě propadl a stal se předposledním regionem ve tvorbě HDP na 1 obyvatele. Za ním zůstal pouze NUTS II Střední Morava. Nejvíce HDP na 1 obyvatele produkoval region NUTS II Střední Čechy. Ačkoli se hodnota HDP na 1 obyvatele v regionu NUTS II Severovýchod rok od roku zvyšovala, v meziregionálním

---

⁶⁷ *Fondy evropské unie* [online]. 2008 [cit. 2012-03-18]. ROP NUTS II Severovýchod. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Severovychod/Dokumenty>>

srovnání se během sledovaného období propadal, až se zařadil na předposlední příčku mezi regiony NUTS II.

Obrázek 11: HDP na 1 obyvatele v běžných cenách v regionech soudržnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ⁶⁸

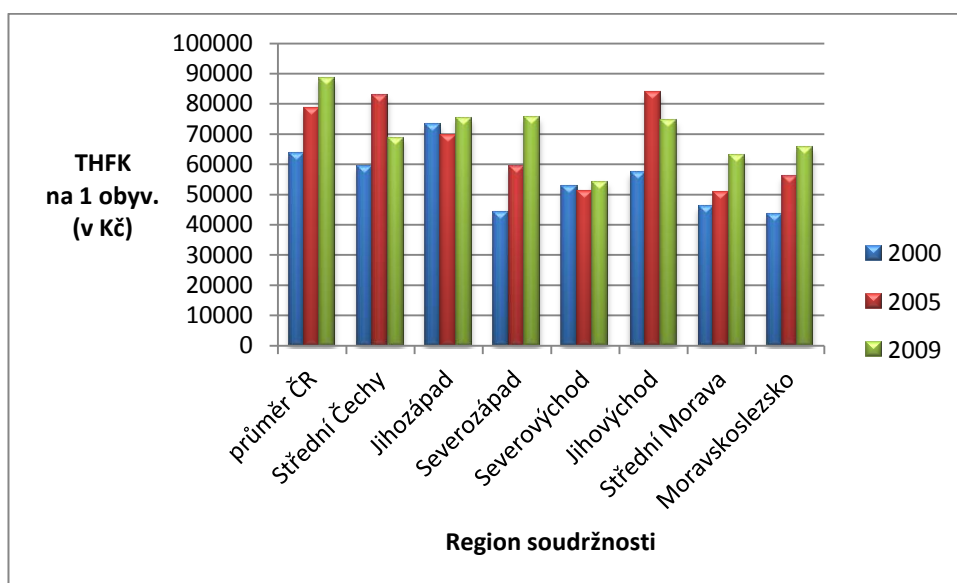
Tvorba hrubého fixního kapitálu

Tvorba hrubého fixního kapitálu zahrnuje hodnotu pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku, sniženou o hodnotu jeho prodeje nebo bezúplatného předání. Cílem pořízení je využívat investiční majetek při produktivní činnosti. Do hrubého fixního kapitálu nespádají předměty dlouhodobé spotřeby pořízené domácnostmi pro uspokojování konečné spotřeby, ani pořízení cenností.⁶⁹ Na obrázku 12 lze vidět porovnání regionů NUTS II ve tvorbě hrubého fixního kapitálu na jednoho obyvatele. Údaje za rok 2010 nejsou známy, proto je použit pro konec sledovaného období rok 2009. V roce 2000 byla nejvyšší hodnota THFK na 1 obyvatele v NUTS II Jihozápad, který byl zároveň i nadprůměrným regionem. Nejmenší tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele byla v NUTS II Moravskoslezsko. THFK na 1 obyvatele činila v regionu soudržnosti Severovýchod 52 736 Kč a byla čtvrtá nejvyšší mezi regiony soudržnosti. V roce 2005 dosahovaly nadprůměrných hodnot dva regiony soudržnosti, a to NUTS II Střední Čechy a NUTS II Jihovýchod. NUTS II Severovýchod se propadl na předposlední místo a hodnota THFK na 1 obyvatele se snížila na 50 867 Kč. Za

⁶⁸ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

⁶⁹ *BusinessInfo.cz* [online] 2011 [cit. 2012-03-02]. Hlavní makroekonomické ukazatele ČR. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/>>

ním zůstal pouze NUTS II Střední Morava. V roce 2009 nedosáhl žádný region soudržnosti hodnoty průměru za Českou republiku. Nejvyšší THFK na 1 obyvatele byla 75 100 Kč, a to v NUTS II Jihozápad. Region soudržnosti Severovýchod byl nejhorším regionem a THFK na 1 obyvatele byla výrazně nižší než v ostatních regionech soudržnosti. Jeho hodnota činila 54 152 Kč, což bylo o 8 927 Kč méně než THFK na 1 obyvatele v předposledním regionu soudržnosti. Jak je vidět, dostupnost investičního majetku pro další rozvoj podnikatelských aktivit je v NUTS II Severovýchod na nízké úrovni.

Obrázek 12: Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele v regionech soudržnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁰

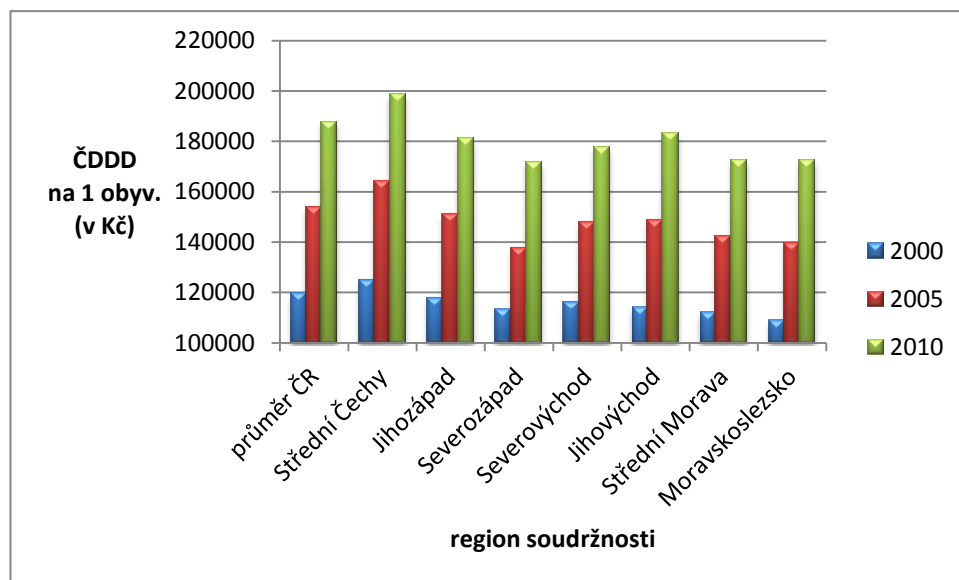
Čistý disponibilní důchod domácností

Ukazatelem, který zobrazuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlicích v jednotlivých regionech, je čistý disponibilní důchod domácností. Je to částka, kterou mohou domácnosti použít na konečnou spotřebu a úspory finančních aktiv.⁷¹ Na obrázku 13 je zobrazen čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele v regionech soudržnosti. Všechny regiony mají stejnou vývojovou tendenci a materiální bohatství domácností se zvyšovalo. Region NUTS II Střední Čechy byl po celé sledované období nadprůměrným regionem v ČDDD na 1 obyvatele. Nejmenší čistý disponibilní důchod domácností byl v regionech NUTS II Severozápad a NUTS II Moravskoslezsko. V roce 2000 byl region NUTS II Severovýchod na třetím místě a hodnota ČDDD na 1 obyvatele činila 116 287 Kč.

⁷⁰ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

⁷¹ RIS [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Srovnání makroekonomických ukazatelů. Dostupné na WWW: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/kraj/hospodarske-prostredi/makroekonomicke-ukazatele/#o5>>

V roce 2005 byla hodnota ČDDD v regionu NUTS II Severovýchod 147 783 Kč na 1 obyvatele, ale v meziregionálním porovnání si NUTS II Severovýchod pohoršil o jednu příčku. V roce 2010 zůstal NUTS II Severovýchod na čtvrtém místě a hodnota ČDDD na 1 obyvatele byla 177 805 Kč.

Obrázek 13: ČDDD na 1 obyvatele v regionech soudržnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷²

Míra ekonomické aktivity

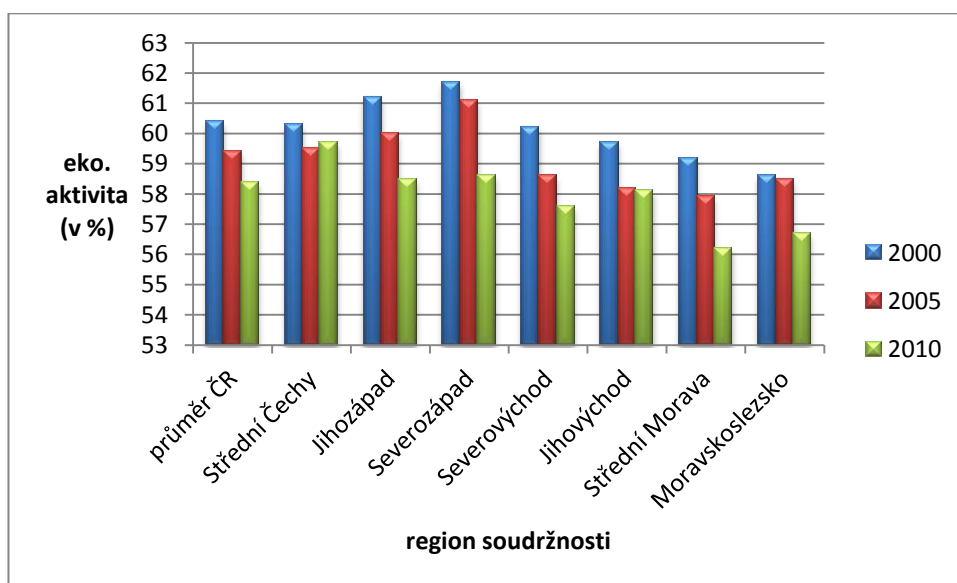
Dříve než se dá určit míra nezaměstnanosti, je třeba definovat pojem ekonomicky aktivní obyvatelstvo, které se také označuje jako pracovní síla. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo je obyvatelstvo starší patnácti let, od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze. Jsou to tedy lidé jak zaměstnaní, tak nezaměstnaní, a dále se také za pracovní sílu počítají pracující důchodci. Studenti, lidé v domácnosti, lidé fyzicky a mentálně neschopní pracovat a lidé, kteří si práci nehledají, se označují jako ekonomicky neaktivní obyvatelstvo.⁷³ Obrázek 14 ukazuje, kolik procent všech obyvatel je ekonomicky aktivních. Je známo, že populace v České republice postupně stárne, což je vidět i na klesajících hodnotách míry ekonomické aktivity za regiony soudržnosti. V roce 2000 dosahovaly nadprůměru ekonomicky aktivních obyvatel dva regiony soudržnosti, a to NUTS II Jihozápad a NUTS II Severozápad. Nejméně ekonomicky aktivních obyvatel bylo v regionu NUTS II Moravskoslezsko. Ekonomicky aktivních obyvatel v regionu NUTS II Severovýchod bylo v prvním roce sledovaného období

⁷² ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

⁷³ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9

60,2 %. Tato hodnota byla čtvrtá nejlepší mezi regiony a na průměr České republiky ztrácel region 0,2 %. V roce 2005 bylo více ekonomicky aktivních obyvatel, než v průměru za Českou republiku, v regionech NUTS II Střední Čechy, NUTS II Jihozápad a NUTS II Severozápad. Nejmenší procento ekonomicky aktivních obyvatel měl region NUTS II Střední Morava. Region soudržnosti Severovýchod si udržel čtvrtou příčku, ale procento ekonomických obyvatel se snížilo na 58,6 % a na průměr za ČR už ztrácel 0,8 %. V roce 2010 patřily k nadprůměrným regionům opět NUTS II Střední Čechy, NUTS II Jihozápad a NUTS II Severozápad. Nejméně ekonomicky aktivních obyvatel bylo i nadále v NUTS II Střední Morava. NUTS II Severovýchod si pohoršil o jednu příčku a dostal se na páté místo v meziregionálním srovnání. Míra ekonomické aktivity činila v regionu NUTS II Severovýchod 57,6 % a od průměru se hodnota lišila opět o 0,8 %. Za deset let se míra ekonomické aktivity v regionech soudržnosti snížila v rozmezí 1,6 % - 3,1 %. Výjimkou je region NUTS II Střední Čechy, kde byla míra ekonomické aktivity za deset let nejstabilnější a snížila se pouze o 0,6 %.

Obrázek 14: Míra ekonomické aktivity v regionech soudržnosti

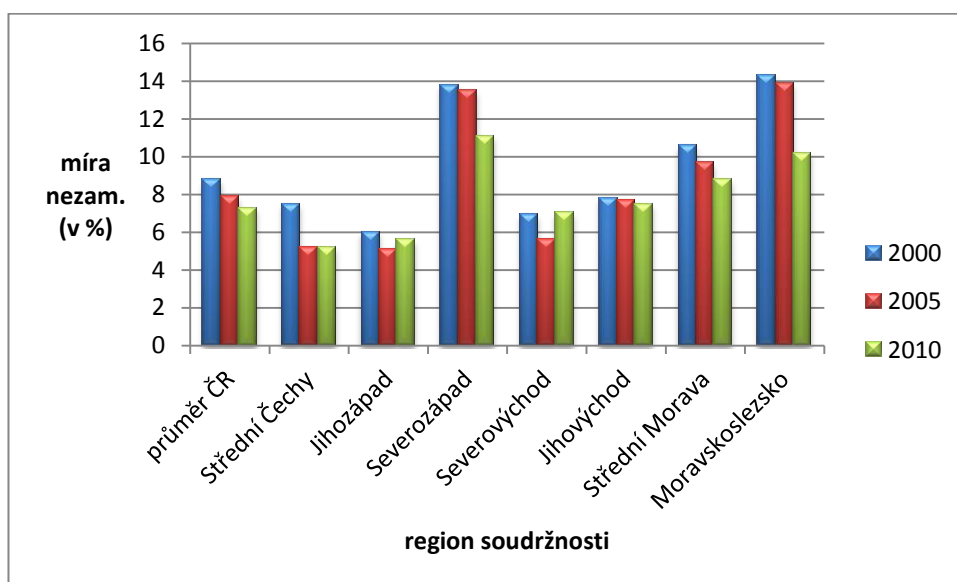
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁴

Nezaměstnanost

Obrázek 15 znázorňuje průměrnou míru nezaměstnanosti v regionech soudržnosti a průměr za Českou republiku. Největší nezaměstnanost je dlouhodobě v regionech NUTS II Severozápad a NUTS II Moravskoslezsko. Míra nezaměstnanosti přesahuje v těchto

⁷⁴ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

regionech 10 %. Naopak nejnižší průměrnou míru nezaměstnanosti má dlouhodobě region NUTS II Jihozápad, kde míra nezaměstnanosti za sledované období nepřesáhla 6 %. Region soudržnosti Severovýchod se řadí k regionům s nižší mírou nezaměstnanosti. Je to dáno do jisté míry i tím, že v regionu nejsou ve velké míře rozvinuta odvětví vyžadující vysoký počet pracovních míst, které postihl v minulosti ekonomický úpadek. Příkladem takovýchto odvětví je hutnictví nebo těžké strojírenství. V roce 2000 byla průměrná míra nezaměstnanosti 6,9 % a byla to druhá nejnižší hodnota za tento rok. V roce 2005 byla průměrná míra nezaměstnanosti v regionu NUTS II Severovýchod 5,6 %. Sice je to nižší hodnota než na začátku sledovaného období, ale v meziregionálním srovnání si region NUTS II Severovýchod pohoršil o jednu příčku a dostal se tak na třetí místo. V roce 2010 byl region NUTS II Severovýchod opět třetí, s průměrnou mírou nezaměstnanosti 7 %.

Obrázek 15: Průměrná míra nezaměstnanosti v regionech soudržnosti

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁵

Z porovnání vybraných makroekonomických ukazatelů za období 2000 – 2010 je vidět, že postavení regionu soudržnosti Severovýchod se v meziregionálním porovnání zhoršuje. V produkci HDP na 1 obyvatele se na začátku sledovaného období řadil region NUTS II Severovýchod mezi nejlepší 3 regiony, ale na konci sledovaného období byl až předposlední. Ve tvorbě hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele se za deset let dostal ze čtvrtého místa až na poslední místo s výrazným rozdílem oproti ostatním regionům soudržnosti. Hodnoty čistého disponibilního důchodu na 1 obyvatele byly na začátku sledovaného období třetí nejvyšší na konci čtvrté. O jednu příčku ze čtvrtého na páté místo si pohoršil i v míře

⁷⁵ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <[42](http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>></p>
</div>
<div data-bbox=)

ekonomické aktivity. Nejlepších výsledků dosahoval region soudržnosti Severovýchod v průměrné míře nezaměstnanosti, kde se řadil k regionům s nízkou mírou nezaměstnanosti, kde za celé sledované období byl nejhůř na třetím místě v meziregionálním srovnání.

Region soudržnosti sice nepatří k nejvýkonnějším regionům a řadí se spíše na zadní pozice v meziregionálním porovnání, nicméně jeho ekonomická výkonnost, měřená hodnocenými makroekonomickými ukazateli, se zvyšuje. Z předešlého textu vyplývá, že hodnoty makroekonomických ukazatelů regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod jsou nižší než průměr České republiky, kde jsou započítány i hodnoty za hlavní město Praha. Hlavní město Praha se řadí k nadprůměrným regionům a nepatří mezi regiony soudržnosti, proto budou průměrné hodnoty České republiky bez hlavního města Prahy horší, a to už by mohl být region soudržnosti NUTS II Severovýchod ekonomicky výkonnější než činí průměr ČR bez hlavního města Prahy. K ověření je stanovena hypotéza 1, která říká, že hodnoty hodnocených makroekonomických ukazatelů regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod jsou po většinu sledovaného období vyšší než průměrné hodnoty České republiky bez hlavního města Prahy. Ověření hypotézy se provede na základě hodnocených makroekonomických ukazatelů, kterými jsou hrubý domácí produkt na 1 obyvatele, tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele, čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele a průměrná míra nezaměstnanosti; kde se budou porovnávat hodnoty za region soudržnosti NUTS II Severovýchod a hodnoty průměru České republiky bez hlavního města Prahy. U každého roku se bude zjišťovat, jestli byla hodnota daného makroekonomického ukazatele vyšší u regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod nebo průměru ČR. Data lze vidět v tabulce 3. První ukazatel, který se porovnává, je hrubý domácí produkt na 1 obyvatele. První tři roky byla hodnota vyšší u NUTS II Severovýchod, poté převyšovaly hodnoty průměru České republiky. Po většinu sledovaného období byly tedy hodnoty HDP na 1 obyvatele vyšší u průměru ČR. Druhým hodnoceným ukazatelem je tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele. U tohoto ukazatele byla hodnota v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod vyšší než průměrná hodnota za ČR pouze v roce 2002. Další hodnocený ukazatel je čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele. Hodnota toho ukazatele byla v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod vyšší v letech 2000 – 2002 a v roce 2005, jinak převyšovaly hodnoty průměru ČR. Posledním hodnoceným ukazatelem je průměrná míra nezaměstnanosti. Tady platí čím nižší hodnota, tím lépe. V regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod byla po celou dobu sledovaného období kromě roku 2009 průměrná míra nezaměstnanosti nižší než průměrná míra nezaměstnanosti za Českou republiku. Z celkového hodnocení lze usoudit, že hodnoty hodnocených makroekonomických ukazatelů regionu

soudržnosti NUTS II Severovýchod byly po většinu sledovaného období lepší pouze u průměrné míry nezaměstnanosti, tudíž hypotéza 1 nebyla potvrzena.

Tabulka 3: Data pro hypotézu 1

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele											
průměr ČR	193418	207824	217413	226363	246778	260982	279567	301719	311946	302040	302486
NUTS II SV	200136	213336	220744	223815	242360	256226	272256	292344	298474	289327	288539
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele											
průměr ČR	53712	57083	56779	59925	59853	65031	65779	73310	74506	67854	x
NUTS II SV	52736	46540	58366	54267	57807	50867	48904	57665	66185	54152	x
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele											
průměr ČR	115105	122385	127716	132052	139442	147320	156721	166990	177669	179818	179787
NUTS II SV	116287	123405	128841	131082	138949	147783	156697	165977	175923	178062	177805
Průměrná míra nezaměstnanosti											
průměr ČR	9,4	8,7	7,8	8,3	8,9	8,5	7,8	5,7	4,8	7,2	7,8
NUTS II SV	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,6	6,1	4,8	4,0	7,3	7,0

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁷⁶

3.3. Charakteristika krajů NUTS II Severovýchod

Region soudržnosti Severovýchod je tvořen třemi kraji, a to Pardubickým, Královéhradeckým a Libereckým krajem. Největším krajem je kraj Královéhradecký, který svou rozlohou zaujímá 6 % rozlohy ČR. V Královéhradeckém kraji žije 5,3 % všech obyvatel České republiky. Druhým největším krajem regionu soudržnosti Severovýchod je Pardubický kraj. Jeho rozloha je 5,7 % České republiky a žije v něm 4,9 % obyvatel ČR. Liberecký kraj je nejmenším krajem regionu a patří i k nejmenším v republice. Svoji rozlohou zabírá 4 % území České republiky. Druhým nejmenším krajem je i v počtu obyvatel. Žije tu 4,2 % obyvatel České republiky.

Pardubický kraj

Pardubický kraj se nachází v jižní části regionu NUTS II Severovýchod. Skládá se ze čtyř okresů. Správním centrem Pardubického kraje je město Pardubice, které je desáté největší město České republiky. Svou rozlohou je pátým nejmenším krajem České republiky.

⁷⁶ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=RgU_0604_NUTS2&q_rezim=1&vo=tabulka&q_text=&stranka=0>

Vyznačuje se rozmanitostí přírodních podmínek, průmyslovou a zemědělskou výrobou a kvalitou životního prostředí. Na kvalitu životního prostředí vynakládá nejvyšší podíl investic ze všech krajů ČR. Výhodná je i poloha kraje z hlediska dopravního spojení. Leží na trase mezinárodní železniční magistraly, dynamicky se rozvíjí integrovaný dopravní systém do celého kraje a v Pardubicích se nachází mezinárodní letiště s vojenským a civilním provozem.⁷⁷

Hlavní podíl na produkci a zaměstnanosti v Pardubickém kraji vykazuje zpracovatelský průmysl a stavebnictví. Mezi hlavní průmyslová odvětví patří strojírenství, elektrotechnika a elektronika, a chemická výroba. Dále se rychle rozvíjí informační a komunikační technologie, výzkumné a inovační aktivity. Pardubický kraj je silně orientovaný na export.⁷⁸ Regionální rozvoj se uskutečňuje mimo jiné prostřednictvím Regionální inovační strategie Pardubického kraje, jejímž cílem je podpora inovačního procesu v kraji, rozvíjení inovační infrastruktury a podpora malého a středního podnikání. Snahou je vytvořit inovační podnikatelské prostředí, ve kterém mají vznikat nové výrobky a služby.⁷⁹

Mezi silné stránky Pardubického kraje patří atraktivita pro zahraniční investory, stabilní průmyslová základna, orientace kraje na export, volné rozvojové plochy k podnikání, růst počtu právnických osob, rozvoj integrovaného dopravního systému a mezinárodního letiště Pardubice, napojení na mezinárodní železniční koridory, rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií a rozvoj výzkumných a inovačních aktivit. Jako slabé stránky se uvádí nerovnoměrné rozložení ekonomických aktivit v kraji, malá nabídka atraktivit cestovního ruchu, nízký počet návštěvníků kraje, špatný stav silničních komunikací, nedostatečná dopravní obslužnost v některých částech kraje, nízké využití nabídky průmyslových ploch a nízká zaměstnanost v sektoru služeb. Za příležitosti se považují posílení vazeb mezi vědou a praxí, zvýšení zájmu o rekreační využití v kraji, zájem o tradiční sportovní aktivity v kraji, napojení regionu na rychlostní komunikace a dálnici D11 a současné i budoucí evropské dotační podpory na dopravní infrastrukturu a vědu a výzkum.

---

⁷⁷ *Krajská správa ČSÚ v Pardubicích* [online]. 2012 [cit. 2012-03-04]. Charakteristika Pardubického kraje. Dostupné na WWW:

<http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_pardubickeho_kraje_%28udaje_za_rok_2010%29>

⁷⁸ *BusinessInfo.cz* [online] 2011 [cit. 2012-03-06]. Byznys v Pardubickém kraji. Dostupné na WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pardubicky-kraj/byznys-v-pardubickem-kraji/1000931/61906/>>

⁷⁹ *Pardubický kraj* [online]. 2011 [cit. 2012-03-09]. Regionální inovační strategie. Dostupné na WWW:

<<http://www.pardubickykraj.cz/regionalni-inovacni-strategie/55061/regionalni-inovacni-strategie-pardubickeho-kraje>>

Jako ohrožení se uvádí přesun zahraničních investorů do jiných zemí, rychlejší rozvoj konkurenčních letišť a projevy další celosvětové ekonomické nebo hypoteční krize.⁸⁰

Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj leží ve střední části regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod. Tvoří ho 5 okresů. Metropolí kraje je statutární město Hradec Králové, které je zároveň sedmým největším městem České republiky. Lze ho charakterizovat jako zemědělsko-průmyslový kraj s bohatě rozvinutým cestovním ruchem. Průmysl je soustředěn do velkých měst, zemědělství do oblasti Polabí. V Krkonoších je největší koncentrace cestovního ruchu České republiky. Největší zaměstnanost je v oblasti zpracovatelského průmyslu, zejména v textilní výrobě a výrobě elektrických a optických přístrojů a zařízení. Dále pak ve velkoobchodě, maloobchodě a opravách motorových vozidel. Jelikož část jeho hranice je zároveň hranicí České republiky s Polskem, rozvíjí se v příhraničí mnoho forem spolupráce mezi regiony obou států.⁸¹

12. října 2010 byl spuštěn internetový portál czeplinn.eu, který se zaměřuje na podporu a rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu. Je součástí přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika. Cílem je zvyšování informovanosti o inovačním prostředí v regionu a navázání vzájemné spolupráce co nejvíce firem, výzkumných organizací, škol, obcí a krajů na národní i mezinárodní úrovni, a zvýšit tak svou konkurenceschopnost v oblasti inovačního podnikání.⁸² Královéhradecký kraj se také zaměřuje na podporu klíčových odvětví průmyslu, jako je medicína, farmacie, textil, technické plasty, strojírenství, stavebnictví, automobilový průmysl, potravinářství, energetika a obnovitelné zdroje. Koná tak prostřednictvím Regionální inovační strategie, jejímž cílem je propojení podnikatelského prostředí, vysokého školství a veřejné správy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.⁸³

Jako silné stránky Královéhradeckého kraje se uvádějí průmyslová tradice, rostoucí objem investic ze strany firem a veřejného sektoru, dlouhodobá tradice vědy a výzkumu, rostoucí podíl pracovních sil v terciárním sektoru, nízká míra nezaměstnanosti, kvalifikovaná pracovní síla, významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, rostoucí vzdělanostní úroveň obyvatel, dostupnost základních sociálních a zdravotnických služeb, relativně nízká kriminalita,

---

⁸⁰ *Pardubický kraj* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Program rozvoje Pardubického kraje. Dostupné na WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/rozvoj-kraje/68950/program-rozvoje-pardubickeho-kraje>>

⁸¹ *Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové* [online]. 2012 [cit. 2012-03-07]. Charakteristika kraje. Dostupné na WWW: <http://www.liberec.cz/so/cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje>

⁸² *czeplinn.eu* [online]. 2010 [cit. 2012-03-07]. Představení projektu. Dostupné na WWW: <<http://www.czeplinn.eu/cs/aboutproject/aboutproject>>

⁸³ *Královéhradecký kraj* [online]. 2008 [cit. 2012-03-09]. Kraj se zaměří na podporu vědy a klíčových odvětví průmyslu. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality/kraj-se-zameri-na-podporu-vedy-a-klicovych-odvetvi-prumyslu-34137/>>

významné kulturní dědictví a přírodní potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, nízké znečištění životního prostředí, významné přírodní zdroje jako například lesní plochy, příhodné podmínky pro zemědělství a hustá síť silnic a železnic. Za slabé stránky se považuje nízká ekonomická aktivita, nedostatek komplexních služeb pro podnikatele, nerovnoměrné pokrytí služeb sociální péče, nepříznivý demografický vývoj venkovských oblastí, nízká konkurenceschopnost zemědělství, nevyhovující stav silnic, nedostatečná dopravní obslužnost venkovských oblastí a problematická využitelnost některých průmyslových zón. Příležitosti pro Královéhradecký kraj jsou zvýšení úrovně organizovanosti podnikatelského sektoru, rozvoj klastrů, využití geografické pozice kraje pro rozvoj přeshraniční spolupráce v oblasti podnikání, příprava a realizace programů na podporu malých a středních podniků, zavádění nových technologií s cílem zvýšit konkurenceschopnost podnikatelské sféry, rozvoj kulturních a společenských aktivit, podpora aktivit kraje k posílení ekonomického rozvoje, rozvoj integrovaných dopravních systémů, telekomunikační infrastruktury a informačních technologií a využití potenciálu průmyslových zón. Za ohrožení se považuje technologické zaostávání, odliv kvalifikovaných pracovních sil z kraje, ekonomické zaostávání venkovských oblastí, nedostatek vysoce kvalifikovaných pracovních sil, nízká míra investic do infrastruktury cestovního ruchu a nezájem investorů na budování IT infrastruktury.⁸⁴

Liberecký kraj

Liberecký kraj se rozprostírá na severu regionu NUTS II Severovýchod. Je nejmenším krajem v ČR (s výjimkou hlavního města Prahy). Tvoří ho 4 okresy. Krajské město Liberec je šestým největším městem v České republice. Region je významný především z přírodovědeckého hlediska. V Libereckém kraji je rozvinutý průmysl skla a bižuterie, výroba a zpracování plastů, strojírenství a zpracovatelský průmysl, hlavně výroba automobilů. Důležitý je i cestovní ruch.⁸⁵

Vzhledem k tomu, že kraj sousedí jak se Spolkovou republikou Německo, tak s Polskou republikou, nachází se zde Euroregion Neisse-Nisa-Nysa, který zahrnuje spolupráci všech tří zemí. Jedná se o dobrovolné zájmové sdružení německých, českých a polských obcí, měst, okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na daném území. Nemá právní subjektivitu a všechny jeho orgány pracují v rámci právních norem svých zemí. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa byl založen za účelem podpory rozvoje příhraničních oblastí formou vzájemné spolupráce zahrnující všechny tři země. Zaměřuje se na spolupráci

---

⁸⁴ *Královéhradecký kraj* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. Strategie rozvoje kraje 2006 – 2015. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/rozvoj-2006-2015/strategie-rozvoje-kraje-2006---2015-10626/>>

⁸⁵ *Krajská správa ČSÚ v Liberci* [online]. 2012 [cit. 2012-03-07]. Charakteristika kraje. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>

v otázkách územního plánování, zachování a zlepšování životního prostředí, zvelebování hospodářství a růst životní úrovně, spolupráci při likvidaci požárů a přírodních katastrof, spolupráci v oblasti rozvoje turistiky, kulturní výměnu a péči o společné kulturní dědictví a spolupráci v humanitární a sociální oblasti. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa podporuje zájmy obcí, okresů a aktivity jednotlivců, které odpovídají rozvojovým cílům euroregionu. Snahou je napomáhat všem činnostem, které by vedly k zapojení všech zúčastněných zemí do Evropského společenství.⁸⁶

Za silné stránky Libereckého kraje jsou považovány rozvoj perspektivních odvětví, rozvinutá silniční a železniční síť, přítomnost zahraničního kapitálu, výrazný podíl malých a středních podniků, rozvinutý sektor tržních a logistických služeb, stabilní postavení velkých podniků, tradice vědy a výzkumu, aktivní výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru, existence klastrů a průmyslových zón, zkušenosti v oblasti ekologického zemědělství a příznivé přírodní podmínky pro cestovní ruch. Jako slabé stránky jsou uváděny rezervy v podpoře inovačních procesů, existence regionálních rozdílů v oblasti hospodářského rozvoje, velký počet nevyužívaných brownfields, nedostatečná nabídka podnikatelské infrastruktury a pokles investic v zemědělství. Za příležitosti se považují příprava a realizace programů na podporu malých a středních podnikání a přílivu průmyslových investic, rozšíření spolupráce podnikatelských subjektů, posílení komunikace veřejného a soukromého sektoru, rozvoj informačních a komunikačních technologií, dynamicky se rozvíjející sektor strategických služeb, rozvíjející se oblast informačních, poradenských a konzultačních služeb, zlepšení připravenosti průmyslových zón a brownfields na vstup nových investorů, rozvoj výzkumné a vývojové činnosti, vývoj inovačních technologií, rozvoj klastrů, potenciál rozvoje ekologického zemědělství, další rozvíjení kvalitní přeshraniční spolupráce podnikatelských subjektů, zlepšení kvalit všech nabízených služeb, pořádání významných mezinárodních sportovních a kulturních akcí, vyšší investice do turistické infrastruktury a propojení turistických informačních center. Ohrožení v Libereckém kraji jsou strukturální problémy v klíčových průmyslových odvětvích, odliv zahraničního kapitálu, pokles ekonomické aktivity, preference investičních záměrů na zelené louce, zastavení procesu restrukturalizace zemědělství, nedostatečná podpora využití místních zdrojů, pokles atraktivity území Libereckého kraje, nedostatek kapitálu pro další rozvoj cestovního ruchu a

---

⁸⁶ *EUROREGION Neisse-nisa-nysa* [online]. 2012 [cit. 2012-03-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=1&L=1>>

přetrvávající špatná úroveň spolupráce subjektů cestovního ruchu mezi veřejnou a soukromou sférou.⁸⁷

3.4. Ekonomický vývoj v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod

Následující podkapitola se zabývá ekonomickým vývojem jednotlivých krajů NUTS II Severovýchod za posledních deset let ve srovnání s hodnotami za celý region NUTS II Severovýchod. Za ukazatele byly zvoleny hrubý domácí produkt na 1 obyvatele a jeho růst, tvorba hrubého fixního kapitálu na jednoho obyvatele, hrubá přidaná hodnota, čistý disponibilní důchod domácností na jednoho obyvatele, vývoz, příliv přímých zahraničních investic, míra ekonomické aktivity a míra nezaměstnanosti.

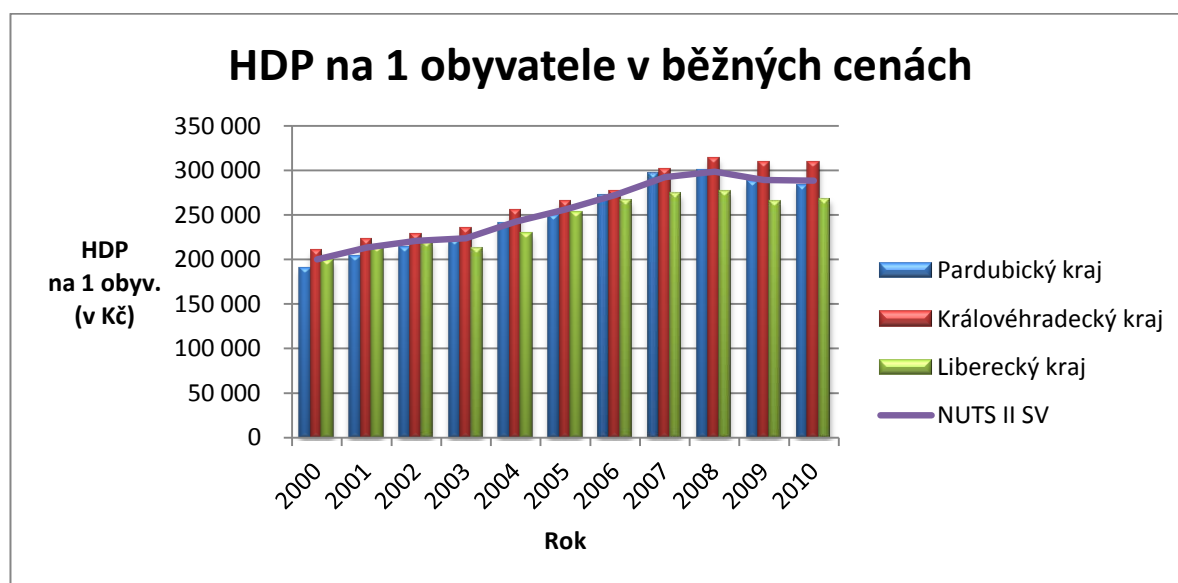
Hrubý domácí produkt

Obrázek 16 zobrazuje HDP na 1 obyvatele v běžných cenách za jednotlivé kraje a průměr za region NUTS II Severovýchod. Na tvorbě hrubého domácího produktu se z krajů NUTS II Severovýchod nejvíce podílí Královéhradecký kraj. Naopak nejmenší HDP na 1 obyvatele vytváří Liberecký kraj. První tři roky sledovaného období byly rozdíly mezi kraji ve tvorbě hrubého domácího produktu minimální. V letech 2003 a 2004 dosahoval hrubý domácí produkt v Libereckém kraji zřetelně nižších hodnot než ve zbývajících dvou krajích. Na Pardubický kraj ztrácel téměř 10 000 Kč na 1 obyvatele a na Královéhradecký kraj dokonce 25 000 Kč na 1 obyvatele. V roce 2006 se tvorba HDP všech krajů téměř vyrovnala, jenže v roce 2007 přišel další propad HDP Libereckého kraje a jeho hrubý domácí produkt na 1 obyvatele se postupně snižoval až do konce sledovaného období. Navíc od roku 2008 začíná být rozdíl ve tvorbě HDP i mezi Pardubickým a Královéhradeckým krajem. Zatímco v roce 2008 se HDP na 1 obyvatele v Královéhradeckém kraji nadále zvyšoval, HDP v Pardubickém kraji stagnoval a následující 2 roky se snížil o více než 16 000 Kč na 1 obyvatele oproti roku 2008. Vlivem ekonomické krize zaznamenal pokles HDP i Královéhradecký kraj, ovšem mnohem menší měrou než ostatní dva kraje. Co se týče porovnání tvorby hrubého domácího produktu jednotlivých krajů s průměrem za region NUTS II Severovýchod, lze říci, že v první polovině sledovaného období dosahovala tvorba hrubého domácího produktu jednotlivých krajů téměř stejných hodnot, jako činil průměr za celý region. V druhé polovině sledovaného období byl rozdíl ve tvorbě HDP zřetelnější. Zatímco tvorba HDP v Pardubickém kraji byla téměř stejná jako průměr regionu NUTS II Severovýchod, ostatní dva kraje se od průměru

---

⁸⁷ *Liberecký kraj* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page4345>>

odlišovaly. Hrubý domácí produkt v Královéhradeckém kraji dosahoval vyšších hodnot, než činil průměr za region, Liberecký kraj naopak začal zaostávat a jeho hodnoty byly nejnižší.

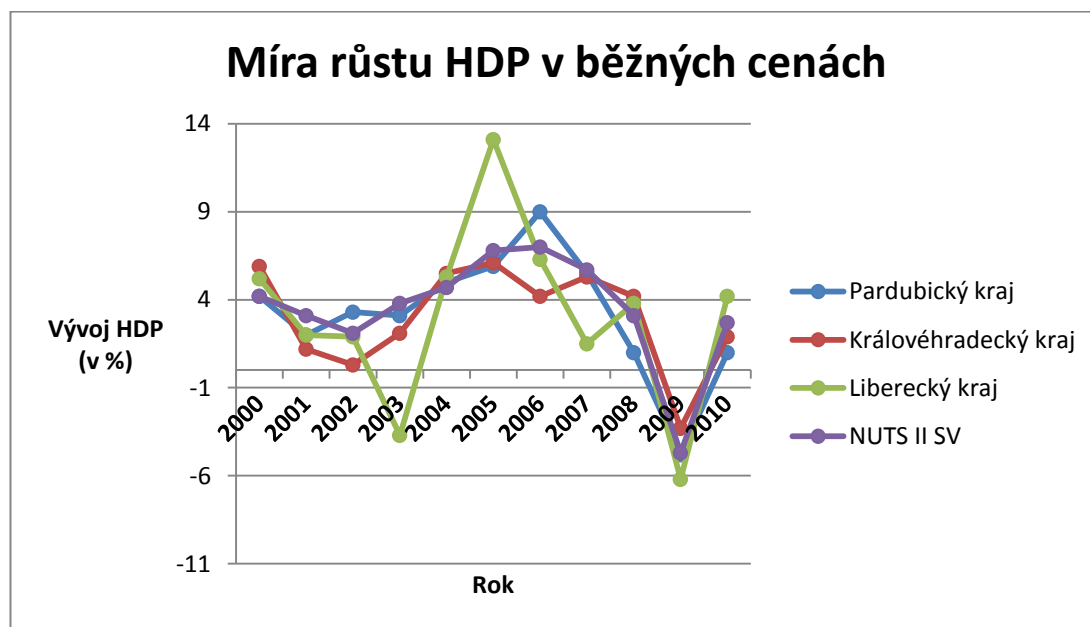
Obrázek 16: HDP na 1 obyvatele v běžných cenách v krajích NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁸⁸

Obrázek 17 znázorňuje meziroční vývoj hrubého domácího produktu. V roce 2000 se vývoj HDP v krajích pohyboval mezi 4 – 6 % a o rok později se růst HDP zpomalil a vzrostl pouze o 1 – 2 %. Následující rok se hrubý domácí produkt zvýšil pouze v Pardubickém kraji. V Libereckém kraji zůstalo tempo růstu HDP na stejné úrovni a v Královéhradeckém kraji vzrostl hrubý domácí produkt pouze o 0,3 %. Od roku 2003 začal hrubý domácí produkt v Pardubickém a Královéhradeckém kraji růst rychleji oproti roku předcházejícímu. Rychlejší tempo růstu oproti předcházejícímu roku se v Královéhradeckém kraji zastavilo v roce 2005 a v Pardubickém kraji o rok později. Liberecký kraj zaznamenal v roce 2003 jako jediný kraj pokles HDP, a to dokonce o 4 %. V následujících dvou letech však vykázal Liberecký kraj vysoké tempo růstu HDP, v roce 2004 se tempem růstu HDP oproti předcházejícímu roku vyrovnal ostatním dvěma krajům a v roce 2005 jako jediný výrazně vzrostl, a to dokonce o 13 %. Bylo to dáno tím, že řada průmyslových podniků rozšiřovala výrobu a na trh vstoupily další podniky, převážně se zahraniční účastí. Další roky sledovaného období se tempo růstu HDP zpomalovalo a růst HDP ve všech krajích byl rok od roku nižší. Vlivem ekonomické krize hrubý domácí produkt v roce 2009 poklesl ve všech krajích, a to o 3 – 6 %. Rok poté měl ale hrubý domácí produkt opět vzrůstající charakter. Je vidět, že se HDP na 1 obyvatele

⁸⁸ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <[http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4](http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>)>

v každém kraji až do roku 2008 vyvíjel různorodě. Rok poté hrubý domácí produkt na 1 obyvatele shodně ve všech krajích pokles a v roce 2010 zaznamenal opět růst. Pokud se porovnají jednotlivé kraje s průměrem za region NUTS II Severovýchod, vývoj HDP se ve všech krajích až do roku 2008 lišil od průměru regionu. Poté měl vývoj HDP stejný průběh, přičemž v roce 2009 byl na tom oproti průměru lépe Královéhradecký kraj a v roce 2010 kraj Liberecký.

Obrázek 17: Meziroční vývoj HDP v běžných cenách v krajích NUTS II Severovýchod

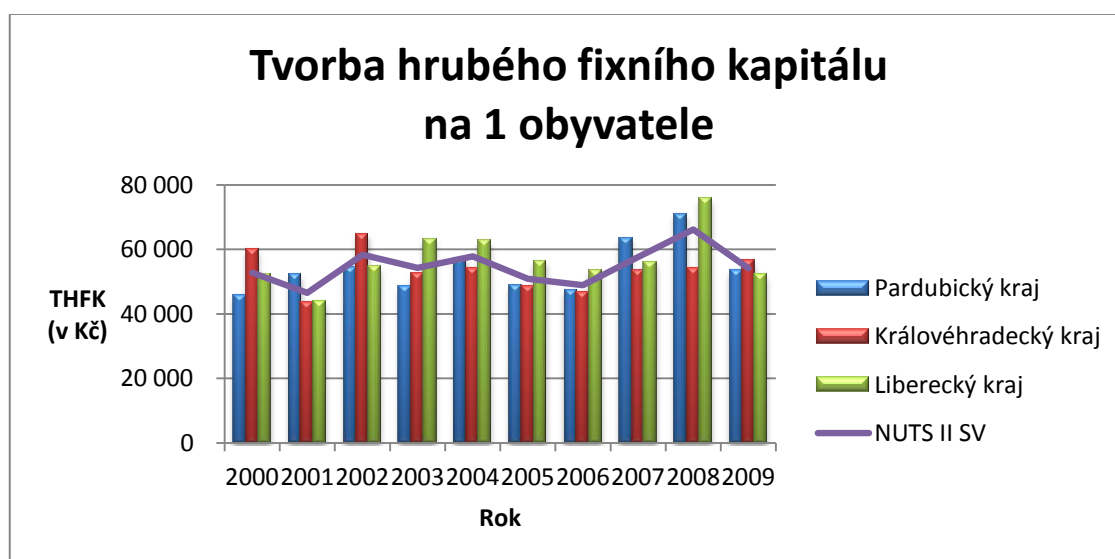
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁸⁹

Tvorba hrubého fixního kapitálu

Obrázek 18 znázorňuje tvorbu hrubého fixního kapitálu v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod. Chybí zde rok 2010, protože za tento rok nejsou hodnoty ještě známy. První rok sledovaného období dosahovala tvorba hrubého fixního kapitálu nejvyšších hodnot v Královéhradeckém kraji a naopak nejmenších v kraji Pardubickém. Následující rok se v Pardubickém kraji investice do fixního kapitálu ztatečně zvýšily a THFK na 1 obyvatele v tomto kraji dosahovala vyšších hodnot, než v ostatních dvou krajích. V roce 2002 byla hodnota hrubého fixního kapitálu nejvyšší v Královéhradeckém kraji a rozdíl oproti ostatním krajům NUTS II Severovýchod činil 10 000 Kč na 1 obyvatele. Následující 4 roky se uskutečňoval největší objem investic do hmotného a nehmotného investičního majetku v Libereckém kraji. V roce 2007 byla THFK na 1 obyvatele v Libereckém kraji téměř stejná

⁸⁹ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

jako předchozí rok. Zato THFK v Pardubickém kraji skokově vzrostla a dosahovala nejvyšších hodnot mezi sledovanými kraji. Další rok se v Pardubickém kraji THFK opět zvýšila a přesáhla hranici 70 000 Kč na 1 obyvatele. Ještě rapidněji se zvýšila hodnota THFK v Libereckém kraji a na 1obyvatele byla hodnota THFK 75 698 Kč. V tomto roce je viditelný znatelný rozdíl Královéhradeckého kraje oproti ostatním krajům. Ekonomická krize měla dopad i na tvorbu hrubého fixního kapitálu v krajích NUTS II Severovýchod. V roce 2009 se tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele rapidně snížila v Pardubickém a Libereckém kraji. Je ale zajímavé, že v Královéhradeckém kraji se THFK naopak zvýšila oproti předchozímu roku. Pokud se hodnoty za kraje porovnají s průměrem za region NUTS II Severovýchod, je vidět, že THFK za region má kolísavý charakter, stejně jako THFK v jednotlivých krajích. V roce 2000 byl nad průměrem Královéhradecký kraj a pod průměrem Pardubický kraj. V roce 2001 nedosahovaly průměru regionu kraje Královéhradecký a Liberecký. Následující 4 roky byl ve tvorbě hrubého fixního kapitálu nadprůměrný Liberecký kraj. V roce 2007 zaznamenal nadprůměrných hodnot kraj Pardubický. V roce 2008 dosahovaly nadprůměrných hodnot v tvorbě hrubého fixního kapitálu Liberecký a Pardubický kraj a naopak Královéhradecký kraj výrazně zaostával. Poslední rok sledovaného vývoje THFK na 1 obyvatele dosahovala přibližně stejných hodnot.

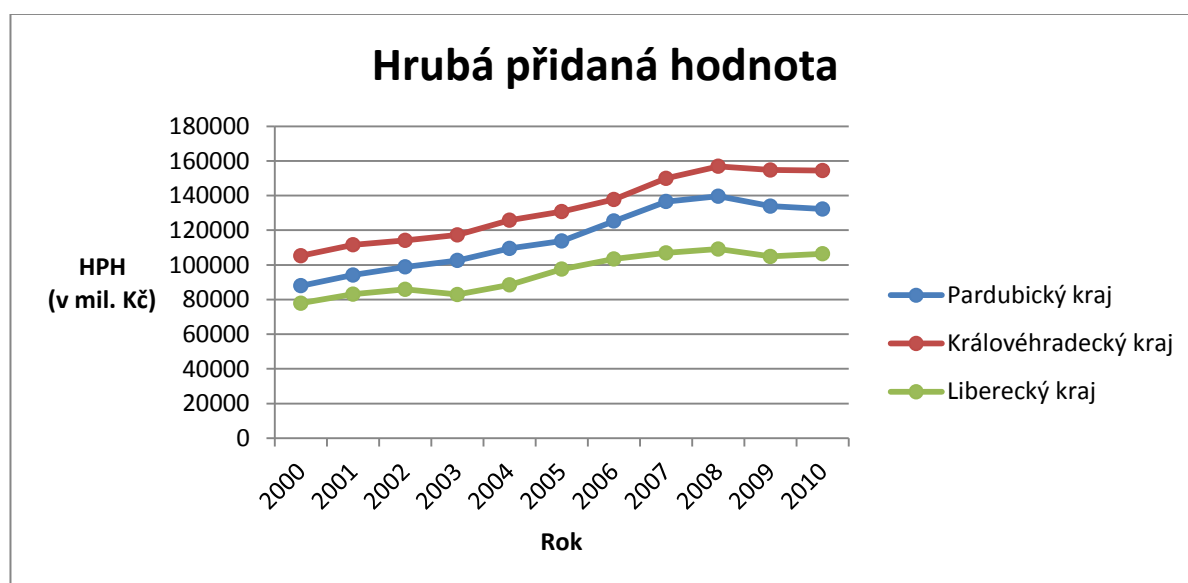
Obrázek 18: THFK na 1 obyvatele v krajích NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹⁰

⁹⁰ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%20E11n%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota je nově vytvořená hodnota, kterou získávají podnikatelské subjekty z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou.⁹¹ Dle statistik ČSÚ se v posledních pěti letech zvyšuje význam terciárního sektoru, který se na hrubé přidané hodnotě krajů NUTS II Severovýchod podílí stále vyšší měrou. Naopak klesající charakter má primární sektor. Přesto se Pardubický kraj řadí mezi nejlepší kraje v produkci v primárním sektoru. Celkové hodnoty vytvořené hrubé přidané hodnoty během let 2000 – 2010 lze vidět na obrázku 19. Hodnoty jsou v milionech Kč. Jak je vidět, nejvyšší hrubou přidanou hodnotu vytváří Královéhradecký kraj, naopak nejmenší kraj Liberecký. Na začátku sledovaného období byla HPH v Pardubickém a Libereckém kraji kolem 80 milionů Kč, kdežto v Královéhradeckém kraji už přesahovala hodnota HPH 100 milionů Kč. Následující roky měla tvorba hrubé přidané hodnoty ve všech krajích rostoucí charakter, který se zastavil až v roce 2008. Poté nastal u každého kraje mírný propad. Pokud se porovná první a poslední rok sledovaného období, nejmenší vzrůst HPH byl v Libereckém kraji, kde se za deset let zvýšila hodnota HPH o téměř 30 mil. Kč. V Pardubickém kraji činil rozdíl 45 milionů Kč. Největší nárůst nastal v Královéhradeckém kraji, kde hodnota HPH za deset let stoupla o 50 milionů Kč.

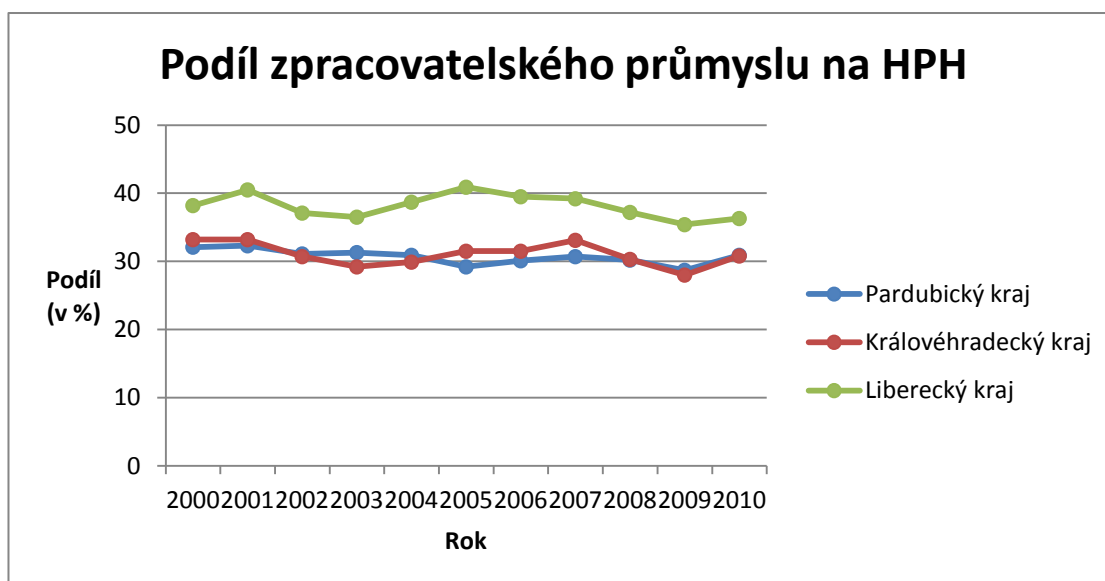
Obrázek 19: Hrubá přidaná hodnota v krajích NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹²

⁹¹ *BusinessInfo.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Ekonomicko-statistický slovník A až K. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/ekonomicko-statisticky-slovník-a-k/1000431/39656/>>

⁹² ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

Vzhledem k tomu, že všechny sledované kraje mají průmyslový charakter, hrubou přidanou hodnotu vytváří převážně sekundární sektor, který je tvořen průmyslem a stavebnictvím. Největší podíl na hrubé přidané hodnotě má shodně u všech krajů zpracovatelský průmysl, jeho procentuální podíl lze vidět na obrázku 20. Jednoznačně nejvíce se zpracovatelský průmysl na hrubé přidané hodnotě podílí v Libereckém kraji, a to kolem 40 %. Podíl zpracovatelského průmyslu na hrubé přidané hodnotě se v Pardubickém a Královéhradeckém kraji pohybuje okolo 30 %. Za celé sledované období nedošlo k žádným výraznějším výkyvům.

Obrázek 20: Podíl zpracovatelského průmyslu na HPH v krajích NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹³

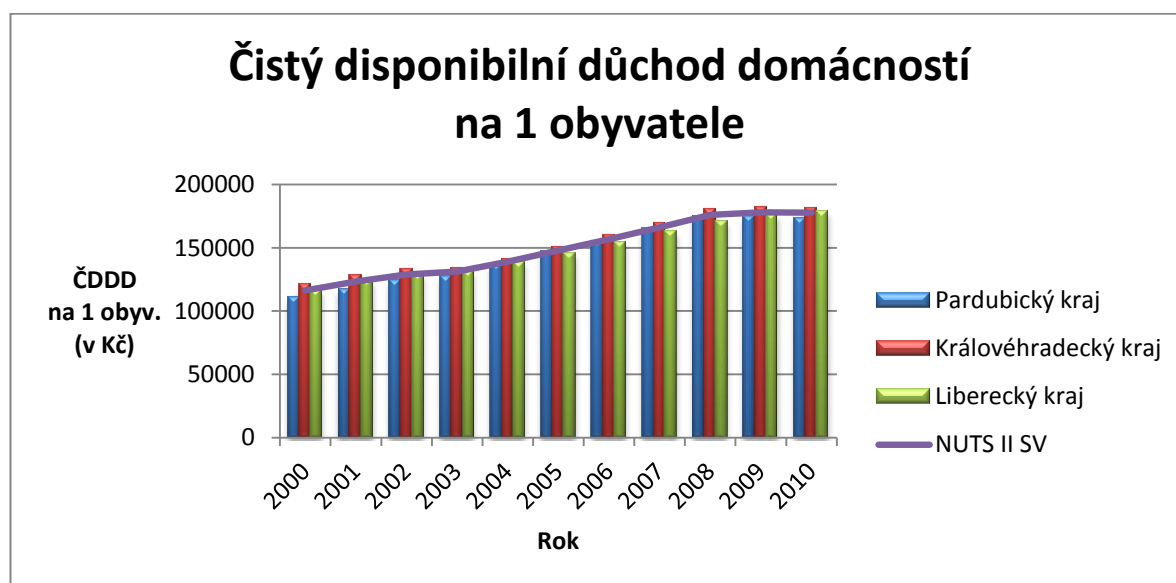
Čistý disponibilní důchod domácností

Ukazatelem, který zobrazuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlicích v jednotlivých regionech, je čistý disponibilní důchod domácností. Je to částka, kterou mohou domácnosti použít na konečnou spotřebu a úspory finančních aktiv.⁹⁴ Obrázek 21 ukazuje výši čistého disponibilního důchodu domácností na 1 obyvatele v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod a hodnoty průměru za region. Jak je vidět, úroveň materiálního bohatství domácností je ve všech krajích srovnatelná a dosahuje podobných hodnot. Čistý disponibilní důchod domácností měl ve všech sledovaných krajích do roku 2008 rostoucí charakter. Od tohoto roku až do konce sledovaného období hodnota ČDDD zůstala prakticky neměnná.

⁹³ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

⁹⁴ RIS [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Srovnání makroekonomických ukazatelů. Dostupné na WWW: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/kraj/hospodarske-prostredi/makroekonomicke-ukazatele/#o5>>

Pokud se porovná první a poslední rok sledovaného období, čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele vzrostl ve všech krajích přibližně o 60 000 Kč.

Obrázek 21: ČDDD na 1 obyvatele v krajích NUTS II Severovýchod

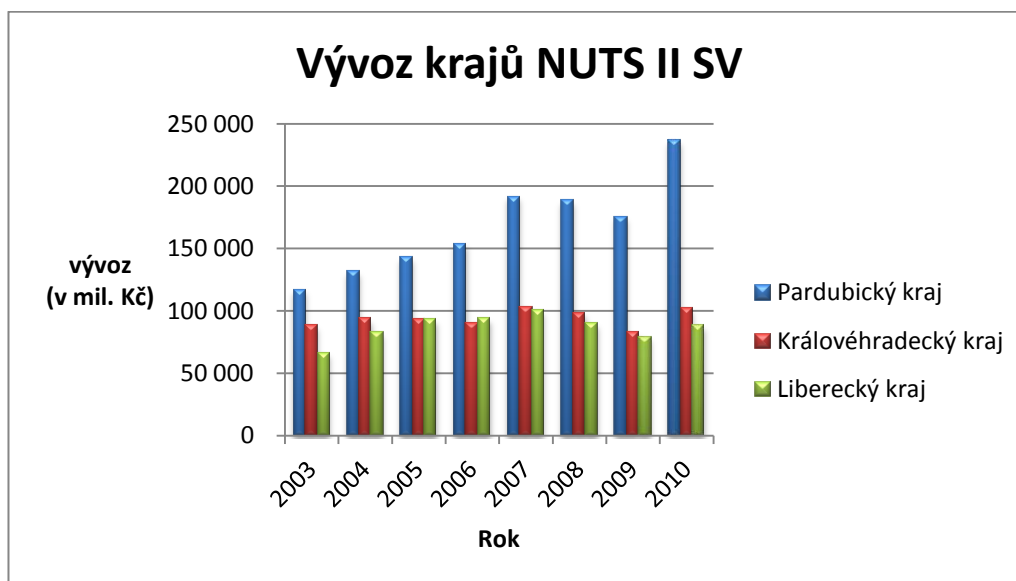
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹⁵

Vývoz

V oblasti vývozu je podle statistik ČSÚ - v přepočtu na 1 obyvatele - nejlepší Pardubický kraj. Jak již bylo řečeno výše, Pardubický kraj je silně orientovaný na export. Na základě údajů ČSÚ putuje největší objem vývozu do Německa, dále se hodně vyváží do Velké Británie, Nizozemí, Francie a na Slovensko. Nejvíce se vyváží výpočetní a telekomunikační technika, elektronika, motorová vozidla a chemikálie. Královéhradecký i Liberecký kraj vyváží také nejvíce do Německa, a to především stroje a dopravní prostředky. To, že Pardubický kraj vyváží nejvíce, je patrné i na obrázku 22, který zobrazuje celkový vývoz krajů NUTS II Severovýchod. Údaje jsou zpracovány v období 2003 – 2010. Je vidět velký rozdíl objemu vývozu Pardubického kraje oproti ostatním dvěma krajům. První polovinu sledovaného období činil rozdíl kolem 50 mld. Kč, druhou polovinu to bylo už kolem 90 mld. Kč. Navíc v roce 2010 se vývoz v Pardubickém kraji rapidně zvýšil a ostatní kraje na něj ztrácely kolem 140 mld. Kč. Vývoz v Královéhradeckém kraji měl během sledovaného období kolísavý charakter bez výraznějších rozdílů v objemu vývozu. Jejich hodnota se pohybovala v rozmezí 90 mld. Kč – 105 mld. Kč. Ani objem vývozu v Libereckém kraji nezaznamenal výraznější výkyvy. Objem vývozu měl nejprve rostoucí charakter, kdy za

⁹⁵ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <[http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4](http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>)>

prvních pět let vzrostl o téměř 35 mld. Kč, během dalších dvou let ale objem vývozu klesl o více než 20 mld. Kč. V roce 2010 objem vývozu opět vzrostl.

Obrázek 22: Vývoz v krajích NUTS II Severovýchod

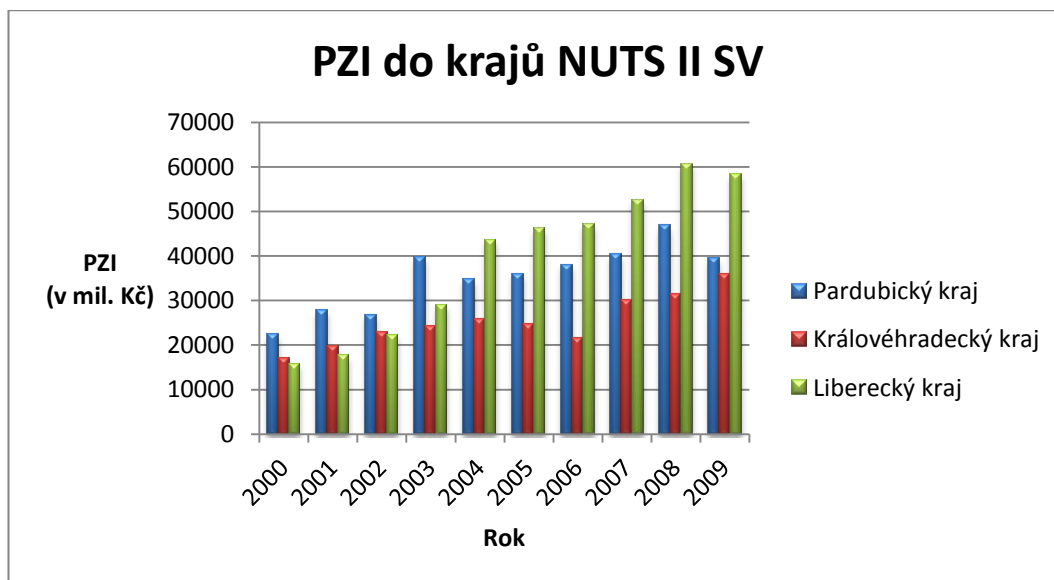
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹⁶

Přímé zahraniční investice

Obrázek 23 znázorňuje příliv přímých zahraničních investic do krajů NUTS II Severovýchod. Údaje za rok 2010 nejsou známy. V Pardubickém kraji měly přímé zahraniční investice první tři roky sledovaného období kolísavý charakter. V roce 2003 došlo k výraznému zvýšení přímých zahraničních investic. Následující rok se příliv zahraničních investic snížil a poté měl do roku 2007 mírně rostoucí charakter. V roce 2008 přímé zahraniční investice skokově vzrostly, ale v roce 2009 se skokově snížily. V Královéhradeckém kraji příliv zahraničních investic do roku 2004 mírně rostl. Následující dva roky se příliv zahraničních investic snižoval. V roce 2007 příliv zahraničních investic skokově vzrostl a do konce sledovaného období měl vzrůstající charakter, nicméně v krajském porovnání byl objem investic v Královéhradeckém kraji nejnižší. V Libereckém kraji byl první tři roky sledovaného období objem zahraničních investic nejnižší. Změna nastala v roce 2004, kdy došlo k výraznému zvýšení přímých zahraničních investic a od tohoto roku byl příliv zahraničních investic v Libereckém kraji jednoznačně nejvyšší. Každý rok se přímé zahraniční investice zvyšovaly. Výjimkou je rok 2009, kdy došlo k mírnému poklesu přílivu zahraničních investic do kraje.

⁹⁶ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-10]. Vývoz zboží jednotlivých krajů 2010. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/6009-11-r_2011>

Obrázek 23: Přímé zahraniční investice do krajů NUTS II Severovýchod

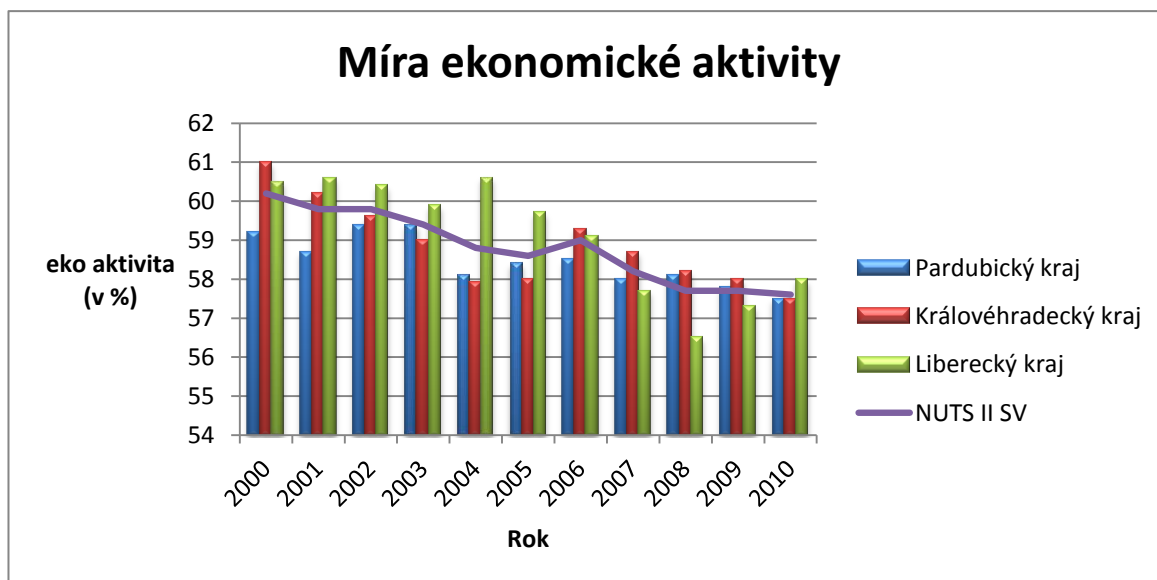
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat RIS⁹⁷

Míra ekonomické aktivity

Míra ekonomické aktivity se ve všech krajích NUTS II Severovýchod postupně víceméně snižuje, což je patrné i z obrázku 24, který znázorňuje míru ekonomické aktivity, tedy podíl počtu pracovní síly na počtu všech osob starších patnácti let. Nejvíce obyvatel žije v Královéhradeckém kraji, nejméně v kraji Libereckém. Po většinu sledovaného období dosahovala míra ekonomické aktivity nejvyššího podílu v Libereckém kraji. První polovinu sledovaného období se míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji pohybovala okolo 60 %, poté se začala postupně snižovat, až v roce 2008 klesla na necelých 57 %. Další 2 roky se míra ekonomické aktivity zvýšila o 1 %. Míra ekonomické aktivity v Královéhradeckém kraji na začátku sledovaného období dosahovala 61 %. Poté měla klesající tendenci, až se v roce 2004 a v roce 2005 zastavila na 58 %. Rok na to stoupla o 1 % nahoru, ale další roky opět klesala, až v roce 2010 míra ekonomické aktivity byla 57,5 %. V Pardubickém kraji byl podíl počtu pracovní síly první čtyři roky sledovaného období kolem 59 %. Poté se míra ekonomické aktivity snížila na 58 % a tento podíl se víceméně udržel až do konce sledovaného období. Nyní bude porovnána míra ekonomické aktivity ve sledovaných krajích s průměrem na region NUTS II Severovýchod. První čtyři roky se míra ekonomické aktivity ve sledovaných krajích odlišovala maximálně o 1 % od průměru za region. Následující 2 roky byl podíl počtu pracovní síly v Libereckém kraji nadprůměrný, ale v roce 2008 patřila míra ekonomické aktivity v Libereckém kraji k podprůměru. Dle statistik ČSÚ je největší podíl

⁹⁷ RIS [online]. 2011 [cit. 2012-04-14]. Přímé zahraniční investice v krajích. Dostupné na WWW: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavani>>

ekonomicky aktivního obyvatelstva u mužů ve věku přes 50 let. Je to dáno posunem hranice odchodu do důchodu a tím, že ženy odchází do důchodu dřív, a bývají na rodičovské dovolené. Vzhledem k charakteru krajů je nejdůležitějším odvětvím zaměstnanosti sekundární sektor.

Obrázek 24: Míra ekonomické aktivity v krajích NUTS II Severovýchod

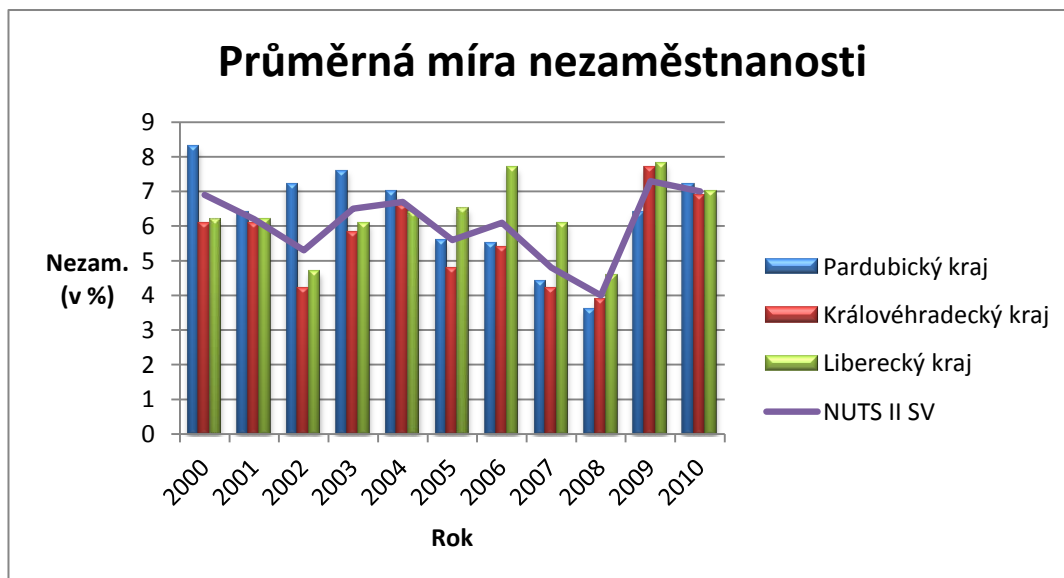
Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹⁸

Nezaměstnanost

Posledním ukazatelem, který charakterizuje vývoj krajů NUTS II Severovýchod, je míra nezaměstnanosti, která vyjadřuje procento nezaměstnaných z ekonomicky aktivního obyvatelstva. Průměrná míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod je vyobrazena na obrázku 25. První rok sledovaného období míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji přesahovala 8 %, kdežto v ostatních krajích NUTS II Severovýchod byla 6 %. Další rok se míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji snížila o 2 %, v ostatních krajích byla na stejné úrovni. V roce 2002 došlo ke snížení průměrné míry nezaměstnanosti v Královéhradeckém a Libereckém kraji, ale v Pardubickém kraji byla míra nezaměstnanosti opět na vzestupu. Následující dva roky se míra nezaměstnanosti v Královéhradeckém i Libereckém kraji vrátila na 6 %, ale v Pardubickém kraji nejprve vzrostla k 8 % a poté se snížila na 7 %. Mezi roky 2005 – 2007 byla největší nezaměstnanost v Libereckém kraji, kde se v roce 2006 vyšplhala k 8 %. V ostatních krajích se míra nezaměstnanosti spíše snižovala. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla ve všech krajích dosažena shodně v roce 2008, kdy bylo nezaměstnaných pouze 4 %. Rok nato vlivem ekonomické krize průměrná míra

⁹⁸ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <[http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavni%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4](http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavni%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>)>

nezaměstnanosti ve všech krajích skokově vzrostala, v Pardubickém kraji převýšila 6 % a v Královéhradeckém a Libereckém kraji se dostala téměř na 8 %. Poslední rok sledovaného vývoje se průměrná míra nezaměstnanosti ve sledovaných krajích pohybovala okolo 7 %. Pokud se proloží míra nezaměstnanosti v krajích NUTS II Severovýchod křivkou zobrazující průměr za region, zjistí se, že po většinu sledovaného období se míra nezaměstnanosti v krajích pohybovala okolo průměru regionu. Rozdíl byl v prvním roce, kdy míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji byla znatelně vyšší, a toto se opakovalo v letech 2002 a 2003. V období 2005 – 2007 byla zase vyšší míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji.

Obrázek 25: Průměrná míra nezaměstnanosti v krajích NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ⁹⁹

⁹⁹ ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

4. PODNIKY A PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ V REGIONU NUTS II SEVEROVÝCHOD A JEHO KRAJÍCH

Podnik lze definovat z více hledisek. Nejobecněji je podnik chápán jako subjekt, ve kterém dochází k transformaci vstupů na výstupy. Obsáhleji je podnik vymezen jako uspořádaný soubor prostředků, zdrojů, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží podnikateli k provozování podnikatelských aktivit.¹⁰⁰ Obchodní zákoník¹⁰¹ definuje podnik jako: „*soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit.*“

Podniky lze dělit z velkého množství hledisek. Mezi nejvýznamnější patří dělení podniků podle formy podnikání, podle zaměření a dělení podniků podle počtu zaměstnanců a velikosti obratu.¹⁰² Právě struktura podniků je jednou z charakteristik podnikatelského prostředí, která ukazuje na to, jak se podnikatelské prostředí vyvíjí, a proto ji je potřeba sledovat.

Dělení podniků dle právní formy

Dle právní formy se ekonomické subjekty v České republice dělí na živnostníky, obchodní společnosti a ostatní právnické osoby. Živnostník je osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění. Mezi obchodní společnosti patří veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Ostatní podniky jsou například družstva, rozpočtové a příspěvkové organizace a státní podniky. Podrobnější charakteristiku lze najít v příloze B.

Jak se vyvíjel počet podniků dle právní formy v krajích NUTS II Severovýchod lze vidět v tabulce 4, která obsahuje počet živnostníků, obchodních společností a podniků a jejich procentuální podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů za jednotlivé kraje NUTS II Severovýchod. Počet všech ekonomických subjektů se v období 2000 – 2010 ve všech krajích NUTS II Severovýchod rok od roku zvyšoval. Ve všech krajích shodně převažují osoby, které podnikají samostatně. V Pardubickém kraji se počet živnostníků zvyšoval a jejich podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů kolísal mezi 71 – 74 %. Počet obchodních společností se taktéž rok od roku zvyšoval. Jejich podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů měl kolísavý charakter a pohyboval se mezi 7 – 9 %. Podíl ostatních podniků klesl

---

¹⁰⁰ VEBER, Jaromír. *Podnikání malé a střední firmy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, 311 s. ISBN 978-802-4724-096

¹⁰¹ Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² ŠIMAN, Josef a Petr PETERA. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010, 192 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-117-8

za sledované období z 22 % na 17 %. V Královéhradeckém kraji bylo na začátku období 72 % živnostníků. Za deset let se počet živnostníků zvýšil o 20 840 osob a jejich podíl se zvýšil na 75 % všech ekonomických subjektů. Obchodní společnosti se podílely v letech 2000 - 2008 na celkovém počtu ekonomických subjektů 8 %. Poslední dva roky sledovaného období jejich podíl stoupl na 9 %. Podíl ostatních podniků kolísal v letech 2000 – 2008 mezi 19 – 21 %. V roce 2009 došlo ke snížení počtu podniků a jejich podíl se snížil na 16 % všech subjektů v kraji. V Libereckém kraji počet živnostníků stoupal, ale jejich podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů kolísal v rozmezí 74 – 76 %. Obchodní společnosti měly v letech 2000 – 2007 podíl 8 % a poslední tři roky činil jejich podíl 9 %. Podíl ostatních podniků kolísal mezi 15 – 18 %. Za celé období přibylo v Pardubickém a Královéhradeckém kraji nejvíce živnostníků, v Libereckém kraji největší nárůst zaznamenaly obchodní společnosti.

Tabulka 4: Struktura podniků podle právní formy v krajích NUTS II Severovýchod

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pardubický kraj											
Živnostníci	61862	65654	68806	72155	72955	73648	74526	75795	77464	81069	83228
	71 %	71 %	72 %	72 %	71 %	71 %	71 %	71 %	71 %	74 %	74 %
Obchodní spol.	6713	7000	7132	7360	7669	7939	8179	8482	8840	9189	9559
	8 %	8 %	7 %	7 %	7 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	9 %
Ostatní podniky	19163	19420	19873	21366	21695	22388	22599	22695	23220	19191	19334
	22 %	21 %	21 %	21 %	21 %	22 %	21 %	21 %	21 %	18 %	17 %
Královéhradecký kraj											
Živnostníci	78232	80580	84781	88008	88077	88537	89318	90764	92652	96886	99072
	72 %	72 %	73 %	73 %	72 %	71 %	71 %	71 %	71 %	75 %	75 %
Obchodní spol.	8375	8775	8940	9202	9574	9926	10214	10531	10974	11284	11600
	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	9 %	9 %
Ostatní podniky	21770	22095	22541	24124	24662	25523	25901	26278	26918	21229	21751
	20 %	20 %	19 %	20 %	20 %	21 %	21 %	21 %	21 %	16 %	16 %
Liberecký kraj											
Živnostníci	67968	70863	79670	82176	82020	82293	83219	83985	84463	87492	89223
	76 %	76 %	77 %	77 %	76 %	75 %	75 %	74 %	74 %	76 %	76 %
Obchodní spol.	7534	7819	7976	8305	8656	8917	9184	9492	9869	10099	10278
	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	9 %	9 %	9 %
Ostatní podniky	14250	14504	15278	16873	17531	18347	18896	19353	20159	17399	17729
	16 %	16 %	15 %	16 %	16 %	17 %	17 %	17 %	18 %	15 %	15 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ¹⁰³

¹⁰³ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

Dělení podniků podle odvětví

Dalším způsobem dělení podniků je podle jejich příslušnosti k hospodářským odvětvím, tedy částem národního hospodářství, které vyrábí určitou skupinu stejných výrobků nebo služeb. V České republice se hospodářská odvětví klasifikovala podle Odvětvové klasifikace ekonomických činností, která zahrnovala 63 skupin.¹⁰⁴ Od 1. 1. 2008 byla klasifikace OKEČ nahrazena klasifikací ekonomických činností CZ-NACE, která zohledňuje technologický rozvoj a strukturální změny hospodářství za posledních 15 let, je významnější s ohledem na hospodářskou realitu a lépe srovnatelná s jinými mezinárodními klasifikacemi. CZ-NACE slouží pro třídění jednotek podle druhu ekonomické činnosti, kterou se zabývají, vychází z jednotné klasifikace ekonomických činností v rámci EU a navazuje na celosvětové statistické klasifikace. Zahrnuje 21 sekcí, které se dále dělí na další tři úrovně podle ekonomické činnosti.¹⁰⁵

Regionální statistiky ČSÚ sledují ekonomické subjekty podle převažující činnosti ve čtyřech základních oblastech. První oblast zahrnuje zemědělství, lesnictví a rybolov, druhá průmysl, třetí stavebnictví a čtvrtá obchod, ubytování a stravování. Zbytek ekonomických subjektů se řadí do položky ostatní. V tabulce 5 lze vidět počet podniků, rozdělených do pěti oblastí, a jejich procentuální vývoj na celkovém počtu podniků v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod. V Pardubickém kraji měl počet zemědělských subjektů v letech 2000 - 2008 rostoucí charakter a podíl na celkovém počtu podniků byl první rok 9 % a další roky 8 %. V roce 2009 klesl počet zemědělských podniků o 3 387 a tento výrazný pokles znamenal snížení podílu na 4 %. Počet průmyslových podniků se rok od roku zvyšoval. V prvním roce bylo průmyslových podniků 14 %, následující roky 15 % všech ekonomických subjektů v kraji. Podniky zabývající se stavebnictvím se na celkovém počtu ekonomických subjektů podílely první čtyři roky sledovaného období 11 %, další tři roky 12 % a poté po zbytek sledovaného období 13 %. Největší zastoupení v Pardubickém kraji mají podniky z oblasti obchodu. Jejich podíl činil na začátku období 35 % na celkovém počtu podniků. Poté se podíl postupně snižoval na 30 % a to i přesto, že podniků působících v této oblasti rok od roku přibývalo. V Královéhradeckém kraji bylo první dva roky sledovaného období 9 % zemědělských podniků, poté až do roku 2008 i přes stoupající počet podniků byl jejich podíl 8 %. V roce 2009 ubylo v kraji 4 760 zemědělských podniků a jejich podíl klesl na 4 %. Průmyslových podniků postupně přibývalo, ale podíl na celkovém počtu podniků se nepatrně

---

¹⁰⁴ SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3

¹⁰⁵ *ipodnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-31]. Slovníček pojmů z oblasti dotací. Dostupné na WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/Dotace-EU/slovnicek-pojmu-z-oblasti-dotaci.html>>

snížoval, a to z 15 % na 14 %. V oblasti stavebnictví se zvyšoval počet podniků i jejich podíl na celkovém počtu podniků, z 11 % na 13 %. Největší zastoupení podniků je opět v oblasti obchodu. I zde se počet podniků za sledované období mírně zvyšoval, ale podíl na celkovém počtu ekonomických subjektů klesl z 35 % na 32 %. V Libereckém kraji je nejmenší zastoupení zemědělských subjektů. Jejich podíl kolísal mezi 5 % a 6 %, i když počet podniků až do roku 2008 rostl. V roce 2009 se opět podíl zemědělských subjektů tak, jako v ostatních dvou krajích, rapidně snížil, a to o 2 483 podniků, což představovalo snížení na 3 % z celkového počtu podniků. Počet průmyslových podniků se stále zvyšoval a procentuálně zaujímaly tyto podniky 15 % – 17 % všech podniků. V oblasti stavebnictví došlo během sledovaného období k nárůstu podniků o 5 377, což znamenalo zvýšení podílu z 13 % na 15 %. I v Libereckém kraji tvořil největší podíl ekonomických subjektů v oblasti obchodu, ubytování a stravování. Na začátku období byl tento podíl 35 %, na konci ale pouze 31 %. Celkově lze říci, že nejvíce podniků přibýlo v oblasti stavebnictví.

Tabulka 5: Struktura podniků podle zaměření v krajích NUTS II Severovýchod

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pardubický kraj											
Zemědělství	7499	7606	7549	7700	7728	8067	8058	8147	8309	4922	5245
	9 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	4 %	5 %
Průmysl	12619	13931	14828	15455	15642	15838	15864	15984	16230	16629	16989
	14 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Stavebnictví	9592	10351	10808	11586	12032	12385	12833	13417	13984	14600	15116
	11 %	11 %	11 %	11 %	12 %	12 %	12 %	13 %	13 %	13 %	13 %
Obchod¹⁰⁶	30977	31207	32286	32957	32723	32777	32958	33241	32899	33044	33424
	35 %	34 %	34 %	33 %	32 %	32 %	31 %	31 %	30 %	30 %	30 %
Ostatní¹⁰⁷	27051	28979	30340	33183	34194	34908	35591	36183	38102	40254	41347
	31 %	31 %	32 %	33 %	33 %	34 %	34 %	34 %	35 %	37 %	37 %
Královéhradecký kraj											
Zemědělství	9382	9490	9673	9880	9955	10241	10223	10311	10578	5818	6323
	9 %	9 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	4 %	5 %
Průmysl	15924	16654	17380	17894	17787	17797	17834	17961	18005	18362	18718
	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %
Stavebnictví	11870	11881	12813	13705	14277	14659	15111	15700	16234	16985	17502
	11 %	11 %	11 %	11 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %	13 %	13 %
Obchod	38062	38454	39530	40282	39962	40233	40429	40987	40912	41516	41962
	35 %	35 %	34 %	33 %	33 %	32 %	32 %	32 %	31 %	32 %	32 %

¹⁰⁶ Tato oblast zahrnuje u všech krajů obchod, ubytování a stravování

¹⁰⁷ Ostatní – doprava a spoje, ostatní obchodní služby, veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení, školství a zdravotnictví, ostatní veřejné, sociální a osobní služby

Ostatní	33139	34971	36866	39573	40332	41056	41836	42614	44815	46718	47918
	31 %	31 %	32 %	33 %	33 %	33 %	33 %	33 %	34 %	36 %	36 %
Liberecký kraj											
Zemědělství	5550	5609	5757	5905	5949	6066	6064	6154	6236	3753	4068
	6 %	6 %	6 %	6 %	5 %	6 %	5 %	5 %	5 %	3 %	3 %
Průmysl	14571	15655	17279	17957	17932	18068	18120	18028	17726	17999	18346
	16 %	17 %	17 %	17 %	17 %	16 %	16 %	16 %	15 %	16 %	16 %
Stavebnictví	11781	12083	13801	14413	14668	14950	15331	15868	16023	16615	17158
	13 %	13 %	13 %	13 %	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %	14 %	15 %
Obchod	31809	31916	35209	35794	35490	35622	36041	36242	35985	36090	36485
	35 %	34 %	34 %	33 %	33 %	33 %	32 %	32 %	31 %	31 %	31 %
Ostatní	26041	27923	30878	33285	34168	34851	35743	36538	38521	40533	41173
	29%	30 %	30 %	31 %	32 %	32 %	32 %	32 %	34 %	35 %	35 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ¹⁰⁸

Dělení podniků podle velikosti

Posledním hlediskem dělení podniků je jejich velikost. ČSÚ člení podniky podle metodiky Evropské unie. Evropská unie rozlišuje mikropodniky, malé, střední a velké podniky. Využívá kombinaci kritérií, a to počet zaměstnanců a roční obrat nebo bilanční sumu roční rozvahy. Mikropodnik má 1 – 9 zaměstnanců a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony EUR. Malý podnik má 10 – 49 zaměstnanců a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 10 milionů EUR. Střední podnik má 50 – 249 zaměstnanců a jeho roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 50 milionů EUR. Velký podnik má více než 250 zaměstnanců a jeho roční obrat či bilanční suma roční rozvahy je vyšší jak 50 milionů EUR.¹⁰⁹

Vývoj počtu podniků podle velikosti v krajích NUTS II Severovýchod za období 2004 – 2010 lze vidět v tabulce 6, která obsahuje počet mikropodniků, malých podniků, středních podniků, velkých podniků a počet podniků bez zaměstnanců a jejich procentuální podíl na celkovém počtu podnikatelských subjektů v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod. Největší zastoupení mají ve všech krajích shodně podniky bez zaměstnanců. Jejich počet je několikanásobně vyšší než počet ostatních podniků. Co se týče vývoje mikropodniků, tak jejich počet rapidně klesl během roku 2001 a poté ještě během roku 2005. Největší počet malých podniků byl v letech 2003 a 2004, jinak měl vývoj těchto podniků spíše mírně

¹⁰⁸ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

¹⁰⁹ Evropská komise [online]. 2012 [cit. 2012-04-16]. Nová definice malých a středních podniků. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_cs.pdf>

klesající tendenci. Počet středních podniků se na začátku sledovaného období snižoval, ale pak došlo k jejich rozvoji a bylo jich stále víc. Jejich počet se začal snižovat až během roku 2009 v důsledku ekonomické krize. Počet velkých podniků nepřesahuje ani v jednom kraji NUTS II Severovýchod 100 podniků. V Pardubickém kraji byl počet velkých podniků za sledované období v rozmezí 80 – 96 velkých podniků. V Královéhradeckém kraji počet velkých podniků po celé období klesal. Na začátku sledovaného období jich bylo 99, na konci pouhých 78. V Libereckém kraji je velkých podniků nejméně a během posledních deseti let se jejich počet také snižuje. V roce 2000 jich bylo 80, v roce 2010 jen 66. Počet podniků bez zaměstnanců se v Pardubickém kraji a Královéhradeckém kraji první čtyři roky snižoval a poté rostl. V Libereckém kraji měl počet podniků bez zaměstnanců kolísavý charakter.

Tabulka 6: Struktura podniků dle počtu zaměstnanců v krajích NUTS II Severovýchod

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pardubický kraj							
Mikro podniky	10644	8913	9491	9456	9336	9181	9098
	10 %	9 %	9 %	9 %	9 %	8 %	8 %
Malé podniky	2306	2235	2227	2263	2251	2232	2101
	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Střední podniky	576	596	603	599	610	568	568
	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,5 %	0,5 %
Velké podniky	81	88	88	96	89	80	92
	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Bez zaměstnanců	59 767	33394	33466	29921	36064	60532	61810
	58 %	32 %	32 %	28 %	33 %	55 %	55 %
Neuvedeno	28 945	58 749	59 429	64 637	61 174	36 856	38 452
	28 %	57 %	56 %	60 %	56 %	34 %	34 %
Královéhradecký kraj							
Mikro podniky	22117	10537	11079	11181	11136	10780	10530
	18 %	8 %	9 %	9 %	9 %	8 %	8 %
Malé podniky	2574	2488	2515	2504	2473	2421	2267
	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Střední podniky	583	597	613	619	623	573	599
	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %
Velké podniky	94	95	89	82	83	81	78
	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Bez zaměstnanců	64229	42692	42563	38422	45769	69049	71146
	53 %	34 %	34 %	30 %	35 %	53 %	54 %
Neuvedeno	32 716	67 577	68 574	74 765	70 460	46 495	47 803
	27 %	55 %	55 %	59 %	54 %	36 %	36 %

Liberecký kraj							
Mikro podniky	11228	8153	8727	8608	8613	8323	8197
	10 %	7 %	8 %	8 %	8 %	7 %	7 %
Malé podniky	2074	1892	1896	1900	1861	1788	1688
	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	1 %
Střední podniky	416	455	461	457	469	430	410
	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,3 %
Velké podniky	76	75	76	76	73	66	66
	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,1 %
Bez zaměstnanců	63162	32302	33106	28942	34103	69292	71276
	58 %	29 %	30 %	26 %	30 %	60 %	61 %
Neuveдено	31 251	66 680	67 033	72 847	69 372	35 091	35 593
	29 %	61 %	60 %	65 %	61 %	31 %	30 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ¹¹⁰

V tabulce 7 je vidět počet vzniklých a zaniklých ekonomických subjektů v období 2004 – 2010 a poměr zaniklých a vzniklých ekonomických subjektů v jednotlivých krajích NUTS II Severovýchod. Ve všech krajích NUTS II Severovýchod každoročně víc podniků vznikalo, než zanikalo, což svědčí o příznivém vývoji podnikatelského prostředí. Výjimkou je rok 2009, kdy si vývojovou tendenci zachoval pouze Liberecký kraj. Největší počet přibývajících podniků byl po celou dobu vývoje v Královéhradeckém kraji, který je i největší mezi sledovanými kraji. Zajímavé je, že i když Liberecký kraj se řadí k nejmenším v republice (v rozloze i počtu obyvatel), přibývalo zde od roku 2006 až do konce sledovaného období více podniků než v Pardubickém kraji.

Tabulka 7: Vznik a zánik ekonomických subjektů v krajích NUTS II Severovýchod

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pardubický kraj							
Vzniklé subjekty	3 623	3 351	3 297	3 901	4 410	4 790	5 202
Zaniklé subjekty	2 122	1 893	1 862	2 302	2 020	5 066	2 788
Poměr zaniklé/vzniklé	0,586	0,565	0,565	0,59	0,458	1,058	0,536
Královéhradecký kraj							
Vzniklé subjekty	4 015	3 643	3 899	4 696	5 215	5 445	5 730
Zaniklé subjekty	2 638	2 085	2 217	2 523	2 424	6 586	2 936
Poměr zaniklé/vzniklé	0,657	0,572	0,569	0,537	0,465	1,21	0,512
Liberecký kraj							
Vzniklé subjekty	3 475	3 253	3 442	4 059	4 599	4 514	4 439

¹¹⁰ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

Zaniklé subjekty	1 732	1 724	1 629	2 041	1 913	3 973	2 270
Poměr zaniklé/vzniklé	0,498	0,53	0,473	0,503	0,416	0,88	0,511

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ¹¹¹

Zvyšující se počet ekonomických subjektů v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod značí rozvoj podnikatelského prostředí, který přispívá k pozitivnímu vývoji ekonomiky regionu. Z makroekonomických ukazatelů souvisí vývoj podniků mimo jiné i s hrubou přidanou hodnotou a hrubým domácím produktem. Hrubá přidaná hodnota na jeden podnik vyjadřuje průměrnou nově vytvořenou hodnotu, kterou získává podnik z používání svých výrobních kapacit. Meziroční míra růstu HDP zobrazuje hospodářský cyklus ekonomiky. Otázkou je, jak se hrubá přidaná hodnota na jeden podnik mění vzhledem k hospodářskému cyklu. Hypotéza 2 říká, že hrubá přidaná hodnota na jeden podnik v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod se vyvíjí stejně jako meziroční míra růstu HDP. Hypotéza bude ověřena prostřednictvím korelační analýzy. V programu Microsoft Office Excel bude vypočítán korelační koeficient, který ukáže na vzájemnou citlivost zvolených ukazatelů. Data pro hypotézu 2 lze vidět v tabulce 8. Hodnota korelačního koeficientu vyšla -0,18. Tato hodnota značí nízkou korelaci, a proto hypotéza 2 nebyla potvrzena.

Tabulka 8: Data pro hypotézu 2

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet podniků	285867	296710	314997	329569	332839	337518	342036	347375	354559	353838	361774
HPH (v mil. Kč)	271118	288794	298858	302701	323737	342088	366446	393398	405653	393440	393070
HPH na 1 podnik (v mil.Kč)	0,948	0,973	0,949	0,918	0,973	1,014	1,071	1,132	1,144	1,112	1,087
Míra růstu HDP	4,2	3,1	2,1	3,8	4,7	6,8	7,0	5,7	3,1	-4,7	2,7

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ¹¹²

4.1. Využití operačních programů ke zkvalitnění podnikatelského prostředí

Tematické operační programy jsou určeny všem regionům, jejichž HDP na 1 obyvatele nedosahuje 75 % průměru EU. V České republice tuto podmínku nesplňuje pouze hlavní město Praha. V programovacím období 2007 – 2013 existuje 8 tematických operačních programů. Každý z nich má své specifické tematické zaměření. Tematickými operačními programy jsou OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání inovace, OP Výzkum a

¹¹¹ ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>

¹¹² ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>

vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Integrovaný OP a OP Technická pomoc.¹¹³

S rozvojem podnikatelského prostředí nejvíce souvisí tematický operační program Podnikání a inovace. Je zaměřený na podporu rozvoje podnikatelského prostředí a podporu přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe. Podporuje vznik nových firem a rozvíjí inovační potenciál, využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie u firem stávajících. Umožňuje zkvalitňování infrastruktury a služeb pro podnikání a navazování spolupráce mezi podniky a vědeckovýzkumnými institucemi. Operační program Podnikání a inovace je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj, a dále pak ze státního rozpočtu. Do tohoto operačního programu plyne z fondů EU celkově 3,04 mld. EUR, což činí přibližně 11,4 % veškerých prostředků určených pro Českou republiku. Z českých veřejných zdrojů plyne do operačního programu 0,54 mld. EUR. Řídícím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Hlavním cílem je zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky a přiblížení inovační výkonnosti sektoru průmyslu a služeb v ČR úrovni předních průmyslových zemí Evropy. Ke specifickým cílům patří zvýšení aktivity malých a středních podniků, zvýšení inovační činnosti v průmyslu, zavádění inovací a nových technologií, zvýšení účinnosti využití obnovitelných zdrojů energie, povzbuzení spolupráce sektoru průmyslu s výzkumem a vývojem a zkvalitnění podnikatelské infrastruktury.¹¹⁴ Dalšími operačními programy souvisejícími s podnikáním jsou operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost a operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.

4.2. Regionální operační program NUTS II Severovýchod

Vedle tematických operačních programů existují také regionální operační programy, které jsou zacíleny na jednotlivé regiony soudržnosti v ČR mimo hlavního města Prahy. Regionální operační programy umožňují zlepšovat dopravní obslužnost a propojení regionu, rozvoj měst a venkova, rozvoj cestovního ruchu a zlepšování podmínek pro podnikání v regionu. Příjemci podpory můžou být kraje, obce, svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládáné kraji a obcemi, zdravotnická a školská zařízení, profesní a zájmová sdružení, nestátní neziskové organizace a podnikatelské subjekty. Každý regionální operační program je řízen Regionální radou soudržnosti. V období 2007 – 2013 existuje 7 regionálních operačních programů.¹¹⁵

---

¹¹³ *Fondy Evropské unie* [online]. 2012 [cit. 2012-03-31]. Tematické operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>

¹¹⁴ *Operační program Podnikání a inovace* [online]. 2010 [cit. 2012-02-29]. Operační program Podnikání a inovace 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.mpo-oppi.cz/odkazy/242-operacni-program-podnikani-a-inovace-2007-2013-oppi.html>>

¹¹⁵ *EU4YOU.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-03-31]. Regionální operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/eu4you/regionalni-operacni-programy>>

Globálním cílem regionálních operačních programů je urychlení rozvoje regionů ČR, zvýšení jejich konkurenceschopnosti a atraktivity pro investice a posílení kvality života obyvatel. Podpora se tak zaměřuje na modernizaci technické infrastruktury, zvýšení prosperity regionu vytvářením prostředí pro rozvoj malých a středních podniků, zvýšení podílu cestovního ruchu a modernizaci a zlepšení podmínek pro obyvatele ve městech a na venkově.¹¹⁶

Regionální operační program NUTS II Severovýchod je jedním z operačních programů České republiky, který je zacílen na podporu regionu soudržnosti Severovýchod. Jeho cílem je zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel. Zaměřuje se na zlepšení dopravní dostupnosti a propojení regionu včetně modernizace prostředků veřejné dopravy, podporu rozvoje infrastruktury, služeb cestovního ruchu, přípravu podnikatelských ploch a objektů. Dále usiluje o zlepšování podmínek k životu v obcích a na venkově, především prostřednictvím zkvalitnění vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury. Program nabízí evropské dotace pro inovativní a investiční projekty pro všechny kraje NUTS II Severovýchod. V období 2007 až 2013 je možné čerpat 671,3 mil. EUR¹¹⁷, což je v přepočtu téměř 17 miliard Kč.

Regionální operační program Severovýchod je rozdělen do pěti prioritních os, které jsou dále členěny do dvanácti oblastí podpory. První prioritní osa je zaměřena na rozvoj dopravní infrastruktury a dělí se dále na rozvoj regionální silniční dopravní infrastruktury, podporu projektů zlepšujících dopravní obslužnost území a rozvoj veřejných mezinárodních letišť. Do této osy plyne 36 % celkových finančních prostředků. Druhá prioritní osa se orientuje na rozvoj městských a venkovských oblastí. Součástí druhé prioritní osy je rozvoj regionálních center, rozvoj měst a rozvoj venkova. Tvoří ji 37 % celkových finančních prostředků. Třetí prioritní osa se zaměřuje na cestovní ruch. Tvoří ji dvě oblasti, a to rozvoj základní infrastruktury a doprovodných aktivit v oblasti cestovního ruchu, a oblast marketingové a koordinační aktivity v oblasti cestovního ruchu. Do této prioritní osy plyne 20 % celkových finančních prostředků. Cílem prioritní osy čtyři je rozvoj podnikatelského prostředí. Do této osy plynou 4 % finančních prostředků a podrobněji bude rozebrána v dalším textu. Poslední prioritní osa se zaměřuje na technickou pomoc. Zahrnuje podporu aktivit spojených s realizací a řízením regionálního operačního programu a podporu absorpční kapacity regionu

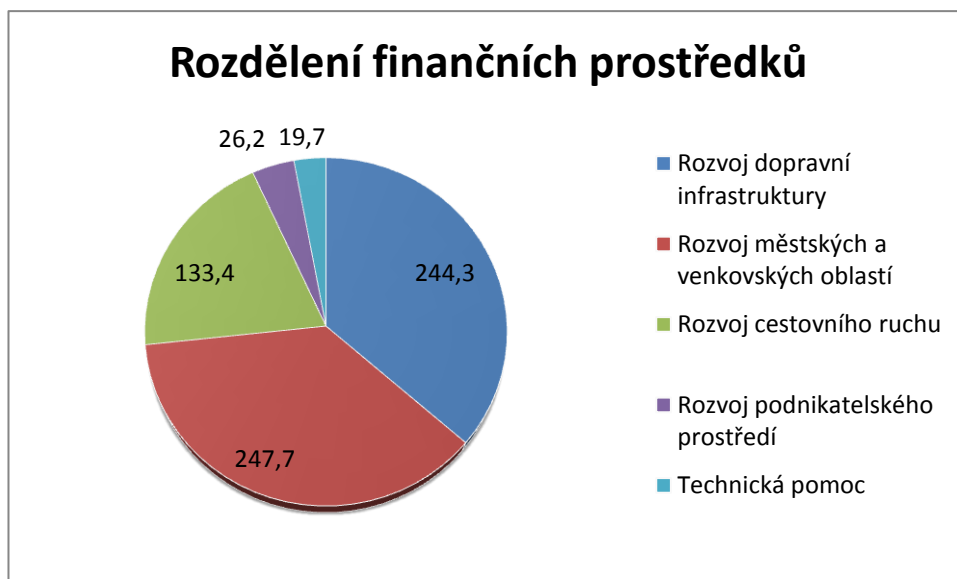
---

¹¹⁶ *BusinessInfo.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-31]. Regionální operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/rop/1001614/>>

¹¹⁷ *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. ROP NUTS II Severovýchod. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychood.cz/regionalni-operacni-program-nuts-ii-sv>>

NUTS II Severovýchod. Na tyto aktivity jsou vyčleněna 3 % celkových finančních prostředků.¹¹⁸

Obrázek 26 shrnuje alokaci finančních prostředků na jednotlivé prioritní osy v rámci regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod. Částky jsou v mil. EUR.

Obrázek 26: Rozdělení finančních prostředků v rámci NUTS II Severovýchod

Zdroj: Vlastní zpracování

Předmětem prioritní osy 4 je rozvoj podnikatelského prostředí. Finanční příspěvek činí 26,2 mil. EUR, tedy 4 % celkových finančních prostředků pro NUTS II Severovýchod. Cílem čtvrté prioritní osy je zvyšování atraktivity regionu pro podnikání a investice. Podnikatelské prostředí by se mělo zlepšovat formou podpory investic do infrastruktury, rozvoje spolupráce firem, vzdělávacích institucí a úřadů práce a podpory inovačních aktivit. Přínosy prioritní osy by měly být i v oblasti zvyšování zaměstnanosti absolventů vzdělávacích institucí formou získávání praktických znalostí a dovedností. Pozitivní vliv na růst podnikatelského prostředí má i zvýšený počet inovačních aktivit, prostřednictvím kterých se zvyšuje výkonnost a konkurenceschopnost všech subjektů.¹¹⁹ Prioritní osa se dělí na dvě oblasti podpory. První oblast se zaměřuje na podporu rozvoje infrastruktury pro podnikání. Jejím cílem je rozšíření a zlepšení využitelnosti nemovitostí určených pro podnikatelské aktivity. Jde o podporu projektů zaměřených na znovuoživení brownfields¹²⁰ pro podnikatelský sektor. Brownfields jsou staré nevyužívané lokality a objekty umístěné v urbanizovaném území nebo ve volné

¹¹⁸ Regionální rada NUTS II Severovýchod [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Prioritní osy ROP SV. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>

¹¹⁹ Regionální rada NUTS II Severovýchod [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/>>

¹²⁰ DE SOUSA, Christopher. *Brownfields redevelopment and the quest for sustainability*. 1st ed. Amsterdam, Netherlands: Elsevier, 2008. ISBN 978-008-0453-583

krajině. Jejich hlavním znakem je to, že v minulosti byly využívány k určité ekonomické činnosti. Proto dochází k rekonstrukci objektů, vnitřních komunikací, kanalizací a vodovodů, plynovodních a elektro přípojek a jiných. Snaží se o propojení stávajících a nových průmyslových zón. Druhou oblastí je podpora rozvoje spolupráce firem se středními školami a učilišti, dalšími regionálními vzdělávacími institucemi a úřady práce, a rozvoj inovačních aktivit v regionu. Ta se zaměřuje na zlepšení podmínek pro praktickou výuku převážně na středních školách a učilištích v úzké spolupráci s podniky. Cílem je vytvořit příznivější podmínky pro úspěšné uplatnění absolventů škol na trhu práce a vytvořit prostředí pro rozvoj inovačních aktivit. Mezi projekty patří investice do zlepšení materiálně-technického vybavení učeben na školách a učilištích nebo ve firmách, které jsou určeny pro získávání praktických znalostí a dovedností.¹²¹

Jako zhodnocení prioritní osy 4, která se týká rozvoje podnikatelského prostředí, lze použít SWOT analýzu podnikatelského prostředí v regionu. Silné stránky podnikatelského prostředí lze spatřovat v dlouhodobé tradici technického know-how ve strojírenském, chemickém a elektrotechnickém průmyslu, existenci vysokých škol technického zaměření a významným zastoupením podniků se zahraniční majetkovou účastí. Jako slabé stránky lze uvést vysoký počet a problematické využití brownfields a stále nedostatečná spolupráce škol s podniky v regionu. Za příležitosti se uvádí vytvoření systému investičních podpor a příprava ploch a areálů pro příchod nových investorů, využití transferu inovací ke zvýšení konkurenceschopnosti všech subjektů v regionu, rozvoj strategických služeb a oborů s vysokou přidanou hodnotou ve spolupráci se zahraničními subjekty a využití geografické polohy pro uplatnění podnikatelských aktivit tuzemských i zahraničních investorů. Jako ohrožení se považuje nedostatek kvalifikovaných pracovních sil v regionu, nízká úroveň podpory vědy výzkumu a inovací, růst dlouhodobé nezaměstnanosti a nedostatečný rozvoj malých a středních podniků.¹²²

---

¹²¹ *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Prioritní osy ROP SV. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>

¹²² *CEP* [online]. 2008 [cit. 2012-03-20]. ROP NUT II SV. Dostupné na WWW: <www.cep-rra.cz/files/Doc/ROP_NUTS2_SV.pdf>

ZÁVĚR

Podnikatelské prostředí je do značné míry ovlivňováno mnohými politickými, ekonomickými, sociálními, technologickými, legislativními a etickými faktory, které na něj působí. Proto je potřeba, aby každý podnikatelský subjekt tyto faktory sledoval, analyzoval a snažil se predikovat jejich vývoj. Na základě toho lze identifikovat příležitosti a hrozby ovlivňující jeho podnikatelské činnosti, přizpůsobit své podnikatelské aktivity vývoji jednotlivých faktorů a zvyšovat tak svou výkonnost a konkurenceschopnost.

Ekonomický vývoj v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod a jeho jednotlivých krajích v letech 2000 – 2010 nedosahoval ve vývoji makroekonomických ukazatelů průměru za celou Českou republiku a ve srovnání s ostatními regiony soudržnosti se rozvíjel pomaleji. Na základě makroekonomických ukazatelů lze říci, že ekonomika v krajích NUTS II Severovýchod byla od počátku sledovaného období na vzestupu a ještě více se rozvíjela po vstupu České republiky do Evropské unie. Ekonomický růst zastavila až světová ekonomická krize, která se v ČR začala projevovat v roce 2009.

Na základě hypotézy, která ověřovala tvrzení, že hodnoty hodnocených makroekonomických ukazatelů regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod jsou po většinu sledovaného období vyšší než průměrné hodnoty České republiky bez hlavního města Prahy, bylo zjištěno, že ani v porovnání s průměrem ČR bez hlavního města Prahy nebyl ekonomický vývoj regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod vyšší než průměr ČR.

Během sledovaného období se měnila struktura podnikatelských subjektů. Z hlediska právní formy bylo nejvíce živnostníků, které tvořily po celé období ve všech krajích regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod přes 70 % všech ekonomických subjektů. Největší procentuální vývoj byl v Pardubickém a Královéhradeckém kraji zaznamenán u živnostníků, v Libereckém kraji se nejvíce rozvíjely obchodní společnosti. Z hlediska zaměření podniků se zhruba třetina všech ekonomických subjektů v krajích zaměřuje na oblast obchodu, ubytování a stravování. Největší rozvoj však za sledované období zaznamenala oblast stavebnictví. Celkově byl vývoj podnikatelských subjektů ve všech krajích pozitivní a každoročně byla zaznamenána rostoucí tendence počtu podniků a počet vzniklých podniků převyšoval počet zaniklých podniků.

Druhá hypotéza, která byla v práci provedena, ověřovala tvrzení, že hrubá přidaná hodnota na jeden podnik v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod se vyvíjí stejně jako meziroční míra růstu HDP. Tato hypotéza byla prověřena prostřednictvím výpočtu korelačního

koeficientu, jehož hodnota vyšla -0,18. Tato hodnota značí nízkou korelaci, a tudíž nedošlo k potvrzení hypotézy.

Vstupem České republiky do Evropské unie se otevřely lepší možnosti pro rozvoj podnikatelského prostředí v krajích NUTS II Severovýchod. Pro zahraniční investory byly jednotlivé kraje atraktivní, a to ať už vkládaly své finanční prostředky na vznik nových zahraničních osob nebo jako investice do již existujících podnikatelských subjektů. Rozvoji podnikatelského prostředí v krajích NUTS II Severovýchod pomohlo i čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie, především programové období 2007 – 2013. Programové období 2007 – 2013 znamenalo pro region NUTS II Severovýchod nové příležitosti pro rozvoj jednotlivých krajů regionu a zvýšení jejich konkurenceschopnosti. Prostřednictvím čerpání finančních prostředků z fondů EU se mohly zrealizovat projekty, které by jinak nemohly být uskutečněny z důvodu nedostatku finančních prostředků.

Ale ačkoli se podnikatelské prostředí v regionu soudržnosti NUTS II Severovýchod rozvíjelo a příliv zahraničních investic byl vysoký, v porovnání s ostatními regiony soudržnosti byl rozvoj pomalý a oproti začátku sledovaného období si v meziregionálním porovnání NUTS II Severovýchod pohoršil. Proto by se měl rozvoj regionu spíše zaměřovat na využití příležitostí, posilování silných stránek regionu a eliminaci ohrožení, která by mohla přispět k dalšímu propadu v porovnání s ostatními regiony soudržnosti.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ACEMOGLU, Daron. *Introduction to modern economic growth*. Princeton: Princeton University Press, c2009, 990 s. ISBN 06-911-3292-5
- [2] *BusinessInfo.cz* [online] 2011 [cit. 2012-03-06]. Byznys v Pardubickém kraji. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pardubicky-kraj/byznys-v-pardubickem-kraji/1000931/61906/>>
- [3] *BusinessInfo.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Ekonomicko-statistický slovník A až K. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/ekonomicko-statisticky-slovník-a-k/1000431/39656/>>
- [4] *BusinessInfo.cz* [online] 2011 [cit. 2012-03-02]. Hlavní makroekonomické ukazatele ČR. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/analyzy-statistiky/hlavni-makroekonomicke-ukazatele-cr/1000431/49089/>>
- [5] *BusinessInfo.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-31]. Regionální operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/rop/1001614/>>
- [6] *CEP* [online]. 2008 [cit. 2012-03-20]. ROP NUT II SV. Dostupné na WWW: <www.cep-rra.cz/files/Doc/ROP_NUTS2_SV.pdf>
- [7] *CVVM* [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/index.php?lang=0>>
- [8] *CzechTrade* [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Pro média. Dostupné na WWW: <<http://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/pro-media/>>
- [9] *czeplinn.eu* [online]. 2010 [cit. 2012-03-07]. Představení projektu. Dostupné na WWW: <<http://www.czeplinn.eu/cs/aboutproject/aboutproject>>
- [10] *Česká daňová správa* [online]. 2011 [cit. 2012-03-18]. Daňový systém České republiky. Dostupné na WWW: <<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/284.html?year=0>>
- [11] *Česká národní banka* [online]. 2012 [cit. 2012-02-18]. Přímé zahraniční investice. Dostupné na WWW: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/pzi/>
- [12] *Česká republika* [online]. 2011 [cit. 2012-04-12]. Vývoj České ekonomiky. Dostupné na WWW: <<http://www.czech.cz/cz/104938-vyvoj-ceske-ekonomiky>>
- [13] *ČSÚ* [online]. 2012 [cit. 2012-02-18]. Česká republika od roku 1989 v číslech. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989>

- [14] ČSÚ [online]. 2011 [cit. 2012-02-17]. HDP, národní účty. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_narodni_ucty>
- [15] ČSÚ [online] 2012 [cit. 2012-03-07]. Hlavní ukazatele regionálních účtů. Dostupné na WWW: <<http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%E1ln%EDch%20%FA%E8t%F9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocenka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>>
- [16] ČSÚ [online.] 2012 [cit. 2012-02-17]. Míra inflace. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace>
- [17] ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Veřejná databáze. Dostupné na WWW: <<http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>>
- [18] ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-02-19]. Vývoz a dovoz zboží a služeb. Dostupné na WWW: <http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.presmsocas?jmeno_tabulka=M13&rokod=1995&rokdo=2010&mylang=CZ>
- [19] ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-03-10]. Vývoz zboží jednotlivých krajů 2010. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/publ/6009-11-r_2011>
- [20] ČSÚ [online]. 2012 [cit. 2012-02-17]. Zaměstnanost, nezaměstnanost – časové řady. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_cr>
- [21] DĚDINA, Jiří. *Management a moderní organizování firmy*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 324 s. ISBN 978-80-247-2149-1
- [22] DE SOUSA, Christopher. *Brownfields redevelopment and the quest for sustainability*. 1st ed. Amsterdam, Netherlands: Elsevier, 2008. ISBN 978-008-0453-583
- [23] DUCHOŇ, Bedřich. *Management: integrace tvrdých a měkkých prvků řízení*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, 378 s. ISBN 978-80-7400-003-4 (BROŽ.)
- [24] EU4YOU.cz [online]. 2012 [cit. 2012-03-31]. Regionální operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.euractiv.cz/eu4you/regionalni-operacni-programy>>
- [25] euroekonom.cz [online]. 2012 [cit. 2012-03-18]. Daně a pojištění v ČR – daňové sazby. Dostupné na WWW. <<http://www.euroekonom.cz/dane-pojisteni-cesko.php>>
- [26] euroekonom.cz [online]. 2012 [cit. 2012-03-16]. 19. Lekce – Veřejný sektor, byrokracie, daně. Dostupné na WWW: <<http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce19>>

- [27] *EUROREGION Neisse-nisa-nysa* [online]. 2012 [cit. 2012-03-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=1&L=1>>
- [28] *Evropská komise* [online]. 2010 [cit. 2012-04-13]. Konvergenční kritéria. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_63_cs.htm>
- [29] *Evropská komise* [online]. 2012 [cit. 2012-04-16]. Nová definice malých a středních podniků. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_cs.pdf>
- [30] FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Zahraničně obchodní politika ČR: historie a současnost (1945-2008)*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, 246 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-128-4
- [31] *Fondy evropské unie* [online]. 2008 [cit. 2012-03-18]. ROP NUTS II Severovýchod. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy/ROP-NUTS-II-Severovychod/Dokumenty>>
- [32] *Fondy Evropské unie* [online]. 2012 [cit. 2012-03-31]. Tematické operační programy. Dostupné na WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Tematicke-operacni-programy>>
- [33] GUINN, Alan, Oldřich KRATOCHVÍL a Iveta MATUŠÍKOVÁ. *Podnikatelské prostředí v ČR*. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009, 296 s. ISBN 978-80-7314-176-0
- [34] HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, 539 s. ISBN 80-717-9380-9
- [35] *ILO* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. International training kompendium on labour statistics. Dostupné na WWW: <http://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/WCMS_172942/lang--en/index.htm>
- [36] *Informační centrum vlády* [online]. 2012 [cit. 2012-04-13]. Daňová reforma. Dostupné na WWW: <<http://icv.vlada.cz/cz/danova-reforma/>>
- [37] *Ipodnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-02-15]. Je Česká republika rájem pro podnikání nebo podnikatelům nepřeje? Dostupné na WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/O-podnikani-obecne/je-ceska-republika-rajem-pro-podnikani-nebo-podnikatelum-nepreje.html>>

- [38] *ipodnikatel.cz* [online]. 2011 [cit. 2012-03-31]. Slovníček pojmů z oblasti dotací. Dostupné na WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/Dotace-EU/slovnicek-pojmu-z-oblasti-dotaci.html>> JAIN, T. R., Ranju THERAN a Mukesh THERAN. *Business Environment*. Delhi: B.B.N. Printers, 2009. ISBN 978-81-89611-88-0
- [39] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. *Strategický marketing: [strategie a trendy]*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 269 s. ISBN 978-80-247-2690-8
- [40] JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3258-9
- [41] KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-802-4733-968
- [42] KOZEL, Roman. *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 277 s. ISBN 80-247-0966-X
- [43] *Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové* [online]. 2012 [cit. 2012-03-07]. Charakteristika kraje. Dostupné na WWW: <http://www.liberec.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/strucna_charakteristika_kraje>
- [44] *Krajská správa ČSÚ v Liberci* [online]. 2012 [cit. 2012-03-07]. Charakteristika kraje. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>
- [45] *Krajská správa ČSÚ v Pardubicích* [online]. 2012 [cit. 2012-03-04]. Charakteristika Pardubického kraje. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xe/redakce.nsf/i/charakteristika_pardubickeho_kraje_%28udaje_za_rok_2010%29>
- [46] *Královéhradecký kraj* [online]. 2008 [cit. 2012-03-09]. Kraj se zaměří na podporu vědy a klíčových odvětví průmyslu. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality/kraj-se-zameri-na-podporu-vedy-a-klicovych-odvetvi-prumyslu-34137/>>
- [47] *Královéhradecký kraj* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. Strategie rozvoje kraje 2006 – 2015. Dostupné na WWW: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/rozvojove-dokumenty/rozvoj-2006-2015/strategie-rozvoje-kraje-2006---2015-10626/>>
- [48] KUNZ, Vilém. *Společenská odpovědnost firem*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, 208 s. ISBN 978-80-247-3983-0.

- [49] *Liberecký kraj* [online]. 2007 [cit. 2012-03-23]. Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page4345>>
- [50] LUDVÍK, Ladislav. *Regionální aspekty podnikání*. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola podnikání, 2005, 78 s. ISBN 80-867-6436-2
- [51] MACH, Miloš. *Makroekonomie 2: pro inženýrské studium*. 2. vyd. Slaný: Melandrium, 1998, 215 s. ISBN 80-861-7504-9
- [52] MALLYA, Thaddeus. *Základy strategického řízení a rozhodování*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 246 s. ISBN 978-80-247-1911-5
- [53] *ManagementMania.com* [online]. 2011 [cit. 2012-03-16]. Veřejný sektor. Dostupné na WWW: <<http://managementmania.com/verejny-sektor>>
- [54] *Ministerstvo financí České republiky* [online]. 2005 [cit. 2012-02-18]. Archiv tiskových zpráv. Dostupné na WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ministerstvo_6646.html>
- [55] OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 261 s. ISBN 978-80-247-3228-2.
- [56] *Operační program Podnikání a inovace* [online]. 2010 [cit. 2012-02-29]. Operační program Podnikání a inovace 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.mpo-oppo.cz/odkazy/242-operacni-program-podnikani-a-inovace-2007-2013-oppo.html>>
- [57] *Pardubický kraj* [online]. 2011 [cit. 2012-03-23]. Program rozvoje Pardubického kraje. Dostupné na WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/rozvoj-kraje/68950/program-rozvoje-pardubickeho-kraje>>
- [58] *Pardubický kraj* [online]. 2011 [cit. 2012-03-09]. Regionální inovační strategie. Dostupné na WWW: <<http://www.pardubickykraj.cz/regionalni-inovacni-strategie/55061/regionalni-inovacni-strategie-pardubickeho-kraje>>
- [59] POTŮČEK, Martin., MAŠKOVÁ, Miroslava. *Česká republika – trendy, ohrožení, příležitosti*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2009. 364 s. ISBN 978-80-246-1655-1
- [60] PUTNOVÁ, Anna. *Etické řízení ve firmě: nástroje a metody: etický a sociální audit*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 166 s. ISBN 978-80-247-1621-3.
- [61] *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Prioritní osy ROP SV. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/prioritni-osy-rop-sv>>

- [62] *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. ROP NUTS II Severovýchod. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/regionalni-operacni-program-nuts-ii-sv>>
- [63] *Regionální rada NUTS II Severovýchod* [online]. 2009 [cit. 2012-02-29]. Regionální operační program NUTS II Severovýchod pro období 2007 – 2013. Dostupné na WWW: <<http://www.rada-severovychod.cz/>>
- [64] *RIS* [online]. 2011 [cit. 2012-04-14]. Přímé zahraniční investice v krajích. Dostupné na WWW: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavani>>
- [65] *RIS* [online]. 2011 [cit. 2012-03-10]. Srovnání makroekonomických ukazatelů. Dostupné na WWW: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/kraj-vysocina/kraj/hospodarske-prostredi/makroekonomicke-ukazatele/#o5>>
- [66] SEDLÁČKOVÁ, Helena. *Strategická analýza*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 121 s. ISBN 80-717-9367-1
- [67] *STEM* [online]. 2012 [cit. 2012-04-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.stem.cz/>>
- [68] SYNEK, Miloslav. *Manažerská ekonomika*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2007, 452 s. ISBN 978-80-247-1992-4
- [69] SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3
- [70] ŠIMAN, Josef a Petr PETERA. *Financování podnikatelských subjektů: teorie pro praxi*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010, 192 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-117-8
- [71] ŠIROKÝ, Jan. *Daňové teorie: s praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8
- [72] ŠMÍDA, Filip. *Zavádění a rozvoj procesního řízení ve firmě*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 293 s. ISBN 978-80-247-1679-4
- [73] *TRANSPARENCY INTERNATIONAL* [online]. 2010 [cit. 2012-04-03]. Indexy CPI a BPI. Dostupné na WWW: <<http://old.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=11>>
- [74] VEBER, Jaromír. *Podnikání malé a střední firmy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, 311 s. ISBN 978-802-4724-096

- [75] VITURKA, Milan. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9
- [76] WORTHINGTON, Ian a Chris BRITTON. *The business environment*. 6th ed. New York: FT Prentice Hall, 2009, 518 s. ISBN 02-737-1675-1
- [77] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Tabulka vybraných makroekonomických ukazatelů jednotlivých regionů soudržnosti

Příloha B Rozdělení podniků podle právní formy

Příloha A

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v běžných cenách (v Kč)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr ČR	220949	239487	251700	263497	286979	304478	326553	354808	368986	356405	358957
Střední Čechy	211562	225171	238557	246087	268635	277088	306164	330739	341272	319081	322811
Jihozápad	205920	220622	230782	243288	267312	281795	302297	317176	311718	307684	306736
Severozápad	185494	195644	207139	219809	235472	246911	261074	279594	287006	289762	288707
Severovýchod	200136	213336	220744	223815	242360	256226	272256	292344	298474	289327	288539
Jihovýchod	197554	216621	226304	237208	253801	268611	289713	316716	331572	323406	322611
Střední Morava	180239	193412	200994	209805	226498	236853	252792	274916	293636	286345	285582
Moravskoslezsko	172735	187524	195838	203774	233765	258615	271633	297281	314644	293281	297177

Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (v Kč)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
průměr ČR	63500	67983	69309	70641	74390	78619	83782	95867	98870	88402
Střední Čechy	59180	64900	58569	67195	74194	82639	79661	79332	74825	68773
Jihozápad	73146	63964	58421	65389	67650	69767	81678	79050	71441	75100
Severozápad	44257	63740	56276	68175	57771	59254	61011	79570	77363	75412
Severovýchod	52736	46540	58366	54267	57807	50867	48904	57665	66185	54152
Jihovýchod	57132	53405	55719	70078	61454	83813	72118	87725	83945	74446
Střední Morava	46058	59628	57221	49700	54202	50669	55916	60551	60590	63079
Moravskoslezsko	43555	52527	53193	44374	47301	55864	63528	68684	85738	65489

Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (v Kč)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr ČR	119703	127632	133485	138442	145936	153834	164141	174360	184962	186826	187681
Střední Čechy	124881	131887	142719	149701	158224	164264	175760	187150	196208	196115	198607
Jihozápad	117709	125808	129809	135756	143476	151057	160911	170335	181645	183315	180992
Severozápad	113210	118581	121245	125859	130963	137569	147226	153795	163471	171625	171660
Severovýchod	116287	123405	128841	131082	138949	147783	156697	165977	175923	178062	177805
Jihovýchod	113983	122337	127038	131630	140949	148738	156427	169453	180668	182141	183327
Střední Morava	112075	119443	125194	129278	134906	142217	154519	164411	173279	172753	172165
Moravskoslezsko	108894	115894	120178	122680	129307	139628	146140	157100	171238	173766	172277

Míra ekonomické aktivity (v %)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr ČR	60,4	60	59,8	59,4	59,2	59,4	59,3	58,8	58,5	58,7	58,4
Střední Čechy	60,3	60,1	60,7	60,2	59,8	59,5	59,8	59,6	59,6	59,6	59,7
Jihozápad	61,2	60,8	60,2	59,5	59,5	60	59,5	59,3	59,7	59,2	58,5
Severozápad	61,7	61,6	60,5	59,7	60,9	61,1	60,8	58,6	58,2	58,3	58,6
Severovýchod	60,2	59,8	59,8	59,4	58,8	58,6	59	58,2	57,7	57,7	57,6
Jihovýchod	59,7	58,8	58,2	58,1	58,3	58,2	58	58,3	57,4	57,6	58,1
Střední Morava	59,2	58,4	58,3	58,5	57,8	57,9	58,4	58,2	57,4	57,3	56,2
Moravskoslezsko	58,6	58,6	58,7	58,1	57,6	58,5	57,3	56,6	57,3	57,6	56,7

Průměrná míra nezaměstnanosti (v %)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
průměr ČR	8,8	8,1	7,3	7,8	8,3	7,9	7,1	5,3	4,4	6,7	7,3
Střední Čechy	7,5	6,7	4,9	5,2	5,4	5,2	4,5	3,4	2,6	4,4	5,2
Jihozápad	6	5,7	4,8	5,2	5,8	5,1	4,9	3,5	3,1	5,2	5,6
Severozápad	13,8	11,7	11,3	11,2	13,1	13,5	12,7	9,5	7,8	10,3	11,1
Severovýchod	6,9	6,2	5,3	6,5	6,7	5,6	6,1	4,8	4	7,3	7
Jihovýchod	7,8	7,8	6,8	7,2	7,9	7,7	7,1	5,2	4	6,5	7,5
Střední Morava	10,6	9,5	8,8	8,6	9,8	9,7	7,6	5,9	4,9	7,5	8,8
Moravskoslezsko	14,3	14,3	13,3	14,7	14,5	13,9	12	8,5	7,4	9,7	10,2

Příloha B

Podle formy podnikání se podniky dělí na podniky jednotlivce, osobní společnosti, kapitálové společnosti, družstva a státní podniky.

Podnik jednotlivce

Podnik jednotlivce je vlastněn jednou fyzickou osobou. Nejčastěji má formu živnosti, tzn. pravidelná výdělečná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a vlastní riziko za účelem dosažení zisku. K založení takového podniku stačí menší kapitál. Fyzická osoba ale neomezeně ručí za závazky společnosti, a pokud potřebuje kapitál na financování svých podnikatelských aktivit, přístup k získání finančních prostředků je obtížnější než u podniků s jinou právní formou.

Osobní společnosti

Osobní společnosti jsou vytvořeny a vlastněny dvěma nebo více osobami, které se osobně účastní podnikání, dělí se o zisky a ručí za závazky společnosti. Vzhledem k tomu, že jich je víc, překonávají do jisté míry kapitálovou nedostatečnost podniku jednotlivce, mají většinou vyšší kvalifikaci, tím že mohou být tvořeny odborníky z určitých profesí, ale je zde riziko rozporu mezi partnery podniku. V České republice existují dvě formy osobních společností, a to veřejná obchodní společnost a komanditní společnost. Veřejná obchodní společnost je charakterizována jako společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem. Společníkem může být právnická i fyzická osoba. Zisk se dělí mezi společníky rovným dílem. Komanditní společnost je společnost smíšeného typu, kde jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu a jeden nebo více společníků celým svým majetkem. Může být zajímavou formou podnikání pro kapitálově slabého podnikatele se zajímavým know-how a investora hledajícího investiční příležitosti.

Kapitálové společnosti

Charakteristickým rysem kapitálových společností je kapitálová účast společníků, tedy ručení za závazky společnosti jen do výše svého vkladu. V České republice jsou kapitálovými společnostmi společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Společnost s ručením omezeným je tvořena vklady společníků, kteří ručí za závazky společnosti do výše nesplacených vkladů. Společnost musí vytvářet rezervní fond a za porušení závazků odpovídá celým svým majetkem. Základní kapitál činí 200 000 Kč. Druhou kapitálovou společností je akciová společnost. Základní kapitál společnosti je rozvržen na určitý počet akcií o stanovené jmenovité hodnotě. Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem a

akcionáři za závazky společnosti neručí. Základní kapitál činí bez upisování akcií 2 miliony Kč a s veřejným upisováním akcií 20 milionů Kč. Dalším typem podnikatelského subjektu podle právní formy je družstvo.

Družstvo

Družstvo lze charakterizovat jako společenství neuzavřeného počtu osob založeným za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních či jiných potřeb svých členů. Musí ho tvořit alespoň pět členů. Za závazky odpovídá celým svým majetkem a členové družstva za závazky neručí. Základní kapitál musí činit alespoň 50 000 Kč. Existuje několik druhů družstev, např. spotřební, nákupní, úvěrová, výrobní nebo velkoobchodní.

Státní podnik

Posledním druhem podniku podle formy podnikání je státní podnik. Státní podnik je podnik založený státem nebo jeho organizačními složkami. Obvykle se jedná o organizace, které zajišťují některé důležité služby, jako je doprava, pošta, radiokomunikace apod. Tyto organizace jsou buď zcela ve vlastnictví státu či územně správních celků, nebo patří část podniku soukromým vlastníkům.